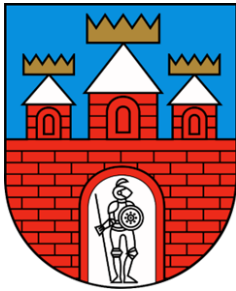

Strategia Rozwoju Gminy Więcbork na lata 2026-2035

Więcbork, 2025

Zamawiający:

Gmina Więcbork
ul. Mickiewicza 22,
89-410 Więcbork

Wykonawca:

Westmor Consulting Urszula Wódkowska
Biuro: ul. Królewiecka 27, 87-800 Włocławek
Siedziba: ul. 1 Maja 1A, 87-704 Bądkowo

Zespół autorów:

Kierownik Projektu – Karolina Drzewiecka
Konsultant – Joanna Kaszubska
Analityk – Dominika Kujawa

Spis treści

Wstęp.....	4
1. Wnioski z diagnozy	9
1.1. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej gminy.....	10
1.2. Analiza SWOT	17
1.3. Potencjał gminy	21
1.4. Bariery i potrzeby rozwojowe	22
2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym, kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych i oczekiwane rezultaty planowanych działań.....	24
3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy	45
3.1. Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych	45
3.2. System powiązań przyrodniczych	48
3.3. Główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych.....	54
3.4. Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej	57
4. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie	63
4.1. Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu	63
4.2. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	65
4.3. Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej	66
4.4. Zasady lokalizacji obiektów handlowych wielkopowierzchniowych w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym	68
4.5. Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego	69
4.6. Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej	71
4.7. Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW.....	72
4.8. Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko	73
4.9. Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej.....	74
4.10. Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji	76
5. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań	77
6. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy Więcbork	80
7. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych	80
8. Ramy finansowe i źródła finansowania	83
Spis tabel i rysunków	93

Wstęp

Podstawę sporządzenia strategii rozwoju JST stanowią art. 10e i 10f ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2025 poz. 1153 ze zm.). Strategię rozwoju sporządza się w formie tekstowej oraz graficznej zawierających zobrazowanie treści, w szczególności: modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej i obszarów strategicznej interwencji.

Strategia rozwoju jest planem osiągnięcia długofalowych zamierzeń. Zakłada przejście ze stanu istniejącego do stanu pożądanego, wyrażonego w wizji rozwoju. Strategia rozwoju stanowi najważniejszy dokument przygotowywany przez samorząd gminny, który określa cele rozwoju i kierunki działań danej jednostki.

Opracowanie Strategii Rozwoju Gminy Więcbork na lata 2026-2035 stanowi kontynuację dotychczasowej polityki rozwoju prowadzonej przez samorząd. W momencie opracowywania niniejszego dokumentu realizowana jest dotychczas obowiązująca Strategia Rozwoju Gminy Więcbork na lata 2021-2030. Poprzednia strategia została opracowana w oparciu o ówczesnie obowiązujące uwarunkowania prawne oraz metodologiczne i wyznaczała kierunki działań w kluczowych w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Kwestie przestrzenne ujmowane były łącznie z wybranymi zagadnieniami środowiskowymi oraz infrastrukturalnymi, a kwestie klimatyczno-środowiskowe nie stanowiły samodzielnego, kompleksowego obszaru analizy rozwojowej, lecz pełniły funkcję wspierającą wobec pozostałych sfer tematycznych.

Zmiana ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju wprowadziła modyfikacje w podejściu do planowania strategicznego na poziomie lokalnym. Nowa Strategia opracowywana jest w zmienionych uwarunkowaniach prawnych, wynikających z nowelizacji tej ustawy, która nałożyła obowiązek wyodrębnienia również wymiaru klimatyczno-środowiskowego elementu diagnozy oraz strategii rozwoju. W konsekwencji zakres niniejszej diagnozy został rozszerzony o ww. wymiar.

Niniejszy dokument strategiczny stanowi również podstawę do opracowania i wdrażania projektów współfinansowanych ze środków zewnętrznych.

W ramach prac nad strategią rozwoju przeprowadzono diagnozę, której celem była analiza potencjału społeczno-gospodarczego Gminy, uwzględniając przy tym przestrzenne uwarunkowania. Diagnoza jest punktem wyjścia do konstruowania kierunków działań, a następnie celów strategicznych i działań¹.

Na podstawie wniosków wynikających z analizy sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej oraz klimatyczno-środowiskowej gminy, w Strategii Rozwoju zaplanowano

¹ Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej gminy z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych na potrzeby opracowania Strategii Rozwoju Gminy Więcbork na lata 2026-2035 stanowi odrębny raport. W niniejszej Strategii uwzględniono najważniejsze wnioski z diagnozy.

kierunki i działania przewidziane do realizacji do 2035 roku. Dokument obejmuje kluczowe elementy, tj. wizję rozwoju, cele strategiczne i operacyjne, a także opis sposobu wdrażania i finansowania Strategii, z uwzględnieniem podmiotów odpowiedzialnych i współuczestniczących w jej realizacji. Wskazano również zestaw przedsięwzięć, które umożliwią osiągnięcie założonych długookresowych celów strategicznych..

Uwarunkowania programowe

Strategia Rozwoju Gminy Więcbork na lata 2026–2035 pełni funkcję dokumentu podstawowego, określającego kierunki działań służących dalszemu rozwojowi gminy. Koncentruje się przede wszystkim na sferze społecznej i gospodarczej, a jednocześnie wspiera ożywienie życia kulturalnego i rozwój turystyki, z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju. Przy opracowaniu Strategii uwzględniono ustalenia dokumentów strategicznych wyższego rzędu, w szczególności:

— Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) została przyjęta Uchwałą Nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 r. (M.P. 2017 poz. 260). Dokument wskazuje jako cel nadrzędny tworzenie warunków sprzyjających wzrostowi dochodów mieszkańców Polski, przy równoczesnym wzmocnianiu spójności w ujęciu społecznym, ekonomicznym, środowiskowym oraz terytorialnym.

W Strategii sformułowano trzy cele szczegółowe:

- Cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną,
- Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony,
- Cel szczegółowy III – Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.

Założenia przyjęte w Strategii Rozwoju Gminy Więcbork pozostają zbieżne z celami i kierunkami działań wskazanymi w ww. dokumencie krajowym. W szczególności odnoszą się do celu szczegółowego III, w tym do kierunku interwencji obejmującego zwiększenie efektywności programowania rozwoju poprzez integrację planowania przestrzennego i społeczno-gospodarczego oraz zapewnienie realnej partycypacji społecznej. Jednocześnie cele gminne wpisują się również w cel szczegółowy II i odpowiadają wskazanym w nim kierunkom interwencji, tj. aktywne gospodarczo i przyjazne mieszkańcom miasta, rozwój obszarów wiejskich oraz wzmocnienie sprawności administracyjnej samorządów terytorialnych i ich zdolności do współpracy z partnerami na rzecz rozwoju.

— Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 stanowi podstawowy dokument polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. i została przyjęta przez Radę Ministrów Uchwałą nr 102 z dnia 17 września 2019 r. (M.P. 2019 poz. 1060). Dokument ten rozwija postanowienia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.).

Jako cel główny polityki regionalnej wskazano efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągania zrównoważonego rozwoju kraju, co sprzyja wzrostowi dochodów mieszkańców przy jednoczesnym wzmacnianiu spójności społecznej, gospodarczej, środowiskowej i przestrzennej.

Realizacja celu głównego odbywa się poprzez trzy cele szczegółowe:

1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.
2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych.
3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Założenia strategiczne Gminy Więcbork zostały określone z uwzględnieniem postanowień Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030.

— Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r.

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku została przyjęta przez Radę Ministrów Uchwałą nr 105 z dnia 24 września 2019 r. (M.P. z 2019 r. poz. 1055). Dokument wskazuje cel główny: Zwiększenie dostępności transportowej oraz poprawa bezpieczeństwa ruchu uczestników i efektywności sektora transportowego, przez tworzenie spójnego, zrównoważonego, innowacyjnego i przyjaznego użytkownikowi systemu transportowego w wymiarze krajowym, europejskim i globalnym.

Osiągnięcie celu głównego wymaga realizacji następujących kierunków interwencji:

- kierunek interwencji 1: budowa zintegrowanej, wzajemnie powiązanej sieci transportowej służącej konkurencyjnej gospodarce;
- kierunek interwencji 2: poprawa sposobu organizacji i zarządzania systemem transportowym;
- kierunek interwencji 3: zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności;
- kierunek interwencji 4: poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu oraz przewożonych towarów;
- kierunek interwencji 5: ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko;
- kierunek interwencji 6: poprawa efektywności wykorzystania publicznych środków na przedsięwzięcia transportowe.

Zapisy Strategii Rozwoju Gminy Więcbork na lata 2026–2035 są spójne z kierunkami wskazanymi w Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku. Cele i działania ujęte w dokumencie gminnym uwzględniają poprawę dostępności transportowej oraz bezpieczeństwa ruchu, m.in. poprzez rozwój i modernizację infrastruktury komunikacyjnej, rozbudowę infrastruktury okołodrogowej oraz zwiększanie dostępności przestrzeni publicznych dla pieszych i rowerzystów. Tym samym wpisują się one w krajowe kierunki interwencji dotyczące budowy zintegrowanej sieci transportowej, poprawy bezpieczeństwa uczestników ruchu oraz zmian w indywidualnej i zbiorowej mobilności.

Równolegle Strategia gminna uwzględnia cele środowiskowe i efektywnościowe: wspiera rozwiązania ograniczające negatywny wpływ transportu na środowisko, poprawę jakości przestrzeni publicznych oraz przypisanie szczególnej roli racjonalnemu wykorzystaniu infrastruktury transportowej. W rezultacie realizacja celów lokalnych może wspierać osiągnięcie celu głównego Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku na poziomie lokalnym.

— Krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2023-2026

Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2023–2026 został przyjęty uchwałą numer 242 Rady Ministrów z dnia 8 grudnia 2023 r. Dokument stanowi podstawę działań w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, a jego głównym celem jest zwiększenie odporności zasobu zabytkowego w Polsce.

Cel główny realizowany jest poprzez następujące cele szczegółowe:

Cel szczegółowy 1. Weryfikacja wybranego zasobu zabytków i wzmocnienia narzędzi ochrony dziedzictwa o wyjątkowej wartości.

— Kierunek działań 1.1. Podnoszenie wiedzy o wybranych grupach zasobu zabytkowego kraju.

— Kierunek działań 1.2. Ochrona zabytków i zarządzanie zabytkami o wyjątkowej wartości.

— Kierunek działań 1.3. Realizacja międzynarodowych zobowiązań.

Cel szczegółowy 2. Wzmocnienie potencjału organizacyjnego systemu ochrony zabytków.

— Kierunek działań 2.1. Cyfryzacja procesów administracyjnych.

— Kierunek działań 2.2. Wzmacnianie zastosowania nowych technologii w ochronie zabytków.

— Kierunek działań 2.3. Reforma finansowania ochrony i opieki nad zabytkami.

Cel szczegółowy 3. Rola zabytków w zrównoważonym rozwoju (edukacja i partycypacja).

— Kierunek działań 3.1. Wzmacnianie narzędzi ochrony zabytków wobec zmian klimatycznych.

- Kierunek działań 3.2. Edukacja i podnoszenie świadomości społecznej wartości dziedzictwa kulturowego.

Założenia Strategii Rozwoju Gminy Więcbork na lata 2026–2035 pozostają kierunkowo spójne z Krajowym programem ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2023–2026. Dokument gminny uwzględnia działania służące rozwijaniu i zwiększaniu dostępności oferty kulturalnej oraz wzmocnieniu lokalnej tożsamości, w tym poprzez ochronę i promowanie dziedzictwa kulturowego. Równocześnie przedsięwzięcia z obszaru edukacji i aktywizacji mieszkańców sprzyjają budowaniu świadomości znaczenia dziedzictwa. Cele środowiskowe i adaptacyjne Strategii gminnej są także zbieżne z podejściem programu krajowego ukierunkowanym na wzmocnianie odporności zasobu dziedzictwa na czynniki zewnętrzne, w tym ryzyka klimatyczne. W efekcie oba dokumenty można uznać za komplementarne w zakresie celów oraz kierunków działań.

- Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+.

Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+ została przyjęta uchwałą Nr XXVIII/399/20 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 grudnia 2020 roku. Dokument wskazuje cel nadrzędny: „Jakość życia typowa dla wysoko rozwiniętych regionów europejskich”.

Osiągnięcie celu nadrzędnego zakłada koncentrację działań w czterech obszarach tematycznych rozwoju, w ramach których zdefiniowano cele główne oraz operacyjne:

OBSZAR SPOŁECZEŃSTWO:

- Cel główny: 1. Skuteczna edukacja:
 - Cele operacyjne:
 - 11. Podniesienie jakości kształcenia i wychowania,
 - 12. Edukacja dla gospodarki opartej na wiedzy i nowoczesnych technologiach,
 - 13. Kształtowanie środowiska edukacyjnego,
 - 14. Rozwój szkolnictwa wyższego,
 - Cel główny: 2. Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo:
 - 21. Aktywność społeczna i rozwój społeczeństwa obywatelskiego,
 - 22. Rozwój wrażliwy społecznie,
 - 23. Zdrowie,
 - 24. Kultura, sztuka i dziedzictwo narodowe,
 - 25. Sport i aktywność fizyczna.

OBSZAR GOSPODARKA:

- Cel główny: 3. Konkurencyjna gospodarka:

— Cele operacyjne:

- 31. Odbudowa gospodarki po COVID-19,
- 32. Innowacyjna gospodarka–nauka, badania i wdrożenia,
- 33. Rozwój przedsiębiorczości,
- 34. Rozwój sektora rolno-spożywczego,
- 35. Rozwój turystyki,
- 36. Internacjonalizacja gospodarki,
- 37. Nowoczesny rynek pracy,

OBSZAR PRZESTRZEŃ:

— Cel główny: 4. Dostępna przestrzeń i czyste środowisko:

— Cele operacyjne:

- 41. Infrastruktura rozwoju społecznego,
- 42. Środowisko przyrodnicze,
- 43. Przestrzeń kulturowa,
- 44. Przestrzeń dla gospodarki,
- 45. Infrastruktura transportu,
- 46. Infrastruktura techniczna,
- 47. Czysta energia i bezpieczeństwo energetyczne,
- 48. Potencjały endogeniczne.

OBSZAR SPÓJNOŚĆ:

— Cel główny: 5. Spójne i bezpieczne województwo:

– Cele operacyjne:

- 51. Transport publiczny,
- 52. Cyfryzacja,
- 53. Bezpieczeństwo,
- 54. Współpraca dla rozwoju regionu.

Cele i układ priorytetów przyjęte w Strategii województwa pozostają spójne z kierunkami rozwoju określonymi w Strategii Rozwoju Gminy Więcbork na lata 2026–2035. Oznacza to, że realizacja działań przewidzianych na poziomie lokalnym może wspierać osiągnięcie założeń strategicznych zarówno w skali gminy, jak i województwa kujawsko-pomorskiego.

1. Wnioski z diagnozy

Zgodnie z art.10a ust.1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. 2025 poz. 198) podmiot opracowujący projekt strategii rozwoju przygotowuje diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych, w tym miejskich obszarów funkcjonalnych.

W ramach przeprowadzonej diagnozy dokonano analizy sfery społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej. Ponadto uwzględniono analizę zdolności inwestycyjnej Gminy i potencjału jakości życia, w tym wyniki badania ankietowego.

Kompleksowa diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej Gminy Więcbork na potrzeby opracowania niniejszej Strategii Rozwoju stanowi odrębny raport.

1.1. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej gminy

Sfera społeczna – wnioski i podsumowanie

Analiza sfery społecznej Gminy Więcbork wskazuje na zróżnicowaną sytuację społeczną, w której współistnieją zasoby kapitału społecznego oraz narastające problemy strukturalne o charakterze demograficznym. Uwarunkowania te w istotny sposób wpływają na spójność społeczną, jakość życia mieszkańców oraz zdolność gminy do podtrzymywania i rozwijania funkcji społecznych w dłuższej perspektywie.

Do najważniejszych atutów sfery społecznej należy wysoki poziom aktywności obywatelskiej i rozwinięty kapitał społeczny. Na terenie gminy funkcjonuje znaczna liczba organizacji pozarządowych, w tym stowarzyszeń sportowych, kulturalnych, kół gospodyń wiejskich, ochotniczych straży pożarnych oraz fundacji, które w istotny sposób uzupełniają działania samorządu w zakresie integracji społecznej, animacji lokalnej i pomocy społecznej. Aktywność ta przekłada się na wzrost zaangażowania mieszkańców w sprawy publiczne, co znajduje odzwierciedlenie m.in. w rosnącej frekwencji wyborczej. Zjawisko to świadczy o relatywnie wysokim poziomie identyfikacji mieszkańców z miejscem zamieszkania oraz gotowości do współodpowiedzialności za sprawy lokalne.

Istotnym elementem sfery społecznej jest również dobrze rozwinięta infrastruktura usług społecznych, w szczególności w zakresie ochrony zdrowia, edukacji i kultury. Funkcjonowanie szpitala powiatowego, placówek podstawowej opieki zdrowotnej oraz zaplecza aptecznego zapewnia mieszkańcom dostęp do świadczeń zdrowotnych na miejscu. System oświaty obejmuje pełne spektrum placówek – od wychowania przedszkolnego po szkoły ponadpodstawowe – co umożliwia realizację obowiązku szkolnego i kształcenie młodzieży bez konieczności migracji edukacyjnej na wczesnym etapie. Jednocześnie obserwuje się jest ożywienie aktywności kulturalnej i czytelniczej, przejawiające się wzrostem liczby użytkowników instytucji kultury oraz rozszerzaniem oferty zajęć i form aktywności społecznej, co sprzyja integracji mieszkańców i budowaniu więzi lokalnych.

Równolegle do wskazanych potencjałów, sfera społeczna gminy obciążona jest poważnymi problemami, z których najistotniejszym jest niekorzystna sytuacja demograficzna.

Systematyczny spadek liczby mieszkańców, ujemny przyrost naturalny oraz odpływ ludności powodują trwałe kurczenie się populacji. Proces ten ma charakter strukturalny i prowadzi do jednoczesnego zmniejszania się liczby osób w wieku produkcyjnym oraz wzrostu udziału osób w wieku poprodukcyjnym. Skutkiem tego jest narastające obciążenie systemu wsparcia społecznego i opieki zdrowotnej oraz osłabienie lokalnych zasobów kapitału ludzkiego.

Przy relatywnie dobrej dostępności infrastruktury oświatowej, poziom efektów kształcenia w gminie pozostaje zasadniczo stabilny i w większości lat kształtuje się na poziomie porównywalnym z otoczeniem powiatowym. Wyniki egzaminu ósmoklasisty wykazują naturalne wahania pomiędzy kolejnymi latami oraz pomiędzy poszczególnymi szkołami, co jest zjawiskiem typowym i w dużej mierze wynika ze zróżnicowanej struktury oddziałów oraz uwarunkowań organizacyjnych. Jednocześnie w części obszarów edukacyjnych odnotowuje się okresowe poprawy rezultatów, potwierdzające skuteczność podejmowanych działań dydaktycznych. Taka sytuacja wskazuje na zasadność kontynuowania dotychczasowych działań ukierunkowanych na podtrzymywanie jakości kształcenia oraz stopniowe wzmacnianie potencjału edukacyjnego, przy jednoczesnym wykorzystaniu istniejących dobrych praktyk. Takie podejście sprzyja dalszemu rozwojowi kompetencji uczniów i wspiera wyrównywanie szans edukacyjnych, bez wskazywania na występowanie istotnych deficytów o charakterze systemowym.

Rosnące znaczenie w strukturze społecznej gminy mają także problemy związane z zapotrzebowaniem na wsparcie społeczne i opiekuńcze. W ostatnich latach odnotowano zróżnicowane tendencje w zakresie korzystania z pomocy społecznej – w ujęciu ogólnym w latach 2020-2024 liczba osób i gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej spadła, przy czym w latach 2020-2023 obserwowano systematyczny spadek skali korzystania ze wsparcia, natomiast w 2024 roku wystąpił wyraźny wzrost liczby beneficjentów i gospodarstw domowych. Mimo wzrostu liczby beneficjentów i gospodarstw domowych w 2024 roku, w ujęciu ogólnym skala korzystania z pomocy społecznej pozostawała niższa niż na początku okresu analizy. Oznacza to, że w porównaniu z rokiem 2020 liczba osób i gospodarstw domowych objętych wsparciem zmniejszyła się, co potwierdza długookresowy spadek zasięgu pomocy społecznej, przy jednoczesnym utrzymywaniu się problemów ubóstwa, bezradności opiekuńczo-wychowawczej oraz ryzyka wykluczenia społecznego w części środowisk lokalnych. Jednocześnie zwiększa się zapotrzebowanie na świadczenia zdrowotne, w tym opiekę specjalistyczną, co generuje presję na system usług publicznych i budżet gminy. nierozwiązane problemy społeczne, takie jak bezrobocie, uzależnienia czy przemoc domowa, wymagają stałego zaangażowania instytucji pomocy społecznej oraz zespołów interdyscyplinarnych.

Istotną zmianą systemową w obszarze polityki społecznej stało się przekształcenie Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Centrum Usług Społecznych (CUS), co pozwoliło na wdrożenie zintegrowanego modelu zarządzania usługami. Odnotowano przesunięcie ciężaru wsparcia w stronę usług środowiskowych, realizowanych w miejscu zamieszkania podopiecznych, w tym poprzez rozwój usług sąsiedzkich oraz teleopieki, co wpisuje się w proces deinstytucjonalizacji pomocy. Ponadto w strukturze problemów społecznych zidentyfikowano nowe wyzwanie w postaci ubóstwa energetycznego. Zjawisko to, powiązane z niską efektywnością energetyczną części budynków mieszkalnych oraz rosnącymi kosztami nośników energii, dotyka w szczególności gospodarstwa domowe osób starszych i samotnych, generując dodatkowe ryzyka zdrowotne i socjalne, wzmacniane przez postępujące zmiany klimatyczne.

Podsumowując, sfera społeczna Gminy Więcbork charakteryzuje się jednoczesnym występowaniem silnych zasobów kapitału społecznego oraz narastających problemów strukturalnych. Aktywność obywatelska, rozwinięta sieć organizacji pozarządowych i dostępność usług społecznych stanowią solidne podstawy funkcjonowania wspólnoty lokalnej. Jednocześnie niekorzystne procesy demograficzne, wyzwania edukacyjne oraz rosnące potrzeby w zakresie pomocy społecznej i ochrony zdrowia stanowią poważne bariery dla dalszego rozwoju społecznego gminy i wymagają długofalowych, zintegrowanych działań ukierunkowanych na wzmocnienie kapitału ludzkiego i spójności społecznej.

Sfera gospodarcza – wnioski i podsumowanie

Sfera gospodarcza Gminy Więcbork charakteryzuje się funkcjonowaniem lokalnej gospodarki w warunkach względnej stabilności, przy jednoczesnym ograniczeniu dynamiki jej rozwoju. Gospodarka gminy opiera się głównie na drobnej przedsiębiorczości oraz sektorze usługowym, co zapewnia ciągłość aktywności ekonomicznej i podstawowe bezpieczeństwo finansowe jednostki samorządu terytorialnego, jednak nie generuje silnych impulsów prorozwojowych, charakterystycznych dla obszarów przyciągających większy kapitał inwestycyjny.

Pozytywnym uwarunkowaniem rozwoju gospodarczego stanowi odnotowany w ostatnich latach stopniowy wzrost liczby podmiotów gospodarczych oraz wskaźnika przedsiębiorczości. Świadczy to o utrzymującej się aktywności ekonomicznej mieszkańców oraz o istnieniu lokalnego potencjału endogenicznego. Korzystnym zjawiskiem jest w ujęciu całego analizowanego okresu wzrost wpływów z podatków PIT i CIT, co zwiększa możliwości finansowania inwestycji oraz realizacji zadań sprzyjających rozwojowi gospodarczemu. Istotną rolę w strukturze gospodarczej odgrywa także sektor przemysłowy i budowlany, wspierany

przez funkcjonowanie kilku kluczowych zakładów pracy, które stabilizują lokalny rynek pracy i sprzyjają utrzymaniu aktywności inwestycyjnej.

Jednocześnie zasadniczą barierą rozwoju pozostaje struktura gospodarki zdominowana przez mikroprzedsiębiorstwa. Bardzo wysoki udział najmniejszych podmiotów gospodarczych ogranicza skalę prowadzonej działalności, potencjał inwestycyjny oraz możliwości wdrażania innowacji. Rozdrobnienie gospodarki, przy braku większych inwestorów, skutkuje niską zdolnością do tworzenia trwałych i konkurencyjnych miejsc pracy oraz zmniejszoną odpornością lokalnej gospodarki na zmiany koniunkturalne. Mikroprzedsiębiorstwa częściej napotykają bariery w dostępie do kapitału, nowoczesnych technologii oraz specjalistycznego zaplecza doradczego, co ogranicza ich możliwości rozwoju.

Istotnym czynnikiem hamującym rozwój gospodarczy jest także sytuacja na rynku pracy. Poziom bezrobocia rejestrowanego na terenie gminy pozostaje wyższy niż średnia regionalna i krajowa. Na rozwój sfery gospodarczej negatywnie wpływają również ograniczenia środowiskowe ale również infrastrukturalne istotne z punktu widzenia działalności gospodarczej. Brak w pełni uzbrojonych terenów inwestycyjnych stanowi jedną z barier w pozyskiwaniu kapitału zewnętrznego oraz lokalizacji nowych przedsięwzięć gospodarczych. Pomimo objęcia gminy instrumentami wsparcia w ramach Polskiej Strefy Inwestycji, niewystarczające przygotowanie terenów pod działalność gospodarczą ogranicza faktyczne wykorzystanie tych narzędzi.

Podsumowując, analiza sfery gospodarczej Gminy Więcbork wskazuje na potrzebę podjęcia działań ukierunkowanych na przełamanie istniejących barier rozwojowych. Kluczowe wyzwania obejmują dywersyfikację struktury gospodarczej, wzmocnienie zaplecza inwestycyjnego oraz poprawę przygotowania terenów pod działalność gospodarczą. Istotne znaczenie będzie miało również wsparcie rozwoju przedsiębiorstw o większym potencjale wzrostu, dostosowanie lokalnego rynku pracy do potrzeb gospodarki oraz pełniejsze wykorzystanie dostępnych instrumentów wsparcia zewnętrznego. Realizacja tych działań może przyczynić się do zwiększenia konkurencyjności gminy oraz stworzenia warunków sprzyjających długofalowemu rozwojowi gospodarczemu.

Sfera przestrzenna – wnioski i podsumowanie

Analiza sfery przestrzennej Gminy Więcbork wskazuje na istotne zróżnicowanie poziomu zagospodarowania i wyposażenia infrastrukturalnego poszczególnych części gminy, co w sposób bezpośredni wpływa na jej spójność przestrzenną, funkcjonalność oraz atrakcyjność osiedleńczą i inwestycyjną. Układ przestrzenny gminy charakteryzuje się wyraźnym podziałem pomiędzy miastem Więcbork, a rozproszonymi obszarami wiejskimi.

Do istotnych atutów sfery przestrzennej należy relatywnie wysoki poziom rozwoju infrastruktury cyfrowej. Znaczna część obszaru gminy objęta jest zasięgiem sieci światłowodowej, co pozytywnie wpływa na dostępność nowoczesnych usług i ogranicza peryferyjność przestrzenną. Jednocześnie występowanie tzw. białych plam, zwłaszcza na terenach wiejskich, wskazuje na nierównomierny charakter tego rozwoju i potrzebę dalszej rozbudowy sieci w celu zapewnienia spójności przestrzennej i równego dostępu do infrastruktury cyfrowej.

W sferze zagospodarowania mieszkaniowego obserwuje się stopniowy wzrost zasobów mieszkaniowych oraz poprawę ich standardu, co świadczy o utrzymującej się atrakcyjności osiedleńczej gminy. Rozwój budownictwa koncentruje się głównie w mieście oraz w strefie podmiejskiej, gdzie następuje intensyfikacja zabudowy mieszkaniowej i usługowej. Zjawisko to sprzyja porządkowaniu struktury osadniczej, jednak jednocześnie rodzi ryzyko presji urbanizacyjnej na obszarach o słabszym przygotowaniu planistycznym.

Istotnym elementem zagospodarowania przestrzennego jest rozwijająca się infrastruktura rowerowa, która poprawia lokalną dostępność komunikacyjną i bezpieczeństwo ruchu niezmotoryzowanego. Wzrost długości ścieżek rowerowych wpływa pozytywnie na jakość przestrzeni publicznej oraz funkcjonalność układu komunikacyjnego, choć jego znaczenie pozostaje ograniczone do wybranych obszarów gminy.

W zakresie infrastruktury technicznej pozytywnie ocenia się poziom zaopatrzenia w wodę, który obejmuje znaczną część mieszkańców i zapewnia stabilne funkcjonowanie podstawowych usług komunalnych. Jednocześnie występują istotne dysproporcje w zakresie wyposażenia w sieć kanalizacyjną. Podczas gdy miasto oraz główne ośrodki osadnicze objęte są systemem kanalizacji zbiorczej, znaczna część obszarów wiejskich pozostaje poza jej zasięgiem, co wpływa na obniżenie standardu zagospodarowania przestrzennego oraz generuje problemy eksploatacyjne.

W zakresie układu komunikacyjnego gmina charakteryzuje się peryferyjnym położeniem i ograniczoną dostępnością transportową. Brak czynnych pasażerskich połączeń kolejowych oraz oparcie systemu komunikacyjnego na drogach wojewódzkich i lokalnych wpływają na ograniczoną dostępność zewnętrzną. Dodatkowym problemem jest bardzo duży udział dróg gruntowych w sieci dróg gminnych, co obniża standard obsługi komunikacyjnej, utrudnia codzienne funkcjonowanie mieszkańców oraz ogranicza możliwości rozwoju przestrzennego obszarów wiejskich.

Podsumowując, sfera przestrzenna Gminy Więcbork charakteryzuje się znacznym potencjałem rozwojowym skoncentrowanym głównie w mieście i strefie podmiejskiej, przy jednoczesnym utrzymywaniu się istotnych dysproporcji w poziomie zagospodarowania

obszarów wiejskich. Braki w infrastrukturze technicznej oraz transportowej stanowią kluczowe bariery dla spójnego i zrównoważonego rozwoju przestrzennego gminy. Dalsze kształtowanie ładu przestrzennego wymaga konsekwentnych działań ukierunkowanych na wyrównywanie standardów infrastrukturalnych, poprawę dostępności komunikacyjnej oraz wzmocnienie narzędzi planowania przestrzennego.

Sfera klimatyczno-środowiskowa – wnioski i podsumowanie

Analiza sfery klimatyczno-środowiskowej Gminy Więcbork wskazuje, że uwarunkowania środowiskowe stanowią jeden z kluczowych czynników kształtujących kierunki i ograniczenia rozwoju gminy. Sfera ta charakteryzuje się znacznym potencjałem wynikającym z zasobów naturalnych oraz warunków klimatycznych, jednak jednocześnie obciążona jest istotnymi problemami środowiskowymi i ryzykami klimatycznymi, które mogą ograniczać możliwości ich trwałego i bezpiecznego wykorzystania.

Po stronie czynników korzystnych wskazuje się relatywnie dobre warunki klimatyczne, sprzyjające stabilności funkcjonowania ekosystemów oraz prowadzeniu działalności zależnych od warunków przyrodniczych. Umiarkowany klimat, odpowiedni poziom nasłonecznienia oraz brak skrajnych temperatur tworzą korzystne ramy środowiskowe, ograniczając ryzyko występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych o charakterze długotrwałym. Uwarunkowania te stwarzają jednocześnie dogodne podstawy dla rozwoju odnawialnych źródeł energii, w szczególności instalacji fotowoltaicznych, zarówno w formie mikroinstalacji prosumenckich, jak i większych farm PV, a także dla efektywnego wykorzystania pomp ciepła jako źródeł ciepła i chłodu.

Istotnym atutem środowiskowym jest także dobry stan ilościowy i chemiczny wód podziemnych, który zapewnia bezpieczeństwo zasobów wodnych oraz stabilność ich wykorzystania w dłuższej perspektywie. Dodatkowym elementem potencjału środowiskowego jest występowanie udokumentowanych złóż surowców mineralnych, w szczególności kruszyw naturalnych, które stanowią trwały komponent środowiska przyrodniczego i wymagają racjonalnego gospodarowania w zgodzie z zasadami ochrony środowiska.

Ponadto przystąpienie Gminy Więcbork do spółdzielni energetycznej stwarza możliwość poprawy efektywności funkcjonowania gminnej infrastruktury energetycznej, co w dłuższej perspektywie może umożliwić stopniowe osiągnięcie autonomii energetycznej. Działania te powinny przyczynić się do istotnej redukcji ilości energii elektrycznej pobieranej z sieci elektroenergetycznej, a tym samym do ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko naturalne.

Gmina Więcbork planuje rozwój własnych źródeł odnawialnych źródeł energii, w szczególności instalacji fotowoltaicznych. Źródła te mogą mieć charakter rozproszony i być lokalizowane na

różnych obiektach i terenach gminnych, jednak kluczowym kierunkiem działań jest budowa instalacji wykorzystujących energię słoneczną. Celem podejmowanych działań jest dążenie do możliwie największej samowystarczalności Gminy Więcbork w zakresie produkcji energii elektrycznej oraz zwiększenie lokalnego bezpieczeństwa energetycznego.

Uwarunkowania lokalne i przestrzenne sprzyjają także wykorzystaniu biomasy na cele energetyczne w nowoczesnych, wysokosprawnych instalacjach grzewczych, co może przyczyniać się do ograniczenia emisji zanieczyszczeń oraz poprawy jakości powietrza. Uzupełniając, w strukturze potencjalnych kierunków rozwoju OZE możliwe jest wdrażanie małej energetyki wiatrowej oraz wodnej, przy czym ich realizacja wymaga każdorazowo szczegółowych analiz środowiskowych i technicznych, uwzględniających lokalne uwarunkowania przyrodnicze oraz ograniczenia przestrzenne.

Jednocześnie analiza ujawnia istotne ograniczenia środowiskowe. Najpoważniejszym problemem pozostaje zły lub umiarkowany stan ekologiczny wód powierzchniowych, w tym jezior i cieków, potwierdzony wynikami ocen jednolitych części wód. Obecność zanieczyszczeń oraz niespełnianie norm jakościowych wskazują na presję antropogeniczną i niedostateczną skuteczność dotychczasowych działań ochronnych. Stan ten wymaga prowadzenia długofalowych działań naprawczych oraz ogranicza możliwości pełnienia przez wody funkcji środowiskowych i przyrodniczych.

Znaczącym uwarunkowaniem klimatyczno-środowiskowym są również liczne formy ochrony przyrody obejmujące znaczną część obszaru gminy. Obszary objęte ochroną, takie jak park krajobrazowy, obszary Natura 2000, użytki ekologiczne i pomniki przyrody, wpływają na sposób użytkowania przestrzeni oraz nakładają obowiązek zachowania wysokich standardów ochrony środowiska. Wymogi te, choć istotne z punktu widzenia zachowania wartości przyrodniczych, zawężają zakres dopuszczalnych przekształceń środowiska i wymagają szczególnie starannego planowania wszelkich działań ingerujących w środowisko naturalne.

Istotnym wyzwaniem w sferze klimatyczno-środowiskowej są także postępujące zmiany klimatu i związane z nimi zjawiska ekstremalne. Występowanie okresów niedoboru opadów, przeplatanych intensywnymi opadami nawalnymi, wpływa negatywnie na równowagę hydrologiczną oraz zwiększa ryzyko degradacji środowiska. Zjawiska te sprzyjają erozji gleb, lokalnym podtopieniom oraz pogorszeniu stanu ekosystemów wodnych i lądowych. Dodatkowo odnotowywane przekroczenia poziomów docelowych dla ozonu świadczą o problemach jakości powietrza, które oddziałują niekorzystnie na roślinność oraz funkcjonowanie ekosystemów.

Podsumowując, sfera klimatyczno-środowiskowa Gminy Więcbork charakteryzuje się wyraźnym zróżnicowaniem uwarunkowań. Z jednej strony gmina dysponuje cennymi zasobami środowiskowymi i względnie stabilnymi warunkami klimatycznymi, z drugiej jednak boryka się z problemami jakości wód powierzchniowych, presją wynikającą z form ochrony przyrody oraz narastającymi zagrożeniami klimatycznymi. Utrzymanie i poprawa stanu środowiska wymaga prowadzenia spójnych i długofalowych działań ochronnych oraz adaptacyjnych, bez których czynniki klimatyczno-środowiskowe mogą w coraz większym stopniu stanowić barierę dla zrównoważonego rozwoju gminy.

1.2. Analiza SWOT

Poniżej przedstawiono tabele, w których określono mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym, które wywierają wpływ na dalszy rozwój gminy.

Tabela 1. Analiza SWOT – wymiar społeczny

Mocne strony	Słabe strony
• duża liczba ludności w wieku produkcyjnym, • stabilne funkcjonowanie instytucji edukacyjnych, • bogate lokalne dziedzictwo kulturowe i liczne zabytki, • stabilne funkcjonowanie podmiotów pomocy społecznej na terenie gminy, • zaplecze rekreacyjne i kulturalne, • aktywność organizacji społecznych (funkcjonowanie licznych stowarzyszeń, fundacji, klubów sportowych i senioralnych), • zdolność do współpracy – realizacja projektów partnerskich, • funkcjonowanie na terenie gminy Centrum Usług Społecznych jako nowoczesnego systemu zarządzania usługami społecznymi, • funkcjonowanie szpitala powiatowego na terenie gminy, zapewniające podstawowy dostęp do opieki zdrowotnej, • utrzymanie pełnej sieci szkół w mieście i na obszarach wiejskich, ograniczająca konieczność dojazdów uczniów.	• negatywne trendy demograficzne (ujemny przyrost naturalny i ujemne saldo migracji mające przełożenie na spadek liczby ludności), • rosnący udział ludności w wieku poprodukcyjnym, • ograniczona instytucjonalna opieka dla dzieci do lat 3 – niewystarczająca liczba miejsc w żłobkach/klubach dziecięcych • w stosunku do rosnącego zapotrzebowania, • ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów i długie terminy oczekiwania na świadczenia, • niedostateczny stan techniczny i oferta spędzania czasu wolnego dla młodzieży (infrastruktura sportowo-rekreacyjna) oraz seniorów (miejsca integracji), • niewystarczający poziom mieszkań wspomaganych i treningowych w odniesieniu do obserwowanych trendów demograficznych oraz rosnących potrzeb społecznych, • ograniczona oferta społeczna wynikająca z niewystarczającej liczby terenów inwestycyjnych przeznaczonych pod budowę, rozbudowę i przebudowę budownictwa społecznego, • brak silnych organizacji społecznych o znaczeniu lokalnym lub/i ponadlokalnym.
Szanse	Zagrożenia

• pozyskiwanie środków zewnętrznych (unijnych i krajowych), • rozwój usług opiekuńczych i środowiskowych dla seniorów, • wykorzystanie dziedzictwa kulturowego jako czynnika rozwoju turystyki i edukacji lokalnej, • rozwój inicjatyw społecznych i ekonomii społecznej, • wspieranie rodzin i polityki prorodzinnej, • digitalizacja i upowszechnianie usług online, • działania edukacyjne i profilaktyczne w zakresie uzależnień oraz zdrowia psychicznego, • rozwój współpracy z organami prowadzącymi Szpital Powiatowy i DPS w Suchorączku, • wzrost współpracy międzyinstytucjonalnej – zwiększenie integracji organizacji pozarządowych (NGO) oraz inicjatyw lokalnych, • rozwój tzw. srebrnej gospodarki – wykorzystanie rosnącego udziału ludności w wieku poprodukcyjnym jako impulsu do rozwoju nowych usług publicznych i prywatnych (m.in. usług opiekuńczych i rehabilitacyjnych, usług zdrowotnych, transportu specjalistycznego, cateringu dietetycznego, usług aktywizujących i integracyjnych dla seniorów), • zielona transformacja jako impuls do modernizacji infrastruktury społecznej, w tym termomodernizacji budynków i wdrażania energooszczędnych rozwiązań	• nieprzewidywalność dochodów własnych gminy oraz zmian w systemie finansowania zadań zleconych, • trudność w pozyskaniu i utrzymaniu wykwalifikowanej kadry, • postępująca depopulacja i odpływ ludności, • pogłębiający się proces starzenia się społeczeństwa, • wysokie ryzyko ubóstwa i bezrobocia strukturalnego, • odpływ uczniów i młodzieży do innych ośrodków poza terenem gminy, • ograniczona mobilność mieszkańców wsi, • zjawisko uzależnień i problemów zdrowia psychicznego, • degradacja dziedzictwa kulturowego i krajobrazu wiejskiego, • zmiany klimatyczne i wzrost liczby miejscowych zagrożeń, • spadek zaangażowania społecznego w skali lokalnej.
--	--

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 2. Analiza SWOT – wymiar gospodarczy

Mocne strony	Słabe strony
• systematyczny wzrost podmiotów gospodarczych, • wzrost liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, • stopniowy wzrost i stabilizacja wpływów z podatków (PIT i CIT) w ujęciu długookresowym, • lokalni pracodawcy – obecność stabilnych zakładów pracy w sektorze przemysłowym i budowlanym, • potencjał turystyczno-wypoczynkowy, • korzystne położenie komunikacyjne gminy Więcbork na tle innych miast i gmin południowej części województwa.	• niska intensywność przedsiębiorczości względem regionu, • brak średnich i dużych przedsiębiorstw – brak lokalnych liderów gospodarczych, • bezrobocie: stopa bezrobocia wyższa niż średnia wojewódzka i krajowa, ze szczególnym problemem bezrobocia wśród kobiet.

Szanse	Zagrożenia
• możliwość pozyskania środków zewnętrznych (unijnych lub krajowych), • tworzenie lokalnych stref aktywności gospodarczej, • wzrost znaczenia gospodarki niskoemisyjnej i zielonych technologii, • cyfryzacja działalności gospodarczej, • wykorzystanie poprawiającej się infrastruktury drogowej, • zwiększenie atrakcyjności osiedleńczej, • współpraca międzygminna, międzyregionalna, • aktywizacja kobiet i osób starszych na rynku pracy.	• depopulacja i odpływ młodych pracowników, • starzenie się społeczeństwa i kurczenie się zasobów pracy, • utrzymujące się różnice dotyczące przedsiębiorczości w stosunku do średnich wojewódzkich i krajowych, • zmienność otoczenia makroekonomicznego (wpływ inflacji, kosztów energii i niestabilności fiskalnej na mikrofirmy), • niska odporność gospodarki lokalnej na kryzysy zewnętrzne, • rosnące koszty działalności gospodarczej rok do roku, • presja regulacyjna i podatkowa, • postępująca automatyzacja i cyfryzacja bez równoległego wzrostu kompetencji cyfrowych (ryzyko marginalizacji części przedsiębiorców), • silne uzależnienie lokalnego rynku pracy od jednego dużego pracodawcy, zwiększające podatność gospodarki gminy na wahania koniunktury i ryzyko utraty miejsc pracy.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 3. Analiza SWOT – wymiar przestrzenny

Mocne strony	Słabe strony
• wysoki poziom zwodociągowania gminy i rozbudowana sieć wodociągowa, • korzystne położenie przy drogach wojewódzkich, zapewniające powiązania regionalne, • słaba dostępność transportu publicznego i wykluczenie komunikacyjne części sołectw, • planowane inwestycje (w tym budowa obwodnicy i przywrócenie pasażerskich połączeń kolejowych).	• słaba dostępność transportu publicznego i wykluczenie komunikacyjne części sołectw, • niski poziom skanalizowania terenów poza aglomeracją, • zły stan części dróg gminnych i powiatowych (braki chodników i odwodnienia), • ograniczony dostęp do internetu szerokopasmowego, szczególnie na obszarach wiejskich, • problemy w zakresie infrastruktury lokalowej budynków przeznaczonych na usługi społeczne.
Szanse	Zagrożenia
• możliwość pozyskania środków z programów unijnych i krajowych, • rozwój mieszkalnictwa społecznego i wspomagane, • modernizacja instalacji komunalnych, • rozwój infrastruktury światłowodowej i usług cyfrowych, • dywersyfikacja energetyczna i rozwój OZE,	• presja urbanizacyjna i niekontrolowana zabudowa (szczególnie letniskowa) nad jeziorami, • rosnące koszty transportu indywidualnego przy braku alternatywy zbiorowej, • starzenie się infrastruktury technicznej, • ograniczona dostępność terenów uzbrojonych pod inwestycje, • niska gęstość zaludnienia,

• odnawianie przestrzeni wiejskich i poprawa estetyki krajobrazu, • rozwój budownictwa mieszkaniowego jednorodzinnego i osiedleńczego, • rozwój mobilności niskoemisyjnej i transportu rowerowego, • kontynuacja programu usuwania azbestu i edukacja ekologiczna, • możliwość utworzenia lokalnych terenów aktywizacji gospodarczej.	• zmiany klimatyczne i ryzyka środowiskowe, • brak rozwoju infrastruktury kolejowej i publicznego transportu zbiorowego, • rosnące koszty eksploatacji infrastruktury, • niewystarczająca liczba terenów pod zabudowę mieszkaniową o pełnym uzbrojeniu, • nierówny dostęp do internetu szerokopasmowego, • potencjalnie niekorzystne zmiany prawne wynikające z wprowadzenia planów ogólnych, ograniczające możliwości rozbudowy oraz rozwoju zabudowy na terenie gminy.
---	---

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 4. Analiza SWOT – wymiar klimatyczno-środowiskowy

Mocne strony	Słabe strony
• zróżnicowany system form ochrony przyrody, a także unikatowe zasoby przyrodnicze Krajeńskiego Parku Krajobrazowego, jeziora i lasy, • relatywnie czyste środowisko i wysoka jakość życia w otoczeniu przyrody, • rozwój Gminy Więcbork w zakresie energetyki odnawialnej poprzez utworzenie i funkcjonowanie spółdzielni energetycznej, opartej na OZE, • udział w programach wsparcia środowiskowego.	• zagrożenie deficytem wody i suszami istotnymi dla rolnictwa, • ryzyko degradacji jakości wód jezior, • wyzwania w zakresie gospodarki odpadami.
Szanse	Zagrożenia
• transformacja energetyczna oraz wdrażanie rozwiązań opartych na odnawialnych źródłach energii (OZE), • zwiększenie retencji i adaptacja do zmian klimatu, • rozwój ekoturystyki i turystyki przyrodniczej, • modernizacja systemów grzewczych i wymiana źródeł ciepła, • zastosowanie innowacyjnych technologii środowiskowych, • wzrost świadomości społecznej i partycypacji mieszkańców, • rozwój systemów informacji środowiskowej.	• nasilające się skutki zmian klimatu (susze, nawalne deszcze, lokalne podtopienia), • nasilenie zanieczyszczeń powietrza, • konflikty pomiędzy funkcją turystyczną, osadniczą i ochroną obszarów cennych przyrodniczo, • deficyt wód powierzchniowych, • niewystarczające finansowanie inwestycji prośrodowiskowych, • niska odporność środowiska na presję antropogeniczną.

Źródło: Opracowanie własne

1.3. Potencjał gminy

i klimatyczno-środowiskowej zidentyfikowano zasoby oraz produkty i usługi, mogące przynieść korzyści bezpośrednie lub pośrednie dla mieszkańców Gminy Więcbork.

Do głównych atutów gminy, świadczących o jej potencjale rozwojowym należą, następujące zasoby oraz produkty i usługi:

- zasoby (charakterystyczne, nieprzetworzone i użyteczne elementy, materialne lub niematerialne, którymi dysponuje gmina):
 - wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe: Gmina dysponuje bogatymi zasobami wodnymi, w tym zespołami jezior (m.in. Więcborskie Duże i Małe, Jeleń, Ostrowo), oraz lasami, które zajmują blisko 30% powierzchni gminy. Urozmaicona rzeźba terenu (wzgórza morenowe) oraz obecność obszarów chronionych, takich jak Krajeński Park Krajobrazowy, obszar Natura 2000 „Dolina Łobżonki” czy zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Torfowisko Messy”, stanowią naturalną bazę dla rozwoju turystyki,
 - kapitał społeczny i ludzki: istotnym zasobem jest wysoka aktywność obywatelska mieszkańców, przejawiająca się w funkcjonowaniu licznych organizacji pozarządowych (stowarzyszenia sportowe, kulturalne, OSP, Koła Gospodyń Wiejskich, rozwijające się harcerstwo),
 - dziedzictwo kulturowe: na terenie gminy znajdują się cenne zabytki nieruchome, w tym zespoły pałacowo-parkowe (np. w Runowie Krajeńskim, Sypniewie, Suchorączku) oraz obiekty sakralne (kościół w Więcborku, Pęperzynie, Runowie Krajeńskim), które budują tożsamość lokalną i atrakcyjność turystyczną,
 - warunki dla odnawialnych źródeł energii (OZE): Gmina posiada bardzo korzystne warunki nasłonecznienia (jedne z najwyższych w kraju) oraz dobre warunki wietrzne, co sprzyja rozwojowi energetyki słonecznej i wiatrowej. Istnieje również potencjał wykorzystania biomasy rolniczej i leśnej,
 - zasoby infrastrukturalne: Gmina charakteryzuje się relatywnie wysokim poziomem rozwoju infrastruktury cyfrowej (dominacja sieci światłowodowej) oraz dobrym stopniem zwodociągowania.
- produkty i usługi (materialne produkty, zdarzenia oraz usługi, które są oferowane przez gminę):
 - usługi publiczne w zakresie ochrony zdrowia: kluczowym produktem usługowym jest opieka medyczna świadczona przez Szpital Powiatowy w Więcborku, obejmująca działalność leczniczą w ramach oddziałów szpitalnych, poradni specjalistycznych oraz zaplecza diagnostycznego,

- rozwój usług społecznych (utworzenie CUS i wsparcie rodziny, rozszerzenie usług społecznych),
- oferta edukacyjna: Gmina zapewnia pełny cykl kształcenia od klubów dziecięcych, przedszkoli, przez szkoły podstawowe, aż po szkolnictwo ponadpodstawowe (liceum, technika, szkoły branżowe i policealne), które współpracuje z uczelniami wyższymi i oferuje kształcenie zawodowe,
- usługi kulturalne i animacyjne: Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury (MGOK) oraz Biblioteka Publiczna oferują szeroki wachlarz wydarzeń kulturalnych, zajęć dla grup artystycznych i kół zainteresowań, a także usługi informacyjne,
- wsparcie inwestycyjne: na obszarze gminy przedsiębiorcy mogą ubiegać się o wsparcie w ramach Polskiej Strefy Inwestycji – instrumentu wspierania nowych inwestycji opartego na systemie ulg w podatku dochodowym, przyznawanych na podstawie decyzji o wsparciu wydawanej przez właściwą terytorialnie Specjalną Strefę Ekonomiczną, działającą w imieniu ministra właściwego do spraw gospodarki.

Potencjał rozwojowy Gminy Więcbork opiera się głównie na wymienionych powyżej zasobach o charakterze społecznym, gospodarczym oraz przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym, jak również na oferowanych produktach i usługach.

1.4. Bariery i potrzeby rozwojowe

Bariery rozwojowe stanowią niekorzystne zjawiska, niewykorzystane potencjały lub wewnętrzne i zewnętrzne czynniki uniemożliwiające lub utrudniające rozwój. Bariery rozwojowe przedstawiono w układzie: przyczyna → problem → potrzeba rozwojowa.

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej Gminy Więcbork określono przyczyny, problemy i potrzeby rozwojowe, które przedstawiono w poniższej tabeli w wymiarze społecznym, gospodarczym oraz przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym.

Tabela 5. Problemy, przyczyny i potrzeby rozwojowe gminy

Przyczyna	Problem	Potrzeba rozwojowa
Wymiar społeczny		
Niedobór miejsc integracji i zajęć dla seniorów oraz młodzieży.	Niedostateczne dopasowanie oferty spędzania czasu wolnego do potrzeb mieszkańców	- Budowa/modernizacja miejsc integracji oraz infrastruktury sportowej, w tym dostosowanie do potrzeb osób z niepełnosprawnością, - Rozszerzenie oferty kulturalnej i sportowej dla różnych grup wiekowych, - Transport na życzenie (door-to-door / „taksówka społeczna”), - Zapewnienie animatora/koordynatora oferty miejsca integracji.
Brak wystarczającej liczby lokali przeznaczonych na mieszkalnictwo wspomagane i treningowe.	Ograniczone możliwości usamodzielnienia osób z niepełnosprawnościami, prowadzące do kierowania ich do DPS z powodu braku odpowiednich warunków mieszkaniowych.	Rozwój dostępnego mieszkalnictwa wspomagane i treningowego umożliwiającego usamodzielnienie osób z niepełnosprawnościami.
Wymiar gospodarczy		
Brak w pełni uzbrojonych terenów inwestycyjnych.	Bariery w rozwoju przedsiębiorczości i trudności w przyciąganiu nowych inwestorów	- Kompleksowe uzbrojenie terenów pod inwestycje, - Promocja oferty w ramach Polskiej Strefy Inwestycji.
Rozproszenie infrastruktury turystycznej i brak silnej marki.	Niewykorzystany potencjał turystyczny, sezonowość, niskie dochody z turystyki	- Budowa spójnej marki turystycznej gminy, - Inwestycje w całoroczną bazę noclegową i gastronomiczną.
Wymiar przestrzenny		
Słaba dostępność komunikacyjna (zewnętrzna i między sołectwami).	Wykluczenie transportowe, utrudniony dojazd	- Rozwój publicznego transportu zbiorowego (lokalnego i regionalnego), przywrócenie połączeń kolejowych, - Modernizacja dróg i budowa chodników.
Braki w infrastrukturze cyfrowej na terenach wiejskich.	Wykluczenie cyfrowe, ograniczone możliwości pracy i edukacji zdalnej	Rozbudowa sieci szerokopasmowego internetu, szczególnie na obszarach "białych plam".

Przyczyna	Problem	Potrzeba rozwojowa
- Spadek liczby budynków zasobu mieszkaniowego Gminy, - Ograniczenie udziału Gminy w zarządzaniu zasobami wspólnot mieszkaniowych (sprzedaż lokali) - Brak nowych inwestycji w budownictwo wielorodzinne w ostatnich latach.	Ograniczona dostępność lokali mieszkalnych (komunalnych i socjalnych)	- Zwiększenie zasobu mieszkań komunalnych poprzez budowę nowych budynków wielorodzinnych (gminne lokale mieszkaniowe), - Rozwój mieszkalnictwa wspomagane i chronione (wspierane) oraz modernizacja i odnowienie istniejących budynków będących w zasobie Gminy.
Wymiar klimatyczno-środowiskowy		
- Niedostateczne uporządkowanie gospodarki ściekowej poza aglomeracją, - Niska efektywność energetyczna budynków.	Zagrożenia dla środowiska	- Rozbudowa sieci kanalizacyjnej i wsparcie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków, - Wsparcie termomodernizacji i wymiany źródeł ciepła - Rozwój OZE (dostępność oferty spółdzielni energetycznej dla wszystkich mieszkańców Gminy, w tym przedsiębiorców).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej diagnozy społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej gminy

2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym, kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych i oczekiwane rezultaty planowanych działań

Strategia Rozwoju powinna stanowić dokument bazowy, wspierać i synergicznie wpływać na realizację celów i działań sprecyzowanych w innych dokumentach planistycznych i strategicznych Gminy, wpływając na ożywienie społeczno-gospodarcze.

Wizja rozwoju określa stan docelowy, do którego władze lokalne oraz ich partnerzy będą dążyć, wykorzystując możliwości płynące z posiadanego potencjału własnego i szans pojawiających się w najbliższym otoczeniu. Wizja określa zatem, jak Gmina zamierza być postrzegana w przyszłości.

Uwzględniając powyższe, określono następującą wizję rozwoju:

W 2035 roku Gmina Więcbork stanie się nowoczesną, dobrze zarządzaną i bezpieczną społecznością. Jej rozwój będzie oparty na zasadach zrównoważonego wykorzystania zasobów naturalnych oraz ochrony dziedzictwa kulturowego.

Gmina zapewni mieszkańcom wysoką jakość życia, w szczególności poprzez wsparcie rodzin oraz dostęp do wysokiej jakości usług edukacyjnych, ochrony zdrowia i bezpieczeństwa publicznego. Kluczowym elementem rozwoju będzie również nowoczesna i sprawna infrastruktura techniczna.

Więcbork stanie się atrakcyjnym miejscem do inwestowania, pracy i całorocznego wypoczynku. Turyści będą mogli korzystać z kompleksowej i zróżnicowanej oferty rekreacyjnej, kulturalnej, sportowej oraz aktywnych form spędzania czasu wolnego.

Cele strategiczne są odpowiedzią na problemy zdiagnozowane w ramach przeprowadzonej diagnozy Gminy i wynikają ze sformułowanej wcześniej wizji rozwoju Gminy. Wytaczają kierunki, którymi należy podążać, by osiągnąć założony w niej stan. W ramach niniejszej Strategii określono łącznie 4 cele strategiczne, tj. w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym:

Wymiar społeczny:

— Zapewnienie wysokiego standardu życia mieszkańców.

Wymiar gospodarczy:

— Dynamiczna gospodarka wykorzystująca potencjał turystyczny i lokalną przedsiębiorczość.

Wymiar przestrzenny:

— Spójna i dostępna przestrzeń z rozwiniętą infrastrukturą techniczną i mieszkaniową.

Wymiar klimatyczno-środowiskowy:

— Dobry stan środowiska naturalnego.

Wymiary rozwojowe Gminy są zależne od siebie i wzajemnie się przenikają. Działania zrealizowane w jednym wymiarze rozwojowym wpływają na realizację działań w innym, dzięki czemu powstaje efekt synergii wzmacniający osiągnięcie wymaganych wskaźników, co tylko przyspiesza realizację określonej wizji rozwoju Gminy.

Cele strategiczne będą osiągnięte poprzez realizację szczegółowych celów operacyjnych, które zaprezentowano w tabeli poniżej.

Tabela 6. Cele strategiczne i operacyjne

Wymiar	Cel strategiczny	Cele operacyjne
Społeczny	1. Zapewnienie wysokiego standardu życia mieszkańców	1.1. Nowoczesna edukacja i rozwinięte kompetencje dzieci i młodzieży
		1.2. Rozbudowana i dostępna infrastruktura kulturalna oraz baza sportowo-rekreacyjna
		1.3. Zintegrowany system wsparcia oraz usług społecznych
		1.4. Stabilny poziom bezpieczeństwa publicznego
Gospodarczy	2. Dynamiczna gospodarka wykorzystująca potencjał turystyczny i lokalną przedsiębiorczość	2.1. Wzrost atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej gminy
		2.2. Wzmocniona przedsiębiorczość lokalna
Przestrzenny	3. Spójna i dostępna przestrzeń z rozwiniętą infrastrukturą techniczną i mieszkaniową	3.1. Sprawna i zmodernizowana infrastruktura komunikacyjna
		3.2. Rozwinięta infrastruktura techniczna i uporządkowana struktura przestrzenna
		3.3. Atrakcyjny rynek mieszkaniowy
Klimatyczno-środowiskowy	4. Dobry stan środowiska naturalnego	4.1. Ochrona stanu środowiska i adaptacja do zmian klimatu
		4.2. Uporządkowana gospodarka wodno-ściekowa oraz gospodarka odpadami

Źródło: Opracowanie własne

Cel strategiczny 1. **Zapewnienie wysokiego standardu życia mieszkańców** zakłada kompleksową poprawę warunków życia społeczności lokalnej poprzez rozwój usług publicznych, infrastruktury społecznej oraz systemów wsparcia odpowiadających na zróżnicowane potrzeby mieszkańców. Realizacja celu koncentruje się na podnoszeniu jakości edukacji, kultury, sportu i rekreacji, zapewnieniu dostępnych i skutecznych usług zdrowotnych oraz społecznych, a także na wzmacnianiu bezpieczeństwa publicznego. Cel strategiczny sprzyja budowaniu spójności społecznej, wzrostowi kapitału ludzkiego oraz poprawie atrakcyjności osiedleńczej gminy.

Cel operacyjny 1.1. **Nowoczesna edukacja i rozwinięte kompetencje dzieci i młodzieży** koncentruje się na zapewnieniu wysokiej jakości usług edukacyjnych i opiekuńczych oraz na wszechstronnym rozwoju dzieci i młodzieży. Realizacja celu obejmuje poprawę warunków lokalowych i wyposażenia placówek oświatowych, zwiększenie bezpieczeństwa i komfortu uczniów oraz poszerzenie dostępu do zorganizowanych form opieki i edukacji, w tym zajęć pozalekcyjnych i wakacyjnych. Ważnym elementem celu jest również podnoszenie jakości kształcenia oraz rozwój kompetencji uczniów, w szczególności kompetencji kluczowych,

cyfrowych, społecznych i miękkich. Działania te przyczyniają się do poprawy wyników edukacyjnych, ograniczenia nierówności w dostępie do edukacji oraz wzrostu motywacji dzieci i młodzieży do nauki i aktywności pozaszkolnej.

Cel operacyjny 1.2. **Rozbudowana i dostępna infrastruktura kulturalna oraz baza sportowo-rekreacyjna** koncentruje się na rozwoju i modernizacji obiektów sportowych, rekreacyjnych oraz kulturalnych, służących aktywizacji mieszkańców i integracji społecznej. Realizacja celu obejmuje poprawę stanu technicznego oraz funkcjonalność infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, zwiększanie jej dostępności dla różnych grup wiekowych oraz tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi sportu amatorskiego i rekreacji ruchowej. Jednocześnie działania w ramach celu obejmują rozwój i modernizację infrastruktury kulturalnej oraz poszerzanie oferty wydarzeń kulturalnych. Sprzyja to zwiększeniu uczestnictwa mieszkańców w kulturze, integracji międzypokoleniowej, rozwojowi lokalnej aktywności twórczej oraz wzrostowi atrakcyjności kulturalnej gminy. Istotnym elementem celu jest także zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego poprzez poprawę stanu obiektów zabytkowych oraz organizację inicjatyw promujących lokalne tradycje i historię.

Cel operacyjny 1.3. **Zintegrowany system wsparcia oraz usług społecznych** koncentruje się na rozwoju dostępnych, kompleksowych i skoordynowanych usług zdrowotnych oraz społecznych, odpowiadających na potrzeby mieszkańców na różnych etapach życia. Realizacja celu obejmuje zwiększanie dostępności i jakości usług zdrowotnych oraz działań profilaktycznych sprzyjających wczesnemu wykrywaniu problemów zdrowotnych, podnoszeniu świadomości zdrowotnej oraz poprawie ogólnego stanu zdrowia mieszkańców. Równolegle realizacja celu uwzględnia rozwój lokalnego systemu wsparcia społecznego i senioralnego poprzez rozbudowę infrastruktury usług społecznych, tworzenie nowych form wsparcia dla rodzin, seniorów i osób zależnych oraz wzmacnianie ciągłości i jakości świadczonych usług. Realizacja tych działań przyczyni się do aktywizacji społecznej, ograniczenia zjawiska wykluczenia społecznego oraz wzmocnienia lokalnego systemu pomocy społecznej.

Cel operacyjny 1.4. **Stabilny poziom bezpieczeństwa publicznego** koncentruje się na zwiększeniu skuteczności działań w obszarze bezpieczeństwa oraz poprawie ochrony mieszkańców w przestrzeni publicznej. Realizacja celu obejmuje inwestycje w infrastrukturę bezpieczeństwa, w tym rozbudowę systemów monitoringu, doświetlanie przejść dla pieszych oraz doposażenie służb ratowniczych. Prowadzone działania sprzyjają ograniczaniu liczby zdarzeń niebezpiecznych, poprawie warunków pracy służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo oraz zwiększaniu zdolności reagowania kryzysowego. Realizacja tych działań przyczyni się do wzrostu poczucia bezpieczeństwa mieszkańców oraz poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego i użytkowania przestrzeni publicznych.

Osiągnięcie wyznaczonych celów przyczyni się do wzmocnienia potencjału rozwojowego Gminy Więcbork w wymiarze społecznym.

Tabela 7. Cel strategiczny 1. Zapewnienie wysokiego standardu życia mieszkańców

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
Cel operacyjny 1.1. Nowoczesna edukacja i rozwinięte kompetencje dzieci i młodzieży					
Wzmacnianie warunków oferty usług edukacyjnych i opiekuńczych	— poprawa dostępności usług edukacyjnych i opiekuńczych na terenie gminy; — poprawa warunków lokalowych i wyposażenia placówek oświatowych; — zwiększenie bezpieczeństwa i komfortu dzieci i młodzieży; — wzrost atrakcyjności placówek edukacyjnych; — zwiększenie udziału dzieci w zorganizowanych formach opieki i edukacji; — zwiększenie atrakcyjności oferty zajęć pozalekcyjnych i wakacyjnych; — lepsze dostosowanie oferty do potrzeb dzieci i młodzieży.	— liczba placówek objętych wsparciem [szt.]; — liczba doposażonych sal dydaktycznych [szt.]; — liczba uczestników zajęć opiekuńczych i edukacyjnych [os.].	— środki własne (Budżet Gminy Więcbork), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Więcborku, — placówki oświatowo-wychowawcze.	2026-2035
Podnoszenie jakości kształcenia i rozwój kompetencji uczniów	— wzmocnienie kompetencji kluczowych (w tym cyfrowych i społecznych); — poprawa wyników edukacyjnych i zmniejszenie zróżnicowań; — szersza oferta zajęć rozwijających i wyrównawczych; — zwiększenie motywacji do nauki i aktywności pozaszkolnej; — rozwój kompetencji miękkich i postaw prospołecznych.	— liczba uczniów objętych wsparciem [os.]; — liczba zrealizowanych programów i projektów edukacyjnych [szt.]; — liczba zajęć rozwijających i wyrównawczych [szt.]; — liczba godzin zajęć kompetencyjnych [h].	— środki własne (Budżet Gminy Więcbork), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Więcborku, — placówki oświatowo-wychowawcze.	2026-2035

Strategia Rozwoju Gminy Więcbork na lata 2026-2035

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
Cel operacyjny 1.2. Rozbudowana i dostępna infrastruktura kulturalna oraz baza sportowo-rekreacyjna					
Rozwój i modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej	— poprawa stanu technicznego obiektów sportowych i rekreacyjnych; — zwiększenie dostępności infrastruktury sportowej dla różnych grup wiekowych; — wzrost aktywności fizycznej mieszkańców; — rozwój sportu amatorskiego i rekreacji ruchowej; — poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni rekreacyjnych; — tworzenie warunków do integracji społecznej.	— liczba wybudowanych i zmodernizowanych obiektów sportowo-rekreacyjnych [szt.]; — powierzchnia nowej i zmodernizowanej infrastruktury [m²]; — liczba użytkowników infrastruktury [os.].	— środki własne (Budżet Gminy Więcbork), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Więcborku, — organizacje pozarządowe.	2026-2035
Bogata infrastruktura i oferta kulturalna	— poprawa dostępności i jakości infrastruktury kulturalnej; — wzrost liczby i różnorodności wydarzeń kulturalnych; — zwiększenie uczestnictwa mieszkańców w kulturze; — integracja międzypokoleniowa i społeczna; — wzrost atrakcyjności kulturalnej gminy; — rozwój lokalnej aktywności twórczej.	— liczba wyremontowanych i wyposażonych obiektów kultury [szt.]; — liczba wydarzeń kulturalnych [szt.]; — liczba uczestników wydarzeń kulturalnych [os.].	— środki własne (Budżet Gminy Więcbork), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Więcborku, — organizacje pozarządowe.	2026-2035
Zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego	— poprawa stanu terenów i obiektów zabytkowych;	— liczba zabytków i obiektów zabytkowych, których stan uległ poprawie [szt.];	— środki własne (Budżet Gminy Więcbork),	— Urząd Miejski w Więcborku.	2026-2035

Strategia Rozwoju Gminy Więcbork na lata 2026-2035

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
	- wzrost świadomości społecznej dotyczącej zachowania dziedzictwa kulturowego; - organizacja wydarzeń historyczno-turystycznych; - obiekty kultury w dobrym stanie technicznym.	- liczba zorganizowanych działań o tematyce kształtowania dziedzictwa kulturowego [szt.]; - liczba zorganizowanych wydarzeń historyczno-turystycznych [szt.].	- środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, - inne środki zewnętrzne.		
Cel operacyjny 1.3. Zintegrowany system wsparcia oraz usług społecznych					
Zwiększanie dostępności i jakości usług zdrowotnych oraz profilaktyki	- poprawa dostępności do usług zdrowotnych i profilaktycznych; - wczesne wykrywanie problemów zdrowotnych; - wzrost świadomości zdrowotnej mieszkańców; - ograniczenie zachorowalności na choroby cywilizacyjne; - poprawa ogólnego stanu zdrowia mieszkańców	- liczba programów zdrowotnych i profilaktycznych [szt.]; - liczba osób objętych działaniami zdrowotnymi [os.]; - liczba przeprowadzonych badań profilaktycznych [szt.].	- środki własne (Budżet Gminy Więcbork), - środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, - inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Więcborku.	2026-2035
Rozwijanie lokalnego systemu wsparcia społecznego i senioralnego	- rozwój infrastruktury usług społecznych; - zwiększenie dostępności usług dla rodzin, seniorów i osób zależnych; - poprawa jakości i ciągłości usług społecznych; - aktywizacja i integracja społeczna seniorów; - ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego;	- liczba utworzonych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury społecznej [szt.]; - liczba osób korzystających z usług społecznych [os.]; - liczba nowych form usług społecznych [szt.];	- środki własne (Budżet Gminy Więcbork), - środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, - inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Więcborku.	2026-2035

Strategia Rozwoju Gminy Więcbork na lata 2026-2035

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
	— wzmocnienie lokalnego systemu pomocy społecznej.				
Cel operacyjny 1.4. Stabilny poziom bezpieczeństwa publicznego					
Zwiększona efektywność działań w obszarze bezpieczeństwa publicznego	— ograniczenie liczby zdarzeń niebezpiecznych; — rozbudowa systemów monitoringu; — poprawa warunków pracy służb ratowniczych; — zwiększenie skuteczności reagowania kryzysowego; — wzrost poczucia bezpieczeństwa mieszkańców; — poprawa bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej.	— liczba inwestycji z zakresu bezpieczeństwa publicznego [szt.]; — liczba doświetlonych przejść dla pieszych [szt.]; — liczba punktów monitoringu [szt.]; — liczba wyposażonych jednostek OSP [szt.].	— środki własne (Budżet Gminy Więcbork), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Więcborku.	2026-2035

Cel strategiczny 2. **Dynamiczna gospodarka wykorzystująca potencjał turystyczny i lokalną przedsiębiorczość** zakłada wzmacnianie rozwoju gospodarczego gminy poprzez racjonalne i zintegrowane wykorzystanie lokalnych walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych oraz pobudzanie aktywności ekonomicznej mieszkańców. Realizacja celu koncentruje się na zwiększaniu atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej gminy, kompleksowym rozwoju infrastruktury technicznej i usługowej, ze szczególnym uwzględnieniem infrastruktury wspierającej obsługę ruchu turystycznego, a także na tworzeniu sprzyjających warunków do prowadzenia działalności gospodarczej, zwłaszcza w obszarze usług, turystyki i rekreacji. Realizacja celu przyczynia się do dywersyfikacji struktury gospodarczej, wzrostu zatrudnienia oraz umacniania konkurencyjności gminy zarówno w wymiarze lokalnym, jak i ponadlokalnym.

Cel operacyjny 2.1. **Wzrost atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej gminy** koncentruje się na rozwoju i modernizacji infrastruktury rekreacyjnej oraz turystycznej, a także poprawie jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznych pełniących funkcje wypoczynkowe. Realizacja celu obejmuje przebudowę i rozbudowę obiektów oraz terenów zlokalizowanych w obszarach o największym potencjale turystycznym, w szczególności w strefie Jeziora Więcborskiego. Kluczowe działania dotyczą modernizacji infrastruktury plażowej, rozbudowy promenady i małej architektury, budowy ścieżek pieszo-rowerowych oraz poprawy dostępności komunikacyjnej terenów rekreacyjnych poprzez budowę parkingów i przebudowę dróg wraz z infrastrukturą techniczną. Realizacja tych działań przyczyni się do poprawy estetyki i bezpieczeństwa przestrzeni publicznych, zwiększenia komfortu użytkowników oraz wzrostu liczby mieszkańców i turystów korzystających z oferty rekreacyjnej gminy.

Cel operacyjny 2.2. **Wzmocniona przedsiębiorczość lokalna** koncentruje się na tworzeniu sprzyjających warunków dla rozwoju działalności gospodarczej oraz podnoszeniu kompetencji zawodowych mieszkańców. Realizacja celu obejmuje działania wspierające przedsiębiorczość, w tym inicjatywy szkoleniowe, doradcze i informacyjne, ukierunkowane na rozwój umiejętności niezbędnych do podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej oraz dostosowania kompetencji do potrzeb lokalnego rynku pracy. Istotnym elementem celu jest wzmacnianie współpracy pomiędzy samorządem a przedsiębiorcami oraz wspieranie inicjatyw gospodarczych, zwłaszcza w sektorach powiązanych z turystyką, usługami i rekreacją. Realizacja tych działań przyczyni się do wzrostu liczby podmiotów gospodarczych funkcjonujących na terenie gminy, zwiększenia aktywności ekonomicznej mieszkańców oraz trwałego rozwoju lokalnej przedsiębiorczości.

Realizacja wskazanych celów stworzy warunki dla rozwoju Gminy Więcbork w wymiarze gospodarczym.

Tabela 8. Cel strategiczny 2. Dynamiczna gospodarka wykorzystująca potencjał turystyczny i lokalną przedsiębiorczość

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
Cel operacyjny 2.1. Wzrost atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej gminy					
Podnoszenie jakości przestrzeni publicznych pełniących funkcje rekreacyjne i turystyczne	— poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych o charakterze rekreacyjnym; — zwiększenie dostępności infrastruktury rekreacyjnej i sportowej dla mieszkańców oraz turystów; — rozwój infrastruktury towarzyszącej wypoczynkowi nad j. więcborskim (plaża, promenada, ciągi pieszo-rowerowe); — poprawa bezpieczeństwa i komfortu użytkowników przestrzeni publicznych; — zwiększenie liczby osób korzystających z terenów rekreacyjnych.	— liczba zrealizowanych inwestycji w infrastrukturę rekreacyjną i turystyczną [szt.]; — długość wybudowanych lub zmodernizowanych ścieżek pieszo-rowerowych [km]; — liczba elementów małej architektury zrealizowanych lub zmodernizowanych [szt.]; — powierzchnia zmodernizowanych przestrzeni publicznych [m²].	— środki własne (Budżet Gminy Więcbork), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Więcborku, — zewnętrzni inwestorzy.	2026-2035
Wzmacnianie potencjału turystycznego regionu	— zwiększenie atrakcyjności turystycznej gminy w skali lokalnej i ponadlokalnej; — poprawa warunków obsługi ruchu turystycznego; — wzrost liczby odwiedzających i korzystających z oferty rekreacyjnej gminy; — lepsze wykorzystanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych regionu.	— liczba turystów odwiedzających gminę (rok) [os.]; — liczba obiektów i miejsc infrastruktury turystycznej objętych modernizacją lub rozbudową [szt.]; — liczba nowych produktów turystycznych [szt.].	— środki własne (Budżet Gminy Więcbork), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Więcborku, — zewnętrzni inwestorzy.	2026-2035

Strategia Rozwoju Gminy Więcbork na lata 2026-2035

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
Cel operacyjny 2.2. Wzmocniona przedsiębiorczość lokalna					
Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości i kompetencji mieszkańców	— rozwój kompetencji zawodowych mieszkańców; — współpraca z przedsiębiorcami; — wzrost aktywności gospodarczej mieszkańców; — poprawa warunków do prowadzenia działalności gospodarczej, w szczególności w sektorze usług i turystyki; — zwiększenie liczby podmiotów gospodarczych funkcjonujących na terenie gminy.	— liczba osób objętych działaniami podnoszącymi kompetencje zawodowe [os.]; — liczba zrealizowanych działań szkoleniowych, doradczych lub informacyjnych [szt.]; — liczba podmiotów gospodarczych objętych wsparciem [szt.]; — liczba nowych zarejestrowanych działalności gospodarczych [szt.]; — liczba inicjatyw realizowanych we współpracy z przedsiębiorcami [szt.].	— środki własne (Budżet Gminy Więcbork), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Więcborku, — zewnętrzni inwestorzy.	2026-2035

Źródło: Opracowanie własne

Cel strategiczny 3. **Spójna i dostępna przestrzeń z rozwiniętą infrastrukturą techniczną i mieszkaniową** zakłada kształtowanie funkcjonalnej, bezpiecznej i atrakcyjnej przestrzeni gminy, opartej na nowoczesnej i niezawodnej infrastrukturze technicznej, komunikacyjnej oraz odpowiednio rozwiniętym rynku mieszkaniowym. Realizacja celu koncentruje się na poprawie dostępności transportowej i cyfrowej, racjonalnym zagospodarowaniu przestrzeni, podniesieniu standardu przestrzeni publicznych oraz zapewnieniu mieszkańcom odpowiednich warunków mieszkaniowych sprzyjających stabilnemu rozwojowi gminy.

Cel operacyjny 3.1. **Sprawna i zmodernizowana infrastruktura komunikacyjna** koncentruje się na poprawie dostępności komunikacyjnej oraz zwiększeniu bezpieczeństwa i komfortu użytkowników systemu transportowego. Realizacja celu obejmuje działania inwestycyjne związane z rozbudową i modernizacją sieci drogowej, których efektem jest poprawa jakości nawierzchni dróg, skrócenie czasu przejazdu, zwiększenie płynności ruchu oraz ograniczenie liczby zdarzeń drogowych. Istotnym elementem celu jest również rozwój infrastruktury okołodrogowej, w tym budowa i modernizacja chodników, ciągów pieszo-rowerowych oraz systemów oświetlenia ulicznego. Działania te przyczyniają się do poprawy bezpieczeństwa ruchu pieszego i rowerowego, zwiększenia dostępności przestrzeni publicznych oraz podniesienia jakości życia mieszkańców, szczególnie w obszarach o intensywnym ruchu komunikacyjnym.

Cel operacyjny 3.2. **Rozwinięta infrastruktura techniczna i uporządkowana struktura przestrzenna** koncentruje się na zapewnieniu nowoczesnych i niezawodnych systemów infrastruktury technicznej oraz na racjonalnym kształtowaniu ładu przestrzennego gminy. Realizacja celu obejmuje poprawę jakości sieci telekomunikacyjnej, w tym zwiększenie dostępu do internetu szerokopasmowego poprzez eliminację tzw. „białych plam”, rozbudowę i modernizację sieci światłowodowych oraz zwiększenie pojemności i zasięgu sieci mobilnych. Działania te sprzyjają rozwojowi usług cyfrowych, poprawie konkurencyjności lokalnej gospodarki oraz wzrostowi atrakcyjności inwestycyjnej gminy. Równolegle realizacja celu uwzględnia działania na rzecz tworzenia funkcjonalnej przestrzeni gminy, obejmujące uporządkowanie struktury przestrzennej, poprawę jakości przestrzeni publicznych, rewitalizację obszarów zdegradowanych oraz podnoszenie standardu obiektów użyteczności publicznej. Realizacja tych działań przyczyni się do poprawy estetyki i funkcjonalności przestrzeni, lepszego wykorzystania terenów oraz wzrostu spójności przestrzennej gminy.

Cel operacyjny 3.3. **Atrakcyjny rynek mieszkaniowy** koncentruje się na zwiększeniu dostępności mieszkań oraz poprawie warunków mieszkaniowych mieszkańców gminy. Realizacja celu obejmuje działania związane z rozwojem zasobu mieszkań komunalnych i wspieranych, w tym budowę nowych lokali oraz oddawanie do użytkowania mieszkań odpowiadających na potrzeby osób i rodzin o ograniczonych możliwościach finansowych.

Podjęmowane działania sprzyjają stabilizacji lokalnego rynku mieszkaniowego, ograniczeniu deficytu mieszkaniowego oraz poprawie jakości życia mieszkańców. W dłuższej perspektywie realizacja tych działań przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności osiedleńczej gminy oraz przeciwdziałania negatywnym zjawiskom demograficznym.

Realizacja przedstawionych działań umożliwi stworzenie warunków dla rozwoju Gminy Więcbork w wymiarze przestrzennym.

Tabela 9. Cel strategiczny 3. Spójna i dostępna przestrzeń z rozwiniętą infrastrukturą techniczną i mieszkaniową

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
Cel operacyjny 3.1. Sprawna i zmodernizowana infrastruktura komunikacyjna					
Rozbudowa i modernizacja sieci drogowej	— poprawa dostępności komunikacyjnej obszarów miejskich i wiejskich; — poprawa nawierzchni dróg; — skrócenie czasu przejazdu i zwiększenie płynności ruchu; — poprawa bezpieczeństwa użytkowników dróg (pieszych i kierowców).	— długość wybudowanych, przebudowanych lub zmodernizowanych dróg [km]; — długość dróg o wymienionej nawierzchni [km]; — liczba zdarzeń drogowych [szt.].	— środki własne (Budżet Gminy Więcbork), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Więcborku.	2026-2035
Rozwój infrastruktury okołodrogowej	— poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego i pieszego; — rozbudowa chodników oraz ciągów pieszo-rowerowych; — rozwój oświetlenia ulicznego; — zwiększenie komfortu użytkowników przestrzeni publicznej.	— długość wybudowanych (oraz zmodernizowanych) chodników i ciągów pieszo-rowerowych [km]; — liczba elementów oświetlenia ulicznego [szt.].	— środki własne (Budżet Gminy Więcbork), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Więcborku.	2026-2035
Cel operacyjny 3.2. Rozwinięta infrastruktura techniczna i uporządkowana struktura przestrzenna					
Poprawa jakości sieci telekomunikacyjnej, w tym dostępu do internetu	— eliminacja tak zwanych „białych plam” w dostępie do sieci szerokopasmowej – rozbudowa i modernizacja sieci światłowodowych; — rozbudowa linii telekomunikacyjnych; — zwiększenie zasięgu i pojemności sieci mobilnych;	— liczba zidentyfikowanych i zlikwidowanych „białych plam” [szt.]; — długość wybudowanej/ zmodernizowanej sieci telekomunikacyjnej (w tym światłowodowej) [km];	— środki własne (Budżet Gminy Więcbork), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Więcborku.	2026-2035

Strategia Rozwoju Gminy Więcbork na lata 2026-2035

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
	— zwiększenie wykorzystania usług szerokopasmowych; — poprawa jakości usług telekomunikacyjnych dla mieszkańców i przedsiębiorców; — wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy.	— udział mieszkańców z dostępem do internetu szerokopasmowego [%]; — udział mieszkańców z dostępem do internetu szerokopasmowego [%]; — liczba nowych lub zmodernizowanych punktów dostępowych [szt.].			
Funkcjonalna przestrzeń Gminy	— uporządkowanie struktury przestrzennej gminy; — poprawa jakości przestrzeni publicznych; — skuteczna rewitalizacja zdegradowanych obszarów; — poprawa standardu obiektów użyteczności publicznej.	— liczba sporządzonych/zmienionych dokumentów planistycznych [szt.]; — liczba zrealizowanych projektów rewitalizacyjnych [szt.]; — liczba wyremontowanych lub odnowionych budynków użyteczności publicznej [szt.]; — powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją [ha].	— środki własne (Budżet Gminy Więcbork), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Więcborku.	2026-2035
Cel operacyjny 3.3. Atrakcyjny rynek mieszkaniowy					
Zwiększanie dostępności mieszkań komunalnych i wspieranych	— zwiększenie zasobu mieszkaniowego gminy; — poprawa warunków mieszkaniowych mieszkańców; — wsparcie osób i rodzin o ograniczonych możliwościach finansowych; — stabilizacja lokalnego rynku mieszkaniowego.	— liczba wybudowanych mieszkań komunalnych [szt.]; — liczba oddanych do użytkowania lokali mieszkalnych [szt.]; — zmniejszenie liczby osób oczekujących na mieszkanie komunalne [os.].	— środki własne (Budżet Gminy Więcbork), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Więcborku.	2026-2035

Źródło: Opracowanie własne

Cel strategiczny 4. **Dobry stan środowiska naturalnego** zakłada długofalowe zapewnienie wysokiej jakości elementów środowiska przyrodniczego na terenie gminy, przy jednoczesnym racjonalnym wykorzystaniu zasobów naturalnych oraz zwiększeniu odporności na skutki zmian klimatu. Realizacja celu koncentruje się na ochronie i poprawie stanu zieleni, zasobów wodnych, jakości środowiska oraz na uporządkowaniu systemów gospodarki wodno-ściekowej i odpadami. Istotnym elementem celu strategicznego jest również kształtowanie postaw proekologicznych mieszkańców oraz wdrażanie zintegrowanych, zrównoważonych rozwiązań infrastrukturalnych i organizacyjnych ograniczających presję na środowisko.

Cel operacyjny 4.1. **Ochrona stanu środowiska i adaptacja do zmian klimatu** koncentruje się na podejmowaniu kompleksowych działań służących zachowaniu i poprawie jakości środowiska naturalnego oraz ograniczaniu negatywnych skutków zmian klimatycznych. Realizacja celu obejmuje zarówno działania inwestycyjne, jak i miękkie, w tym edukacyjne i informacyjne, sprzyjające zrównoważonemu rozwojowi gminy. Kluczowe działania dotyczą zwiększania powierzchni i jakości terenów zieleni urządzonej, realizacji nowych nasadzeń roślinności w przestrzeniach publicznych oraz prowadzenia systematycznej edukacji ekologicznej i kampanii społecznych. Działania te mają na celu poprawę mikroklimatu, wzrost bioróżnorodności oraz podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców. Równolegle realizacja celu uwzględnia ochronę zasobów wodnych i zwiększenie retencji poprzez rozbudowę i modernizację systemów odwodnienia oraz retencji wód opadowych, wdrażanie rozwiązań z zakresu małej retencji wodnej, poprawę stanu urządzeń melioracyjnych oraz ograniczanie zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł rolniczych. Istotnym elementem jest także wsparcie mieszkańców w zakresie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków oraz promowanie dobrych praktyk rolniczych, co przyczyni się do poprawy jakości wód powierzchniowych i podziemnych.

Cel operacyjny 4.2. **Uporządkowana gospodarka wodno-ściekowa oraz gospodarka odpadami** koncentruje się na zapewnieniu sprawnie funkcjonujących, nowoczesnych i efektywnych systemów infrastrukturalnych, ograniczających negatywne oddziaływanie działalności człowieka na środowisko naturalne oraz poprawiających jakość życia mieszkańców. Realizacja celu obejmuje rozbudowę oraz modernizację sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, w tym budowę nowych odcinków sieci wodociągowej oraz rozbudowę kanalizacji sanitarnej na terenie aglomeracji gminnej. Działania te mają na celu zwiększenie dostępności infrastruktury wodno-ściekowej, poprawę jakości wody pitnej, ograniczenie strat wody w sieci oraz zmniejszenie presji wynikającej z odprowadzania ścieków na środowisko. Kluczowym obszarem celu jest także zwiększanie efektywności systemu gospodarki odpadami, obejmujące poprawę funkcjonalności selektywnej zbiórki odpadów, rozwój i modernizację punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych oraz działania edukacyjne

skierowane do mieszkańców. Realizacja tych działań przyczyni się do redukcji ilości odpadów kierowanych na składowiska, wzrostu poziomu recyklingu i ponownego użycia oraz kształtowaniu trwałych, proekologicznych postaw w zakresie gospodarowania odpadami.

Realizacja opisanych działań pozwoli poprawić kluczowe warunki dla rozwoju Gminy Więcbork w wymiarze klimatyczno-środowiskowym.

Tabela 10. Cel strategiczny 4. Dobry stan środowiska naturalnego

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
Cel operacyjny 4.1. Ochrona stanu środowiska i adaptacja do zmian klimatu					
Zintegrowane działania na rzecz środowiska i edukacji ekologicznej	— poprawa stanu i zwiększenie powierzchni terenów zieleni urzędowej; — nowe nasadzenia roślinności (drzew, krzewów, zieleni niskiej) w przestrzeniach publicznych; — edukacja ekologiczna i kampanie społeczne.	— wskaźnik udziału terenów zieleni w ogólnej powierzchni gminy [%]; — liczba nowo nasadzonych różnych form roślinności [szt.]; — liczba przeprowadzonych wydarzeń dotyczących edukacji ekologicznej i przyrodniczej [szt.]; — liczba uczestników działań edukacyjnych (dotyczących ochrony środowiska) [os.].	— środki własne (Budżet Gminy Więcbork), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Więcborku.	2026-2035
Ochrona zasobów wodnych i zwiększenie retencji	— rozbudowa systemów odwodnienia i retencji wód opadowych w ramach inwestycji infrastrukturalnych (drogowych), — ochrona wód przed zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł rolniczych; — wsparcie mieszkańców w budowie przydomowych oczyszczalni ścieków; — zmniejszenie zanieczyszczeń obszarowych przedostających się do cieków wodnych; — poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	— długość odtworzonych rowów melioracyjnych [km]; — liczba przepustów, zbiorników retencyjnych oraz punktów i urządzeń odwodnieniowych zmodernizowanych lub wybudowanych [szt.]; — liczba wspartych oczyszczalni ścieków [szt.]; — powierzchnia użytków rolnych objętych działaniami ograniczającymi wpływ zanieczyszczeń [ha]; — liczba gospodarstw stosujących dobre praktyki rolnicze [pod.].	— środki własne (Budżet Gminy Więcbork), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Więcborku.	2026-2035

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
	dzięki ograniczeniu spływu nawozów mineralnych i naturalnych, — wdrażanie działań z zakresu małej retencji wodnej (np. tworzenie stref buforowych wzdłuż cieków, retencjonowanie wody w istniejących zbiornikach i rowach); — poprawa melioracji na terenie gminy.				
Cel operacyjny 4.2. Uporządkowana gospodarka wodno-ściekowa oraz gospodarka odpadami					
Rozbudowa oraz modernizacja sieci wodociągowej i kanalizacyjnej	— poprawa dostępności do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej dla mieszkańców gminy; — ograniczenie strat wody w sieci wodociągowej; — poprawa jakości dostarczanej wody pitnej; — zwiększenie liczby odbiorców korzystających z kanalizacji sanitarnej; — ograniczenie negatywnego oddziaływania ścieków bytowych na środowisko naturalne.	— długość nowo wybudowanej lub zmodernizowanej sieci wodociągowej [km]; — liczba przyłączy do sieci wodociągowej i/lub kanalizacyjnej [szt.]; — długość nowo wybudowanej lub zmodernizowanej sieci kanalizacyjnej [km]; — liczba nowych przyłączy wodociągowych i kanalizacyjnych [szt.]; — udział mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej [%]; — odsetek mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej [%].	— środki własne (Budżet Gminy Więcbork), — środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.	— Urząd Miejski w Więcborku.	2026-2035
Zwiększanie efektywności systemu gospodarki odpadami	— redukcja ilości odpadów i poprawa efektywności zarządzania gospodarką odpadami;	— poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych [%];	— środki własne (Budżet Gminy Więcbork),	— Urząd Miejski w Więcborku.	2026-2035

Strategia Rozwoju Gminy Więcbork na lata 2026-2035

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
	— zwiększenie poziomu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych; — wzrost poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów; — ograniczenie ilości odpadów kierowanych na składowiska; — wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami.	— masa odpadów komunalnych zebranych selektywnie [Mg/rok]; — masa odpadów komunalnych zmieszanych [Mg/rok]; — liczba wyposażonych lub zmodernizowanych punktów selektywnej zbiórki odpadów (PSZOK) [szt.]; — liczba przeprowadzonych działań informacyjno-edukacyjnych w zakresie gospodarki odpadami [szt.].	— środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, — inne środki zewnętrzne.		

Źródło: Opracowanie własne

3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy

3.1. Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych

Gmina Więcbork jest gminą miejsko-wiejską położoną w województwie kujawsko-pomorskim, w powiecie sępoleńskim. Gmina zajmuje obszar 235,71 km². Gęstość zaludnienia na terenie jednostki w 2024 roku wynosiła 53,57 os./km². Gmina podzielona jest na miasto Więcbork oraz 22 sołectwa: Adamowo, Borzyszkowo, Czarmuń, Dalkowo, Frydrychowo, Górowatki, Jastrzębiec, Jeleń, Lubcza, Nowy Dwór, Pęperzyn, Puszcza, Runowo Krajeńskie, Suchorączek, Sypniewo, Śmiłowo, Witunia, Wymysłowo, Zabartowo, Zakrzewek, Zakrzewska Osada, Zgniłka.

Gmina Więcbork graniczy z:

- gminą miejsko-wiejską Łobżenica (powiat pilski, województwo wielkopolskie),
- gminą miejsko-wiejską Mrocza (powiat nakielski, województwo kujawsko-pomorskie),
- gminą miejsko-wiejską Sępólno Krajeńskie (powiat sępoleński, województwo kujawsko-pomorskie),
- gminą wiejską Sośno (powiat sępoleński, województwo kujawsko-pomorskie),
- gminą wiejską Zakrzewo (powiat złotowski, województwo wielkopolskie),
- gminą wiejską Złotów (powiat złotowski, województwo wielkopolskie),
- gminą wiejską Lipka (powiat złotowski, województwo wielkopolskie).

W obecnej strukturze funkcjonalnej największy udział procentowy w powierzchni jednostki stanowią użytki rolne. Ze względu na małe uprzemysłowienie i dużą powierzchnię użytków rolnych Gmina Więcbork zaliczana jest do gmin rolniczych.

Teren Gminy podzielony jest na miasto oraz obszary wiejskie. W strukturze można wyróżnić następujące jednostki (podobszary):

- **miasto** – wyróżniane ze względu na typowo miejską specyfikę zagospodarowania – Więcbork wyróżnia się typowo miejską zabudową. Centralna część miasta to zwarta zabudowa kamieniczna, z wyraźnie ukształtowanym rynkiem. Zabudowa jednorodzinna nie wiąże się z funkcjami rolniczymi, ani też (w przeważającej mierze) nie powstała z przekształceń działalności rolniczych. W granicach miasta bardzo mała jest liczba zabudowań zagrodowych, natomiast dość duże powierzchnie zajmują tereny służące rozwojowi gospodarczemu,
- **część podmiejska** – obejmująca Witunię i Runowo Krajeńskie – zróżnicowaną funkcjonalnie, ale wykazującą duże koncentracje zaludnienia w obydwu tych miejscowościach, gdzie obok działalności rolniczych dobrze rozwinęły się funkcje usługowo-produkcyjne,

- **część zachodnia** – obejmująca dużą wieś Sypniewo o skupionej zabudowie i okoliczne małe miejscowości powiązane z Sypniewem – o krajobrazie rolniczo-leśnym. Jednostka należy do wielofunkcyjnych – obok rolnictwa istotną rolę pełnią tu funkcje usługowo-produkcyjne,
- **część środkowo-zachodnia** – obejmująca tereny położone pomiędzy Witunią, a Sypniewem oraz na północ od Wituni – są to obszary rozproszonego osadnictwa, dużej liczby jezior i terenów o wysokim stanie wód gruntowych – wykazują krajobraz leśno-rolniczy,
- **część wschodnia i południowa** – o krajobrazie rolniczym, obejmującą około 10 miejscowości, w większości o charakterze rolniczym, ale z rozwijającym się rzemiosłem; jest to obszar najlepszych warunków rozwoju rolnictwa na terenie gminy².

Kluczowe projekty Strategii Województwa Kujawsko-Pomorskiego:

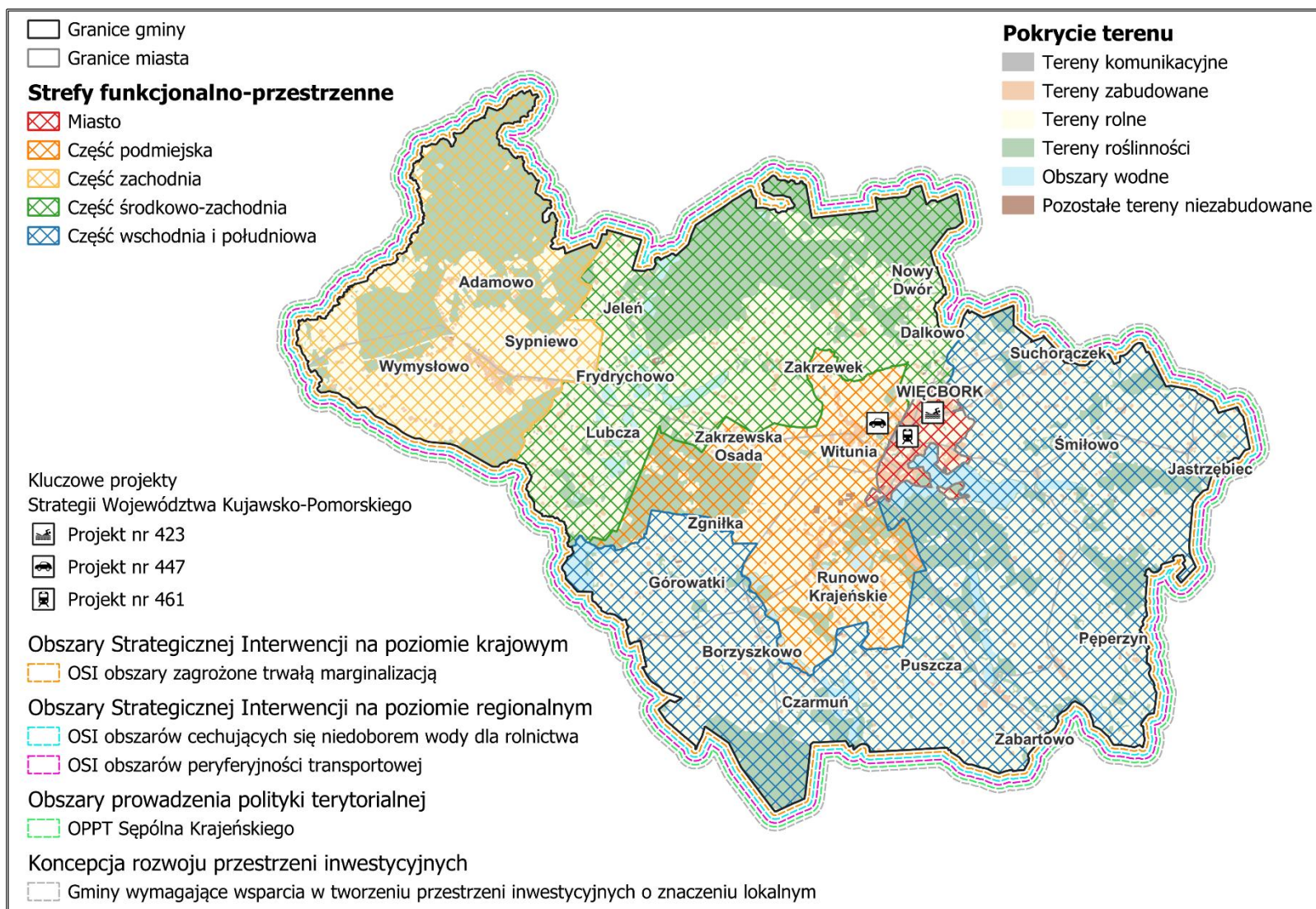
	Projekt nr 423 : Rozwój podstawowej i strategicznej infrastruktury sportowej. Projekt dotyczy rozwoju infrastruktury sportowej podstawowej i strategicznej. Do pierwszej kategorii zalicza się dążenie do wyposażenia każdej gminy województwa w pełnowymiarową salę sportową oraz każdego powiatu w kryty basen/pływalnię. Zidentyfikowano następujący priorytet: brak basenu/krytej pływalni w powiecie sępoleńskim.
	Projekt nr 447 : Budowa obwodnic miejscowości na drogach krajowych i wojewódzkich: celem projektu jest wyprowadzenie ruchu tranzytowego przemierzającego się drogami kategorii krajowej i wojewódzkiej poza centra miast, ograniczając tym samym liczbę pojazdów poruszających się po centrach miast, ograniczając emisję spalin i zwiększając bezpieczeństwo niechronionych użytkowników ruchu drogowego. Wskazuje się następujące miejscowości: w ciągach dróg wojewódzkich: Więcbork (DW 189, DW 241, DW 242).
	Projekt nr 461.II. : Budowa linii kolejowej Koronowo – Więcbork (Sępólno Krajeńskie – Chojnice) – Stworzenie ciągu Bydgoszcz – Koronowo – Więcbork – Sępólno Krajeńskie – Chojnice z wykorzystaniem planowanego połączenia Bydgoszcz – Koronowo – Tuchola wraz z przebudową odcinka istniejącej linii Więcbork – Chojnice (Kolej+).

Ponadto gmina Więcbork znajduje się w granicach następujących obszarów:

- Obszary Strategicznej Interwencji na poziomie krajowym:
 - OSI obszary zagrożone trwałą marginalizacją,
- Obszary Strategicznej Interwencji na poziomie regionalnym:
 - OSI obszarów cechujących się niedoborem wody dla rolnictwa,
 - OSI obszarów peryferyjności transportowej,
- Obszary prowadzenia polityki terytorialnej:
 - OPPT Sępólno Krajeńskiego,
- Koncepcja rozwoju przestrzeni inwestycyjnych:
 - Gminy wymagające wsparcia w tworzeniu przestrzeni inwestycyjnych o znaczeniu lokalnym.

² Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Więcbork

Rysunek 1. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej – strefy funkcjonalno-przestrzenne

Źródło: Opracowanie własne

3.2. System powiązań przyrodniczych

System powiązań przyrodniczych Gminy Więcbork kształtuje się w oparciu o wysoki stopień zróżnicowania środowiska naturalnego Pojezierza Krajeńskiego, uwarunkowany genezą polodowcową, znaczną jeziornością, mozaiką siedlisk leśnych, torfowiskowych i rolnych oraz rozbudowaną siecią hydrograficzną. Gmina położona jest w obrębie mezoregionu Pojezierza Krajeńskiego, należącego do makroregionu Pojezierzy Południowopomorskich, co determinuje jej pagórkowato-morenowy charakter, obecność rynien jeziornych oraz licznych obniżeń wytopiskowych o podwyższonym poziomie wód gruntowych.

Zgodnie z regionalizacją klimatyczną W. Okołowicza i D. Martyn, gmina Więcbork znajduje się w południowej części pomorskiego regionu klimatycznego. Klimat cechuje się istotnym wpływem mas powietrza oceanicznego, relatywnie łagodnymi zimami, umiarkowanie chłodnym latem oraz zwiększoną wilgotnością powietrza. Średnioroczna temperatura wynosi około 8-9°C, przy czym minimalne temperatury powietrza w okresie zimowym osiągają zazwyczaj wartości od -8 do -7°C, natomiast maksymalne temperatury w okresie letnim mieszczą się najczęściej w przedziale od 27 do 28°C. Roczna suma opadów wynosi przeciętnie około 500 mm. Usłonecznienie osiąga wartości rzędu 1 800-1 850 h rocznie, przy przewadze wiatrów zachodnich i południowo-zachodnich. Lokalnie, w obniżeniach terenu i dolinach rynnowych, występują modyfikacje klimatu w postaci częstszych mgieł oraz zastoisk chłodnego powietrza.

Istotnym elementem systemu przyrodniczego gminy jest wysoki udział powierzchni leśnych, które w 2024 roku zajmowały około 7 004 ha, tj. blisko 30% powierzchni gminy. Lasy mają w większości charakter publiczny i pozostają w zarządzie Nadleśnictw Lutówko oraz Runowo. Rozmieszczone są one w kilku większych kompleksach (m.in. w części zachodniej i północnej gminy) oraz w postaci licznych, rozdrobnionych płatów śródpolnych, pełniących funkcję lokalnych ogniw ekologicznych. Lasy te, w połączeniu z zadrzewieniami, torfowiskami i użytkami zielonymi, tworzą spójną sieć siedliskową sprzyjającą migracji fauny oraz zachowaniu ciągłości procesów przyrodniczych.

Uzupełnieniem systemu przyrodniczego są rozległe tereny zieleni urządzonej oraz liczne obszary wodne. Gmina Więcbork wyróżnia się jedną z najwyższych w regionie jeziorności (około 3-4% powierzchni). Układ hydrograficzny opiera się na zlewni rzeki Łobżonki (dorzecze Odry).

Obszar gminy położony jest w obrębie następujących Jednolitych Części Wód powierzchniowych:

- Zakrzewskie (LW10486),
- Stryjewo (LW10492)

- Wiele (LW10475),
- Więcborskie (LW10501),
- Czarmuńskie (LW10504),
- Witosławskie (LW10508),
- Rokitka (RW6000181883949),
- Łobżonka do Jelonki (RW600009188431),
- Orla od jez. Więcborskiego do jez. Witosławskiego (RW6000101884859),
- Lubcza (RW600018188449),
- Łobżonka od Jelonki do Orli (RW600020188479),
- Orla do jez. Więcborskiego (RW6000101884819).

Szczegóły dotyczące stanu wód powierzchniowych (JCWP) w których obszarze leży gmina Więcbork przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 11. Ocena stanu Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCWP) na terenie gminy Więcbork

Kod i nazwa jcwp	Ocena stanu na podstawie oceny stanu GIOŚ 2014-2019 i oceny eksperckiej ³				
	Stan/potencjał ekologiczny	Wskaźniki determinujące stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Wskaźniki determinujące stan chemiczny	Stan (ogólny)
RW6000091883949 Rokitka	słaby stan ekologiczny	OWO; ichtiofauna	stan chemiczny dobry	związki tributylocyny; nie dotyczy	zły stan wód
RW600009188431 Łobżonka do Jelonki	zły stan ekologiczny	nie dotyczy; makrobezkręgowce, ichtiofauna	stan chemiczny poniżej dobrego	benzo(a)piren; bromowane difenyletery, rtęć, heptachlor	zły stan wód
RW6000101884859 Orla od jez. Więcborskiego do jez. Witosławskiego	umiarkowany stan ekologiczny	OWO, azot ogólny, azot azotanowy; nie dotyczy	brak danych	nie dotyczy	zły stan wód
RW600009188449 Lubcza	umiarkowany stan ekologiczny	BZT5, OWO; makrobezkręgowce, ichtiofauna	stan chemiczny poniżej dobrego	benzo(a)piren; nie dotyczy	zły stan wód
LW10508 Witosławskie	umiarkowany stan ekologiczny	przezroczystość, azot og, fosfor og; IOJ, LMI	stan chemiczny poniżej dobrego	nie dotyczy; Bromowane difenyletery, Heptachlor	zły stan wód
LW10475 Wiele	zły stan ekologiczny	fosfor og; ESMI	stan chemiczny poniżej dobrego	Benzo(a)piren; Bromowane difenyletery, Heptachlor	zły stan wód

³ Według klasyfikacji obowiązującej od 1 stycznia 2022 roku

Kod i nazwa jcwp	Ocena stanu na podstawie oceny stanu GIOŚ 2014-2019 i oceny eksperckiej ³				
	Stan/potencjał ekologiczny	Wskaźniki determinujące stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Wskaźniki determinujące stan chemiczny	Stan (ogólny)
LW10504 Czarmuńskie	brak danych	nie dotyczy	stan chemiczny dobry	Benzo(a)piren; nie dotyczy	brak danych
LW10492 Stryjewo	zły stan ekologiczny	przezroczystość, azot og; PMPL, ESMI	stan chemiczny dobry	nie dotyczy	zły stan wód
RW600010188479 Łobżonka od Jelonki do Orli	umiarkowany stan ekologiczny	fosfor fosforanowy (V); makrobezkręgowce	stan chemiczny poniżej dobrego	benzo(a)piren; nie dotyczy	zły stan wód
LW10486 Zakrzewskie	brak danych	nie dotyczy	stan chemiczny poniżej dobrego	Benzo(a)piren; Bromowane difenyletery, Rtęć, Heptachlor	zły stan wód
LW10501 Więcborskie	umiarkowany stan ekologiczny	przezroczystość, azot og, fosfor og, przewodność; PMPL, IOJ, LMI	stan chemiczny poniżej dobrego	Benzo(a)piren, Rtęć; Benzo(a)piren, Heptachlor	zły stan wód
RW6000101884819 Orla do jez. Więcborskiego	nie można dokonać oceny stanu/potencjału (brak badań biologicznych w JCWP)	nie dotyczy; makrofity, bezkręgowce, ichtiofauna	brak danych	nie dotyczy	brak danych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://karty.apgw.gov.pl/> (dostęp dnia 23.12.2025)

Obszar gminy Więcbork leży w obrębie Jednolitej Części Wód Podziemnych numer 35. Informacje szczegółowe dotyczące oceny stanu wód podziemnych (JCWPd) przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 12. Ocena Jednolitych Części Wód Podziemnych (JCWPd) na terenie gminy Więcbork

Kod i nazwa JCWPd	Ocena stanu na podstawie oceny stanu (2019) według Rozporządzenia MGMIŻS z dnia 11.10.2019 w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. 2019 poz. 2148)		
	Stan chemiczny	Stan ilościowy	Stan (ogólny)
GW600035	dobry	dobry	dobry

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://karty.apgw.gov.pl/> (dostęp dnia 23.12.2025)

Przez północno-zachodnią część gminy przebiega Główny Zbiornik Wód Podziemnych (GZWP) nr 127 Subzbiornik Złotów-Piła-Strzelce Krajeńskie.

Występowanie zagrożenia powodziowego na danym terenie oznacza możliwość wystąpienia zjawiska powodzi. Natomiast ryzyko powodzi oznacza kombinację prawdopodobieństwa wystąpienia powodzi oraz potencjalnych negatywnych konsekwencji dla życia i zdrowia ludzkiego, środowiska, dziedzictwa kulturowego i działalności gospodarczej. Na terenie gminy

Więcbork, zgodnie z mapami zagrożenia powodziowego brak jest obszarów zagrożonych powodzią.

Na obszarze gminy występują liczne formy ochrony przyrody, które wzmacniają system powiązań przyrodniczych:

- Krajeński Park Krajobrazowy,
- Zespół przyrodniczo-krajobrazowy Messy,
- Obszar Natura 2000 Dolina Łobżonki (PLH300040),
- 34 użytki przyrodnicze,
- pomniki przyrody.

Na obszarze gminy Więcbork wyznaczono jeden korytarz ekologiczny w ramach etapu I (2005) – POMORZE_2 (KPn-13E) oraz jeden korytarz w ramach etapu II (2012) – Krajna (KPn-17B).

Zgodnie z danymi Państwowego Instytutu Geologicznego, pozyskanymi z Systemu Oslony Przeciwośuwiskowej, na obszarze gminy nie występują tereny narażone na rozwój ruchów masowych ziemi.

W kontekście uwarunkowań geologicznych obszaru gminy istotnym elementem jest również występowanie surowców mineralnych. Na terenie gminy Więcbork występują przede wszystkim złoża kopalin pospolitych⁴, głównie piasków i żwirów, ale również złoża węgla brunatnego. Na obszarze gminy Więcbork występują złoża kopalin, które, według stopnia rozpoznania, zagospodarowania oraz statusu bilansowego, można podzielić na następujące kategorie:

- złoża zagospodarowane:
 - Puszcza I,
- złoża rozpoznane szczegółowo:
 - Suchorączek,
 - Jeleń,
 - Puszcza II,
- złoża rozpoznane wstępnie:
 - Więcbork,
- złoża skreślone z bilansu zasobów:
 - Śmiłowo I,
 - Zakrzewska Osada I,
 - Suchorączek II.

⁴ <https://midas-app.pgi.gov.pl/ords/r/public/midas/start> (dostęp dnia 17.12.2025)

Obszary górnicze wyznaczone są zgodnie z koncesjami i obejmują przestrzeń, w której dopuszczalne jest prowadzenie robót górniczych oraz w której mogą wystąpić przewidywane oddziaływania tych prac. Tereny te wymagają kontrolowanej gospodarki przestrzennej, uwzględnienia ochrony środowiska oraz prowadzenia rekultywacji po zakończeniu eksploatacji. Gmina dysponuje stabilną bazą zasobową kruszyw, co sprzyja rozwojowi lokalnej gospodarki materiałów budowlanych. W granicach gminy Więcbork zlokalizowane są obszary górnicze, obejmujące zarówno obszary aktualne, jak i zniesione:

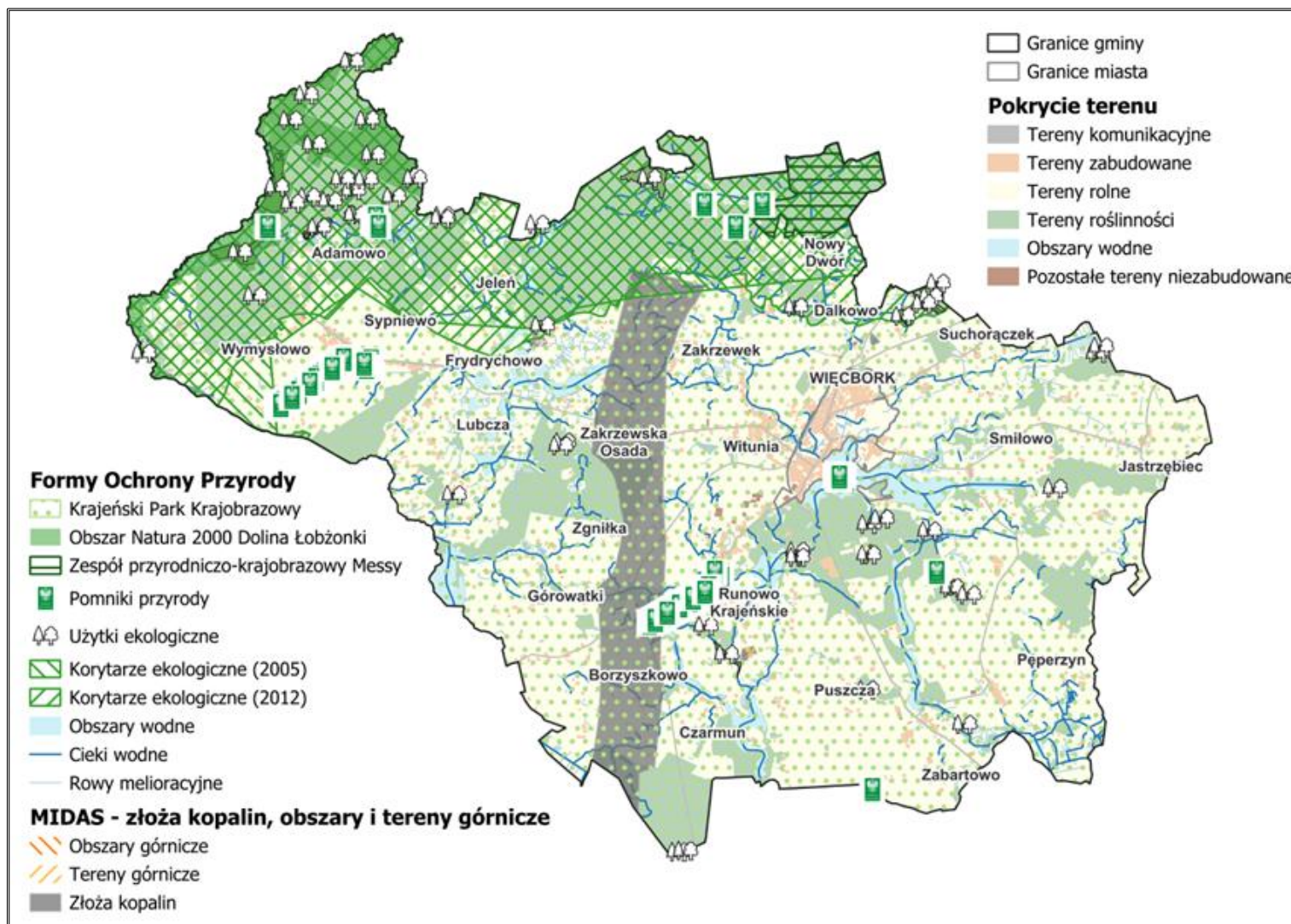
— aktualne obszary górnicze:

- Puszcza I/A,

— zniesione obszary górnicze:

- Śmiłowo I,
- Zakrzewska Osada I,
- Puszcza I,
- Suchorączek II.

Rysunek 2. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej – środowisko przyrodnicze

Źródło: Opracowanie własne

3.3. Główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych

Układ drogowy gminy Więcbork tworzą:

— drogi wojewódzkie:

- droga wojewódzka nr 241 (DW241) – Nakło nad Notecią – Mroczka – Więcbork – Sępólno Krajeńskie – Tuchola; stanowi główną oś komunikacyjną gminy, zapewniającą powiązania z ośrodkami powiatowymi i ponadpowiatowymi,
- droga wojewódzka nr 242 (DW242) – Więcbork – Łobżenica – Wyrzysk; pełni funkcję istotnego połączenia regionalnego, umożliwiając dostęp do obszarów położonych na zachód i północny zachód od gminy,
- droga wojewódzka nr 189 (DW189) – Jastrowie – Złotów – Więcbork; zapewnia połączenia w kierunku północnym, wzmacniając dostępność gminy względem Złotowa i dalszych relacji regionalnych,

— drogi powiatowe – zapewniające połączenia pomiędzy miejscowościami na terenie gminy oraz obsługę relacji z jednostkami sąsiednimi,

— drogi gminne i lokalne – stanowiące podstawę układu komunikacyjnego gminy, i zapewniające sprawny ruch wewnątrz jej granic.

W strukturze nawierzchni dróg dominują drogi o nawierzchni gruntowej, zarówno w kategorii dróg gminnych, jak i wewnętrznych. Łączna długość dróg gminnych⁵ wynosi 105,006 km, z czego 75,218 km stanowią drogi o nawierzchni gruntowej, co wskazuje na znaczący udział odcinków o niższym standardzie technicznym. Wśród dróg gruntowych największą część tworzą drogi wzmocnione żwirem, żużlem lub innymi materiałami (44,353 km), natomiast drogi o nawierzchni naturalnej z gruntu rodzimego obejmują 30,867 km.

Drogi o nawierzchni twardej w sieci dróg gminnych mają długość 29,788 km, przy czym przeważają nawierzchnie bitumiczne (23,38 km). Uzupełnieniem są drogi z kostki brukowej (5,263 km) oraz drogi brukowcowe (1,145 km). W strukturze funkcjonalnej dróg gminnych przeważają drogi klasy dojazdowej (93,317 km), natomiast drogi klasy lokalnej obejmują 11,689 km.

Drogi wewnętrzne obejmują łącznie 72,486 km, z czego zdecydowana większość to drogi klasy dojazdowej (71,394 km), natomiast drogi klasy lokalnej stanowią jedynie 1,092 km. Podobnie jak w przypadku dróg gminnych dominują nawierzchnie gruntowe – ich długość wynosi 61,317 km. W tej grupie największy udział mają drogi wzmocnione (36,119 km), natomiast drogi o nawierzchni naturalnej obejmują 25,185 km. Nawierzchnie twarde występują ograniczonym zakresie i obejmują łącznie 11,169 km, w tym przede wszystkim nawierzchnie

⁵ stan na 16 stycznia 2026 roku

bitumiczne (6,57 km) oraz drogi z kostki (4,583 km). Drogi brukowcowe występują marginalnie (0,029 km).

Na terenie gminy funkcjonuje komunikacja publiczna oparta głównie na autobusowych przewozach lokalnych i międzygminnych. Na obszarze gminy rozwijana jest również infrastruktura rowerowa. W 2024 roku długość dróg dla rowerów wynosiła 15,2 km (wobec 11,4 km w 2020 roku), przy czym większość tras pozostaje pod zarządem gminy.

Przez teren gminy przebiegają linie kolejowe, jednak ruch pasażerski nie jest obecnie realizowany:

- linia nr 281 (Chojnice – Oleśnica) – nieczynna dla ruchu pasażerskiego (możliwy ruch towarowy),
- linia nr 240 (Świecie – Złotów) – linia nieczynna.

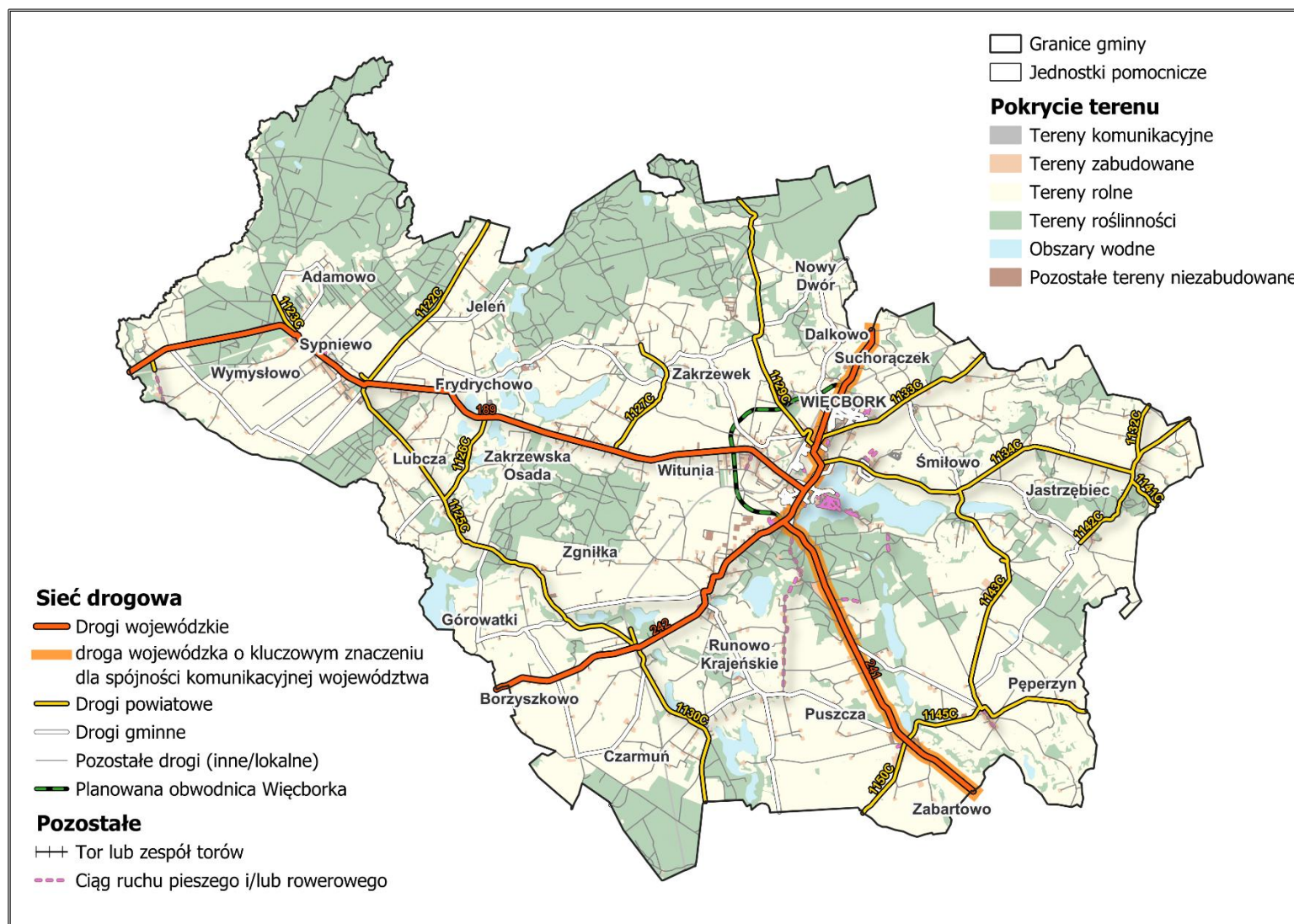
W poniższej tabeli przedstawiono kluczowe projekty „Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+”, których realizacja dotyczyć będzie terenu Gminy Więcbork.

Tabela 13. Kluczowe projekty „Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+” w zakresie infrastruktury komunikacyjnej, których realizacja dotyczyć będzie gminy Więcbork

Numer projektu	Nazwa	Charakterystyka	Podmiot odpowiedzialny za realizację projektu
447	Budowa obwodnic miejscowości na drogach krajowych i wojewódzkich	Celem projektu jest wyprowadzenie ruchu tranzytowego przemieszczającego się drogami kategorii krajowej i wojewódzkiej poza centra miast, ograniczając tym samym liczbę pojazdów poruszających się po centrach miast, ograniczając emisję spalin i zwiększając bezpieczeństwo niechronionych użytkowników ruchu drogowego. Wskazuje się następujące miejscowości: — w ciągach dróg wojewódzkich: Mogilno (DW 254), Brodnica (DW 544, DW 560), Golub-Dobrzyń (DW 534, DW 554, DW 569), Rypin (DW 534, DW 560, DW 563, DW 557), Chełmża (DW 551 i DW 589), Kowal (DW 265, DW 269), Tuchola (DW 237, DW 240, DW 241), Więcbork (DW 189, DW 241, DW 242), Pakość (DW 251, DW 255), Radzyń Chełmiński (DW 534, DW 543), Żelgno i Dźwierzno (DW 551), Lisewo (DW 548), Łasin (DW 538).	W zależności od własności drogi: Zadanie administracji rządowej lub Zadanie Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego
461	Pakiet projektów mających na celu realizację nowej infrastruktury kolejowej na rzecz spójności województwa	II. Budowa linii kolejowej Koronowo – Więcbork (Sępólno Krajeńskie – Chojnice) – Stworzenie ciągu Bydgoszcz – Koronowo – Więcbork – Sępólno Krajeńskie – Chojnice z wykorzystaniem planowanego połączenia Bydgoszcz – Koronowo – Tuchola oraz przebudową odcinka istniejącej linii Więcbork – Chojnice (Kolej+).	Zadanie administracji rządowej przy możliwym udziale współfinansowania ze środków UE Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego

Źródło: Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+

Rysunek 3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej – infrastruktura komunikacyjna

Źródło: Opracowanie własne

3.4. Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej

Na terenie gminy funkcjonuje kompleksowa infrastruktura techniczna, obejmująca sieci wodociągowe, kanalizacyjne, energetyczne i telekomunikacyjne, a także systemy obsługi gospodarki odpadami gwarantujące stabilność i niezawodność realizacji usług komunalnych. Zintegrowane działanie tych elementów tworzy stabilne zaplecze techniczne, umożliwiające sprawne funkcjonowanie miasta oraz wspierające jego dalszy rozwój.

Kluczowym elementem jest system wodno-kanalizacyjny, którego obsługą zajmuje się Zakład Gospodarki Komunalnej w Więcborku. W 2024 roku długość sieci wodociągowej wynosiła 226,0 km, zapewniając dostęp do wody pitnej dla blisko 80% mieszkańców gminy. Zaopatrzenie w wodę realizowane jest z sześciu komunalnych ujęć wraz ze stacjami uzdatniania, zlokalizowanych w Więcborku, Runowie Krajeńskim, Sypniewie, Wituni, Jastrzębcu, Pęperzynie.

Sieć kanalizacyjna w 2024 roku osiągnęła długość 63,0 km, obejmując około 57% ludności gminy. Głównym elementem systemu jest mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków w Runowie Młynie, obsługująca aglomerację Więcbork. Na terenach nieobjętych kanalizacją funkcjonują zbiorniki bezodpływowe oraz przydomowe oczyszczalnie ścieków, których liczba systematycznie rośnie, co wskazuje na stopniową poprawę standardów środowiskowych.

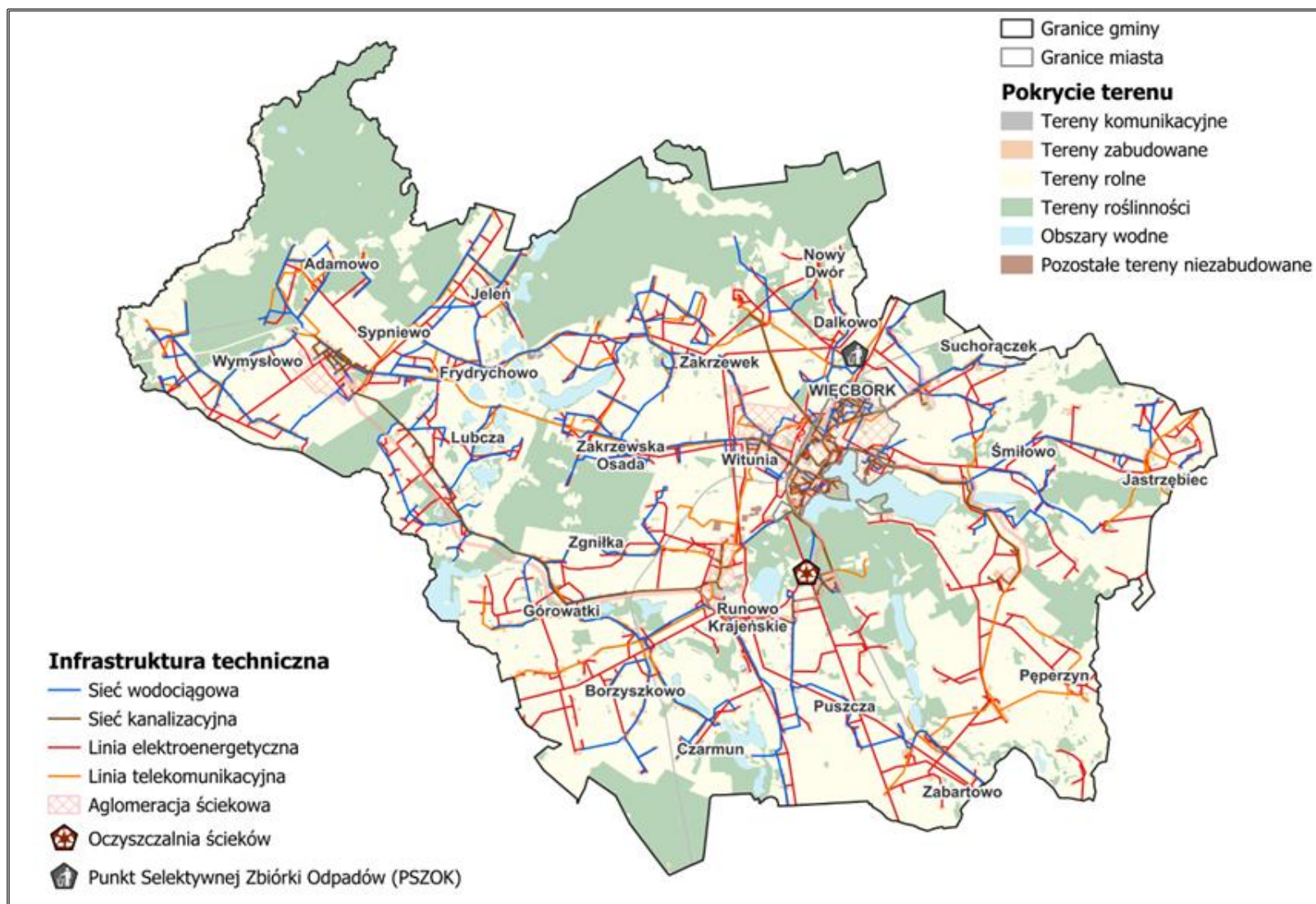
Zaopatrzenie w ciepło ma charakter zdecentralizowany i opiera się głównie na indywidualnych źródłach energii. Na terenie miasta Więcbork działa lokalny system ciepłowniczy obsługujący osiedle BoWiD, zasilany kotłownią biomasową. Gmina nie posiada sieci gazu ziemnego, co wpływa na strukturę wykorzystywanych nośników energii oraz poziom emisji zanieczyszczeń.

System elektroenergetyczny gminy funkcjonuje w oparciu o sieć dystrybucyjną zasilaną z GPZ Runowo Krajeńskie. Infrastruktura obejmuje linie wysokiego, średniego i niskiego napięcia oraz stacje transformatorowe, zapewniając stabilność i bezpieczeństwo dostaw energii elektrycznej.

Istotnym elementem infrastruktury technicznej jest również sieć telekomunikacyjna. W 2024 roku dostęp do stacjonarnego internetu szerokopasmowego posiadało ponad 65% punktów adresowych, przy wyraźnej dominacji technologii światłowodowej. Pomimo systematycznej poprawy dostępności usług telekomunikacyjnych, na terenie gminy nadal występują lokalne ograniczenia w dostępie do Internetu, określane jako tzw. „białe plamy”. Zjawisko to wskazuje na utrzymujące się potrzeby inwestycyjne w zakresie rozbudowy sieci szerokopasmowej. Władze gminy podejmują działania zmierzające do poprawy sytuacji, prowadząc rozmowy z operatorem sieci światłowodowej w celu dalszej rozbudowy infrastruktury i zwiększenia dostępności wysokiej jakości usług internetowych.

Gospodarka odpadami realizowana jest w oparciu o obowiązujące regulacje lokalne i wojewódzkie. Na terenie gminy funkcjonuje Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK) w Dalkowie, umożliwiający mieszkańcom selektywną zbiórkę odpadów problemowych i surowców wtórnych.

Rysunek 4. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej – infrastruktura techniczna

Źródło: Opracowanie własne

Infrastruktura społeczna gminy Więcbork obejmuje sieć instytucji oświatowych, kulturalnych, sportowych, zdrowotnych oraz pomocy społecznej, zapewniając mieszkańcom dostęp do podstawowych usług publicznych. System edukacji tworzą m.in. szkoły podstawowe uzupełnione o przedszkola oraz oddziały przedszkolne:

- Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi im. Ks. Jana Twardowskiego w Jastrzębcu (z oddziałem przedszkolnym),
- Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Pęperzynie (z oddziałem przedszkolnym),
- Szkoła Podstawowa im. Elżbiety i Jana Orzelskich w Runowie Krajeńskim (z oddziałem przedszkolnym),
- Szkoła Podstawowa im. Ziemi Krajeńskiej w Sypniewie (z oddziałami przedszkolnymi),
- Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Polskich Noblistów w Więcborku,
- Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Kornela Makuszyńskiego w Więcborku (z oddziałami przedszkolnymi),
- Szkoła Podstawowa w Zakrzewku (z oddziałem przedszkolnym),
- Przedszkole Gminne „Niezapominajka” w Więcborku.

Opiekę nad dziećmi do lat 3 zapewniają dwa kluby dziecięce (Klub Dziecięcy w Więcborku oraz Klub Dziecięcy Nr 2 w Więcborku).

Na terenie gminy znajdują się także szkoły ponadpodstawowe:

- Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Sypniewie (Technikum w Sypniewie; Szkoła Branżowa I stopnia w Sypniewie; Szkoła Policealna w Sypniewie),
- Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Więcborku (Technikum w Więcborku; Branżowa Szkoła I stopnia w Więcborku; Liceum Ogólnokształcące dla dorosłych w Więcborku; Szkoła Policealna w Więcborku),
- Liceum Ogólnokształcące im. J. Korczaka w Więcborku.

Zaplecze kulturalne tworzą Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Więcborku wraz z siecią świetlic wiejskich oraz Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna z filiami i Centrum Aktywności Lokalnej, a także Wiejski Dom Kultury w Sypniewie. Instytucje te pełnią funkcję animatorów życia społecznego, integrując mieszkańców poprzez działalność edukacyjną, artystyczną i integracyjną.

W zakresie sportu i rekreacji gmina dysponuje rozbudowaną bazą obiektów, w tym boiskami sportowymi, halami, terenami rekreacyjnymi oraz zapleczem nad Jeziorem Więcborskim. Działalność sportowa realizowana jest we współpracy z lokalnymi klubami i stowarzyszeniami.

System ochrony zdrowia opiera się na Szpitalu Powiatowym w Więcborku oraz sieci przychodni publicznych i prywatnych, uzupełnionych przez apteki. Na terenie gminy

świadczenia podstawowej opieki zdrowotnej realizują m.in. NOVUM-MED Sp. z o.o. NZOZ w Więcborku, Przychodnia Provita, NZOZ Sp. z o.o. w Więcborku (prowadzona przez centrum medyczne Provita Sp. z o.o.) oraz Centrum Medyczne „Familia” Sp. z o.o..

W sferze pomocy społecznej kluczową rolę pełni Centrum Usług Społecznych w Więcborku, wspierane przez wyspecjalizowane placówki, takie jak Środowiskowy Dom Samopomocy, Klub Seniora, Klub Integracji Społecznej oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze.

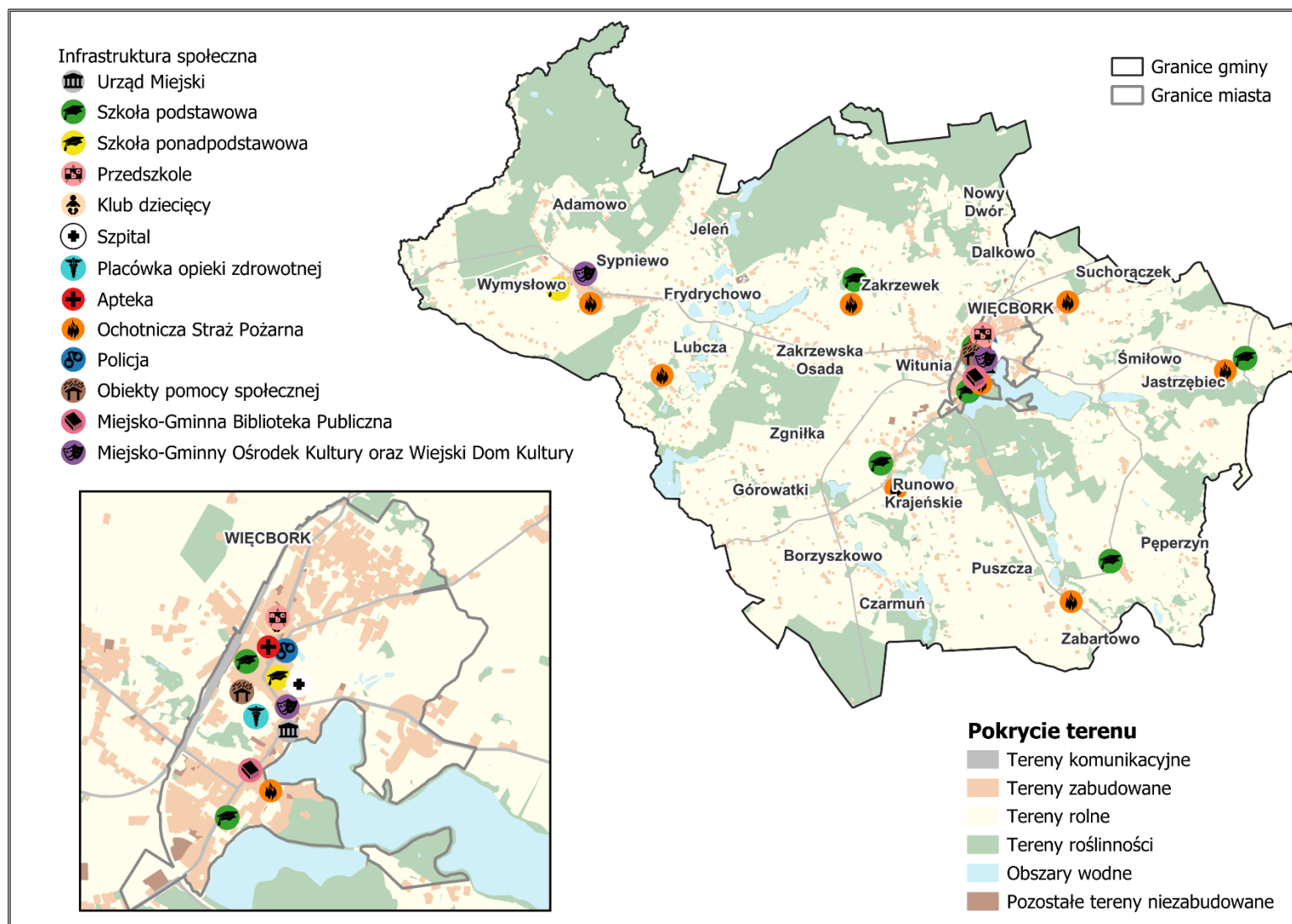
Bezpieczeństwo publiczne wspierają lokalne struktury 9 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych (OSP Sypniewo, OSP Lubcza, OSP Zabartowo, OSP Suchorączek, OSP Zakrzewko, OSP Pęperzyn, OSP Runowo, OSP Jastrzębiec oraz OSP Więcbork), a także jednostki Policji (Posterunek Policji w Więcborku, funkcjonujący w strukturach Komendy Powiatowej Policji (KPP) w Sępólnie Krajeńskim).

Tabela 14. Kluczowe projekty „Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku –Strategia Przyspieszenia 2030+” w zakresie infrastruktury społecznej, których realizacja dotyczyć będzie gminy Więcbork

Numer projektu	Nazwa	Charakterystyka	Podmiot odpowiedzialny za realizację projektu
423	Rozwój podstawowej i strategicznej infrastruktury sportowej	Projekt dotyczy rozwoju infrastruktury sportowej podstawowej i strategicznej. Do pierwszej kategorii zalicza się dążenie do wyposażenia każdej gminy województwa w pełnowymiarową salę sportową oraz każdego powiatu w kryty basen/pływalnię. Zidentyfikowano następujące priorytety: — brak basenu/krytej pływalni w powiecie: aleksandrowskim, sępoleńskim, tucholskim, włocławskim.	Zadanie Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego

Źródło: Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+

Rysunek 5. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej – infrastruktura społeczna

Źródło: Opracowanie własne

4. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie

4.1. Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu

W zakresie ochrony przyrody i krajobrazu przyjmuje się następujące zasady:

- należy dążyć do utrzymania i wzmacniania lokalnego systemu przyrodniczego, obejmującego doliny rzeczne, kompleksy leśne, zadrzewienia, zbiorniki wodne oraz inne elementy korytarzy ekologicznych,
- na terenach objętych formami ochrony przyrody należy stosować zasady wynikające z dokumentów je ustanawiających oraz, jeśli istnieją, planów zadań ochronnych i planów ochrony,
- należy zapewnić ciągłość przestrzenną i drożność struktur przyrodniczych, ograniczając ich fragmentację i minimalizując powstawanie barier dla migracji gatunków,
- należy zachować siedliska cennych i chronionych gatunków, niezależnie od formy użytkowania terenu, zgodnie z obowiązującymi przepisami o ochronie przyrody,
- należy chronić naturalną rzeźbę terenu przed trwałym przekształcaniem oraz zachować walory krajobrazowe obszaru,
- należy dążyć do zachowania zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, o ile nie wynika to z konieczności zapewnienia bezpieczeństwa lub realizacji działań przeciwpowodziowych,
- należy dążyć do zwiększenia lesistości poprzez dolesienia, zwłaszcza na gruntach o niskiej przydatności rolniczej, w celu łączenia rozproszonych kompleksów leśnych i wzmocnienia lokalnego systemu przyrodniczego,
- obowiązuje ochrona pomników przyrody ożywionej i nieożywionej, w tym pojedynczych drzew, alei oraz głązów narzutowych, poprzez prowadzenie zabiegów pielęgnacyjnych i zakaz ich niszczenia,
- wskazane jest podejmowanie współpracy z sąsiednimi gminami w zakresie ochrony przyrody, kształtowania powiązań ekologicznych oraz zarządzania systemami obszarów chronionych,
- należy dążyć do ochrony i kreowania ładu przestrzennego oraz zachowania walorów krajobrazu kulturowego,
- należy prowadzić działania związane z sukcesywnym usuwaniem i unieszkodliwianiem wyrobów zawierających azbest z terenu gminy, w tym przy wykorzystaniu dostępnych programów dofinansowania,
- w gospodarce odpadami należy dążyć do osiągnięcia wymaganych poziomów recyklingu oraz przygotowania do ponownego użycia odpadów,

- należy ograniczyć lokalizacje przedsięwzięć mogących negatywnie wpływać na środowisko.

W zakresie ochrony zasobów wodnych:

- należy chronić wody powierzchniowe i podziemne przed zanieczyszczeniem, w szczególności poprzez skoordynowane działania prawno-administracyjne, techniczne, ekonomiczne i edukacyjne, a w tym rozbudowę sieci kanalizacyjnej,
- na terenach zabudowy rozproszonej należy wspierać stosowanie przydomowych oczyszczalni ścieków,
- należy dążyć do racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi, między innymi poprzez ograniczanie wodochłonności i optymalizację zużycia wody do celów bytowo-gospodarczych i przemysłowych,
- należy dążyć do zwiększania wykorzystania wód opadowych i roztopowych na gruntach zurbanizowanych, w celu zmniejszenia poboru z dotychczasowych ujęć,
- w gospodarce rolnej należy ograniczać spływ zanieczyszczeń obszarowych, w tym nawozów i środków ochrony roślin, do wód powierzchniowych oraz ich infiltrację do wód gruntowych, zwłaszcza na terenach obniżeń bezodpływowych,
- należy zachować i chronić naturalne zbiorniki wodne, oczka wodne oraz tereny podmokłe jako elementy istotne dla lokalnej retencji wód i zachowania bioróżnorodności.

W zakresie ochrony powietrza i klimatu:

- należy realizować działania zmierzające do ograniczenia niskiej emisji poprzez wymianę nieefektywnych źródeł ciepła wykorzystujących paliwa stałe na źródła niskoemisyjne lub bezemisyjne oraz poprawę efektywności energetycznej budynków,
- zaleca się zastosowanie na szerszą skalę instrumentów zachęcających do montażu odnawialnych źródeł energii (OZE) i rozwiązań hybrydowych przez prywatnych właścicieli nieruchomości,
- należy prowadzić termomodernizację budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej zgodnie z założeniami Planu Gospodarki Niskoemisyjnej,
- należy dążyć do zwiększenia udziału odnawialnych źródeł energii w bilansie energetycznym gminy, z uwzględnieniem uwarunkowań środowiskowych i krajobrazowych,
- w planowaniu przestrzennym należy uwzględniać strefy ograniczeń wokół istniejących elektrowni wiatrowych, w których nie dopuszcza się lokalizacji nowej zabudowy mieszkaniowej, zgodnie z obowiązującymi przepisami,
- należy dążyć do likwidacji szkodliwego oddziaływania obiektów uciążliwych dla środowiska.

4.2. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Działania w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego w Gminie Więcbork prowadzone są zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz innymi przepisami odrębnymi.

W zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej, a także w przypadku rozwoju funkcji turystycznych, przyjmuje się następujące zasady:

- należy dążyć do zachowania i ochrony zabytków nieruchomych, zabytków ruchomych oraz zabytków archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków oraz objętych gminną ewidencją zabytków,
- w dokumentach planistycznych należy w miarę potrzeb ustalać strefy ochrony konserwatorskiej, wprowadzając ograniczenia, zakazy i nakazy mające na celu ochronę zasobów kulturowych, oraz zapewnić powiązanie polityki przestrzennej gminy z ochroną dziedzictwa poprzez uwzględnianie uwarunkowań konserwatorskich w dokumentach planistycznych oraz w procesie przygotowania inwestycji.
- należy dążyć do zachowania, porządkowania i właściwego eksponowania wartości dziedzictwa kulturowego oraz elementów krajobrazu kulturowego, z poszanowaniem historycznych układów przestrzennych,
- należy dążyć do zachowania i rewaloryzacji historycznych układów urbanistycznych i ruralistycznych, w tym czytelności podziałów parcelacyjnych, układów komunikacyjnych oraz historycznych dominant przestrzennych,
- należy dążyć do ochrony zespołów zieleni o wartości historycznej (parki, aleje, szpalery, cmentarze) oraz do zachowania lub odtwarzania ich kompozycji i powiązań krajobrazowych,
- należy kształtować nową zabudowę w sposób respektujący kontekst kulturowy miejsca, w szczególności w sąsiedztwie obiektów zabytkowych, poprzez dostosowanie skali, gabarytów, formy architektonicznej i materiałów wykończeniowych,
- należy ograniczać lokalizację funkcji i obiektów dysharmonizujących z krajobrazem kulturowym lub obniżających wartości historyczne obiektów i obszarów dziedzictwa,
- należy dążyć do wzmacniania istniejących oraz nadawania nieużytkowanym obiektom zabytkowym nowych funkcji społecznych, kulturalnych, edukacyjnych i turystycznych, w sposób nienaruszający ich wartości kulturowych,
- należy prowadzić identyfikację oraz ochronę obiektów i zespołów stanowiących dobra kultury współczesnej poprzez odpowiednie ustalenia w dokumentach planistycznych,
- należy chronić stanowiska archeologiczne oraz uwzględniać potrzebę nadzoru lub badań archeologicznych przy robotach ziemnych na obszarach potencjalnego występowania

- reliktów archeologicznych oraz w razie przypadkowego odkrycia (w trakcie robót ziemnych)
 - zabezpieczyć miejsce/przedmiot i zawiadomić właściwe organy,
- należy wykorzystywać zasoby dziedzictwa kulturowego jako czynnik rozwoju turystyki i promocji gminy, w tym poprzez rozwój produktów turystycznych, tras i szlaków tematycznych oraz działań informacyjnych i edukacyjnych,
- należy dążyć do rozwoju infrastruktury towarzyszącej turystyce kulturowej (na przykład oznakowanie, tablice informacyjne, punkty widokowe, ścieżki piesze i rowerowe) w sposób niepowodujący degradacji wartości kulturowych i krajobrazowych.

4.3. Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

Podstawowym celem polityki przestrzennej w zakresie struktury zagospodarowania terenów oraz rozwoju zabudowy mieszkaniowej jest kształtowanie ładu przestrzennego, przy równoczesnym zachowaniu i ochronie wartości przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych. Kierunki rozwoju formułuje się na podstawie analiz uwarunkowań funkcjonalnych, społeczno-demograficznych i środowiskowych, z uwzględnieniem ograniczeń i chłonności terenów już zurbanizowanych.

W zakresie kierunków zmian w strukturze i kształtowaniu zagospodarowania terenów przyjmuje się następujące zasady:

- koncentracja i porządkowanie rozwoju
 - preferuje się lokalizację nowej zabudowy w pierwszej kolejności w obszarach o zwartej strukturze osadniczej i pełnej obsłudze infrastrukturalnej, w szczególności poprzez uzupełnianie i intensyfikację istniejących układów,
 - ogranicza się rozpraszanie zabudowy poprzez kierowanie rozwoju w sąsiedztwo istniejących terenów zabudowanych oraz wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych,
- etapowanie uruchamiania terenów inwestycyjnych
 - uruchamianie nowych terenów oraz rezerw inwestycyjnych prowadzi się etapowo, po zapewnieniu niezbędnej infrastruktury technicznej i komunikacyjnej oraz dostępności usług i terenów zieleni,
 - etapowanie dostosowuje się do realnych możliwości rozbudowy i utrzymania infrastruktury oraz do uwarunkowań środowiskowych i logistycznych.
- ochrona środowiska i bezpieczeństwo lokalizacji
 - rozwój prowadzi się w granicach dopuszczalnych oddziaływań na środowisko, w szczególności z uwzględnieniem ochrony zasobów wodnych, jakości gleb oraz warunków glebowo-wodnych i hydrogeologicznych,
 - formy zagospodarowania dostosowuje się do wymogów ochrony wód podziemnych, stref ochronnych oraz ograniczeń wynikających z warunków wodno-gruntowych,

- unika się lokalizacji zabudowy na obszarach, gdzie występują ograniczenia wynikające z uwarunkowań środowiskowych,
- system zieleni i standardy przestrzeni biologicznie czynnej
 - zapewnia się utrzymanie wysokiego udziału powierzchni biologicznie czynnej, w szczególności na terenach zieleni urządzonej oraz w ciągach ekologicznych, wraz z zachowaniem ciągłości powiązań przyrodniczych,
 - dla zabudowy wielorodzinnej ustala się minimalne wskaźniki zieleni i przestrzeni rekreacyjnych, z uwzględnieniem wymogów nasłonecznienia i dostępności,
- integracja funkcjonalna: usługi, transport i przestrzeń publiczną
 - należy dążyć, aby rozwój mieszkaniowy integrował się z dostępnością usług podstawowych i ponadpodstawowych, transportem oraz przestrzeniami publicznymi,
 - w ustaleniach planistycznych należy dążyć do zapewnienia obsługi komunikacyjnej, w tym układ drogowy i miejsca postojowe, w skali adekwatnej do intensywności zabudowy oraz prognozowanego obciążenia,
- hierarchia i separacja funkcji kolizyjnych
 - zaleca się eliminację konfliktów funkcjonalnych pomiędzy terenami mieszkaniowymi a przedsięwzięciami mogącymi znacząco oddziaływać na środowisko, kwalifikowanymi zgodnie z przepisami odrębnym,
 - w sąsiedztwie funkcji uciążliwych przewiduje się środki minimalizacji oddziaływań, a w strefach aktywności gospodarczej, co do zasady należy dążyć do nie dopuszczania lokalizacji nowej zabudowy mieszkaniowej,
 - lokalizację funkcji produkcji, magazynowania i składowania preferuje się wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych, w miejscach właściwych środowiskowo i logistycznie, z ograniczeniem uciążliwości dla terenów mieszkaniowych,
- rewitalizacja i podnoszenie jakości istniejących struktur
 - preferuje się działania rewitalizacyjne i porządkujące w istniejących zespołach zabudowy, w szczególności w osiedlach wielorodzinnych, obejmujące poprawę funkcjonalności, estetyki i jakości przestrzeni wspólnych,
 - dopuszcza się wprowadzanie niewielkich różnic w typach zabudowy, wyłącznie wtedy, gdy jest to uzasadnione układem przestrzennym i funkcją terenu oraz służy logicznemu i spójnemu uzupełnieniu istniejącego układu urbanistycznego,
- centrum i obszary o znaczeniu krajobrazowo-kulturowym
 - utrzymuje się funkcję mieszkaniową w obszarze centralnym oraz porządkuje relacje pomiędzy zabudową historyczną a współczesną,
 - podnosi się standardy użytkowania przestrzeni publicznych oraz jakość założeń parkowych i zieleni urządzonej.

Kierunki w zakresie potrzeb nowej zabudowy mieszkaniowej:

- uzasadnienie popytu i sposób zaspokojenia potrzeb
 - potrzeby mieszkaniowe wiąże się z procesami społeczno-demograficznymi (m.in. dynamiki liczby mieszkańców, zmniejszania liczby osób w gospodarstwach domowych, starzenia się populacji, wzrostu standardu zamieszkania i wymianę zasobu),
 - zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych realizuje się w pierwszej kolejności poprzez uzupełnianie istniejących układów osadniczych oraz wykorzystanie rezerw wynikających z obowiązujących planach zagospodarowania przestrzennego,
- różnicowanie przestrzenne i preferencje typologiczne
 - presja inwestycyjna może koncentrować się w miejscowościach o lepszej dostępności i funkcjach podmiejskich, w pozostałych obszarach rozwój ma charakter uzupełniający i kontynuacyjny w ramach istniejących struktur,
 - na terenach wiejskich preferuje się zabudowę jednorodzinną o niskiej intensywności jako kontynuację układów osadniczych; zabudowę wielorodzinną lokalizuje się głównie w ośrodku miejskim lub w lokalizacjach zapewniających pełną obsługę infrastrukturalną i usługową, z dopuszczeniem lokali socjalnych i form budownictwa komunalnego/społecznego,
- wyznaczanie nowych terenów mieszkaniowych
 - wyznaczanie nowych terenów mieszkaniowych dopuszcza się w przypadkach uzasadnionych brakiem wystarczających rezerw,
 - na etapie sporządzania planów zagospodarowania przestrzennego wykazuje się możliwość zapewnienia obsługi infrastrukturalnej, brak kolizji z uwarunkowaniami środowiskowymi i funkcjonalnymi oraz spełnienie zasad koncentracji, etapowania i separacji funkcji.

4.4. Zasady lokalizacji obiektów handlowych wielkopowierzchniowych w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

Na podstawie ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym jako handel wielkopowierzchniowy rozumie się handel realizowany w obiekcie handlowym o powierzchni sprzedaży powyżej 2 000 m².

W przypadku lokalizacji nowych obiektów handlu wielkopowierzchniowego na terenie gminy:

- lokalizacja nowych obiektów handlu wielkopowierzchniowego musi odbywać się z uwzględnieniem istniejących uwarunkowań i przy minimalizacji ewentualnych uciążliwości dla zabudowy mieszkaniowej i środowiska,

- lokalizacja nowych obiektów handlu wielkopowierzchniowego powinna następować zgodnie z przepisami odrębnymi, w tym warunkami technicznymi, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie.

4.5. Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego

Dla lokalizacji inwestycji celu publicznego stosuje się przepisy art. 50-67c ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. 2024 poz. 1130 ze zm.). Zgodnie z definicją celu publicznego zawartą w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. 2024 poz. 1145 ze zm.), działania te obejmują realizację celów takich jak:

- wydzielanie gruntów pod drogi publiczne, drogi dla rowerów i drogi wodne, budowa, utrzymanie oraz wykonanie robót budowlanych tych dróg, obiektów i urządzeń transportu publicznego, a także łączności publicznej i sygnalizacji,
- budowa i utrzymywanie ciągów drenażowych, przewodów i urządzeń służących do przesyłania lub dystrybucji płynów, pary, gazów i energii elektrycznej, a także innych obiektów i urządzeń niezbędnych do korzystania z tych przewodów i urządzeń,
- budowa i utrzymanie publicznych urządzeń służących do zaopatrzenia ludności w wodę, gromadzenia, przesyłania, oczyszczania i odprowadzania ścieków oraz odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym składowania lub wykorzystywania w instalacji odnawialnych źródeł energii, w tym instalacji do wytwarzania biogaz w rozumieniu art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz. U. 2024 poz. 1361 ze zm.),
- budowa i utrzymanie obiektów oraz urządzeń służących ochronie środowiska, zbiorników i innych urządzeń wodnych służących zaopatrzeniu w wodę, regulacji przepływów i ochronie przed powodzią, a także regulacji i utrzymania wód oraz urządzeń melioracji wodnych, będących własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego,
- sprawowanie opieki nad nieruchomościami stanowiącymi zabytki w rozumieniu przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami,
- budowa i utrzymanie pomieszczeń dla urzędów organów władzy, administracji, sądów i prokuratur, uczelni publicznych, federacji podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki, o których mowa w art. 165 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. 2024 poz. 1571 ze zm.), szkół publicznych, państwowych lub samorządowych instytucji kultury w rozumieniu przepisów o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, a także publicznych: obiektów ochrony zdrowia, przedszkoli, domów opieki społecznej, placówek opiekuńczo-wychowawczych, obiektów sportowych,

- budowa, utrzymanie obiektów oraz urządzeń niezbędnych na potrzeby obronności państwa, a także ustanowienie strefy ochronnej terenu zamkniętego, w tym wynikające z umów lub porozumień międzynarodowych, a także na potrzeby ochrony granicy państwowej lub zapewnienia bezpieczeństwa publicznego, w tym budowa i utrzymanie aresztów śledczych, zakładów karnych oraz zakładów dla nieletnich,
- poszukiwanie, rozpoznawanie, wydobywanie złóż kopalin objętych własnością górnictwem,
- zakładanie i utrzymywanie cmentarzy,
- inne cele publiczne określone w odrębnych ustawach.

Na obszarze gminy Więcbork przewiduje się realizację następujących inwestycji celu publicznego⁶:

- Realizacja połączenia kolejowego w relacji Koronowo – Więcbork – Sępólno Krajeńskie (Chojnice) w powiązaniu z połączeniem Bydgoszcz – Koronowo – Tuchola. Planowana linia ma na celu wzmocnienie spójności kolejowej regionu, poprawę dostępności komunikacyjnej oraz skrócenie czasu podróży między kluczowymi ośrodkami miejskimi a mniejszymi gminami powiatu. Wdrożenie inwestycji ma również umożliwić lepsze skomunikowanie terenów wiejskich z centrami gospodarczymi i społecznymi, co przyczyni się do rozwoju lokalnego rynku pracy i obsługi mieszkańców.
- Budowa stacji LNG wchodzących w skład szerszego programu dywersyfikacji źródeł energii w Kujawsko-Pomorskiem: Janowiec Wielkopolski, Kowal, Śliwice i Więcbork. Celem jest poprawa dostępności paliw alternatywnych w regionie, redukcja emisji oraz wsparcie zrównoważonego transportu, zwłaszcza w sektorze transportu ciężkiego i publicznego, gdzie tradycyjne sieci gazowe mogą być kosztowne lub niemożliwe do zbudowania.
- Budowa obwodnic miejscowości na drogach krajowych i wojewódzkich w celu wyprowadzenia ruchu tranzytowego poza centra miast. Działanie ma ograniczyć natężenie ruchu w centrach miast, ograniczyć emisję spalin oraz zwiększyć bezpieczeństwo. Wśród wskazanych lokalizacji znajdują się miejsca na DK 25, DK 15, DK 62, DK 91 oraz w powiązaniach DK i DW w gminach takich jak Kamień Krajeński, Szadłowice, Kruszwica, Nowa Wieś Wielka, Strzelno, Koronowo, Nowe, Brzoza, Lipno, Brześć Kujawski, Sępólno Krajeńskie, Kowalewo Pomorskie, Gniewkowo, Złotniki Kujawskie, Mogilno, Brodnica, Golub-Dobrzyń, Rypin, Chełmża, Kowal, Tuchola, Więcbork, Pakość, Radzyń Chełmiński, Zelgno i Dźwierzno, Lisewo, Łasin. W zależności od charakteru drogi (krajowa, wojewódzka) projekt obejmuje zarówno zadania administracji rządowej, jak i zadania

⁶ Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+

Samorządu Województwa, obejmując pakiet inwestycji mających na celu budowę nowej infrastruktury kolejowej oraz modernizację i przebudowę istniejących połączeń.

4.6. Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej

W zakresie kierunków rozwoju infrastruktury komunikacyjnej i transportowej zaleca się:

- realizację inwestycji o znaczeniu ponadlokalnym, w szczególności budowę obwodnicy miasta Więcbork, w celu wyprowadzenia ruchu tranzytowego poza obszar zwartej zabudowy oraz poprawy bezpieczeństwa i płynności ruchu,
- modernizację i rozbudowę dróg gminnych i powiatowych, w tym poprawę ich parametrów technicznych, nośności oraz dostosowanie do obsługi terenów już zabudowanych oraz przeznaczonych pod zabudowę,
- przebudowę i uzupełnianie infrastruktury pieszej, w szczególności chodników i ciągów pieszych, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów o zwiększonym natężeniu ruchu i w sąsiedztwie obiektów użyteczności publicznej,
- rozwijanie publicznego transportu zbiorowego jako narzędzia przeciwdziałania wykluczeniu komunikacyjnemu, zwłaszcza na obszarach wiejskich oraz w relacjach z miastem Więcbork i ośrodkami ponadlokalnymi,
- rozwijanie infrastruktury rowerowej i pieszo-rowerowej w celach komunikacyjnych i rekreacyjnych, w tym integrację tras lokalnych z siecią regionalną,
- poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego poprzez przebudowę skrzyżowań, wprowadzanie rozwiązań uspokojenia ruchu oraz poprawę oznakowania i doświetlenia newralgicznych odcinków dróg,
- rozwijanie infrastruktury towarzyszącej transportowi publicznemu, w tym przystanków i węzłów przesiadkowych, dostosowanych do potrzeb osób o ograniczonej mobilności.

W odniesieniu do kierunków rozwoju infrastruktury technicznej rekomenduje się:

- rozbudowę i modernizację systemów wodociągowych i kanalizacyjnych, w szczególności na terenach o zwartej zabudowie, przy jednoczesnym dopuszczeniu indywidualnych systemów oczyszczania ścieków na obszarach rozproszonych,
- modernizację stacji uzdatniania wody oraz sieci wodociągowych w celu zapewnienia bezpieczeństwa i ciągłości dostaw wody o odpowiednich parametrach jakościowych,
- stopniową poprawę efektywności energetycznej budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej, w tym prowadzenie działań termomodernizacyjnych,
- wspieranie transformacji energetycznej poprzez rozwój odnawialnych źródeł energii, w szczególności instalacji fotowoltaicznych, pomp ciepła oraz innych rozwiązań niskoemisyjnych,

- jeśli uwarunkowania środowiskowe, ekonomiczne i techniczne pozwolą możliwe jest podejmowanie działań zmierzających do gazyfikacji gminy, w powiązaniu z planowaną infrastrukturą przesyłową,
- eliminowanie obszarów wykluczenia cyfrowego poprzez rozwój infrastruktury szerokopasmowej i światłowodowej, zwłaszcza na terenach wiejskich,
- modernizację i dalszą rozbudowę energooszczędnego oświetlenia ulicznego w celu poprawy bezpieczeństwa i optymalizacji kosztów eksploatacyjnych,
- prowadzenie gospodarki odpadami zgodnie z obowiązującymi przepisami i dokumentami planistycznymi, z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju.

W obszarze kierunków rozwoju infrastruktury społecznej zaleca się:

- rozwijanie systemu opieki nad dziećmi, w szczególności poprzez zwiększanie liczby miejsc w żłobkach, klubach dziecięcych i innych formach opieki nad dziećmi do lat 3,
- dostosowywanie i modernizację placówek oświatowych do aktualnych standardów funkcjonalnych, technicznych i energetycznych,
- poprawę dostępności i jakości usług zdrowotnych, w tym wspieranie działań profilaktycznych oraz wykorzystanie potencjału istniejących placówek ochrony zdrowia,
- wzmacnianie infrastruktury kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej poprzez modernizację świetlic, obiektów kultury oraz rozwój ogólnodostępnych terenów i urządzeń rekreacyjnych,
- zapewnienie dostępności obiektów użyteczności publicznej dla osób z niepełnosprawnościami i o ograniczonej mobilności, zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego,
- wspieranie rozwoju mieszkalnictwa, w tym modernizację istniejącego zasobu komunalnego oraz tworzenie warunków dla nowej zabudowy mieszkaniowej, sprzyjającej zatrzymaniu procesów depopulacyjnych.

4.7. Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW

Przy lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW należy stosować obowiązujące przepisy prawa. W zakresie infrastruktury energii odnawialnej uwzględnia się obowiązujące regulacje prawne, w tym w szczególności wymóg zachowania minimalnej odległości elektrowni wiatrowych od obiektów zwłaszcza budynków mieszkalnych.

Dla obszarów rozmieszczenia farm fotowoltaicznych dopuszcza się lokalizację obiektów budowlanych i infrastruktury technicznej niezbędnych do ich funkcjonowania (w szczególności stacji transformatorowych, magazynów energii, dróg dojazdowych i urządzeń infrastruktury sieciowej).

Lokalizacja instalacji do wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych powinna odbywać się preferencyjnie na obszarach o największym potencjale zasobowym, przy uwzględnieniu konieczności eliminowania lub maksymalnego ograniczania zagrożeń i negatywnego oddziaływania tej infrastruktury na środowisko, w tym na bioróżnorodność, powiązania przyrodnicze, walory krajobrazowe oraz zdrowie ludzi, w tym:

- elektrowni wiatrowych w lokalizacjach spełniających wymogi środowiskowe, krajobrazowe, bezpieczeństwa i obronności państwa, z uwzględnieniem obowiązujących przepisów odrębnych,
- instalacji na biomasę i biogaz na terenach wiejskich, w tym na drewno odpadowe, słomę odpadową z rolnictwa, pozostałości siana z produkcji rolniczej, odpady z hodowli i przetwórstwa rolno-spożywczego oraz plantacji roślin energetycznych,
- instalacji słonecznych, w tym energię z systemów fotowoltaicznych (farm fotowoltaicznych)
 - w obrębie kompleksów gleb o najniższej przydatności rolniczej oraz gruntach zrekultywowanych na cele inne niż rolnicze i leśne z uwzględnieniem przepisów odrębnych.

4.8. Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 roku w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, do tej kategorii zalicza się przedsięwzięcia: mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko oraz mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

Zasady ogólne lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko:

- lokalizowanie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko powinno odbywać się poza terenami zabudowy mieszkaniowej, w strefach przeznaczonych pod działalność produkcyjną, usługową lub techniczną, zgodnie z ustaleniami dokumentów planistycznych gminy,
- ze względu na położenie gminy w granicach Krajeńskiego Parku Krajobrazowego, lokalizacja przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko podlega ograniczeniom wynikającym z przepisów odrębnych,
- inwestycje wymagające przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko należy sytuować w sposób nienaruszający celów ochrony przyrody, krajobrazu oraz walorów kulturowych gminy,
- na obszarach objętych formami ochrony przyrody, w tym Krajeńskim Parkiem Krajobrazowym oraz obszarami Natura 2000, lokalizacja przedsięwzięć jest dopuszczalna wyłącznie na zasadach wynikających z przepisów odrębnych, po wykazaniu braku znaczącego negatywnego oddziaływania na cele ochrony,

- lokalizacja przedsięwzięć musi zapewniać ochronę wód powierzchniowych i podziemnych, w szczególności w dolinach cieków oraz w rejonach jezior i obszarów podmokłych,
- inwestycje należy planować w sposób zapobiegający degradacji gleb, zanieczyszczeniu powietrza oraz przerwaniu ciągłości korytarzy ekologicznych,
- lokalizacja przedsięwzięć generujących hałas, emisje lub drgania powinna uwzględniać konieczność zachowania bezpiecznych odległości od terenów zabudowy mieszkaniowej, obiektów użyteczności publicznej oraz terenów rekreacyjnych,
- w odniesieniu do elektrowni wiatrowych obowiązuje zasada zachowania minimalnych odległości od zabudowy mieszkaniowej zgodnie z przepisami odrębnymi, a także uwzględniania stref ograniczeń wynikających z istniejących instalacji,
- na terenach rolniczych oraz leśnych inwestycje mogące prowadzić do trwałej zmiany funkcji gruntów należy ograniczać, dopuszczając je w przypadkach uzasadnionych nadrzędnym interesem publicznym i zgodnych z przepisami odrębnymi,
- lokalizacja przedsięwzięć musi być zgodna z ustaleniami dokumentów planistycznych gminy (w tym obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego),
- w przypadku inwestycji o wysokim potencjale oddziaływania na środowisko możliwe jest ustanowienie obszarów ograniczonego użytkowania, jeżeli nie można zapewnić dotrzymania standardów jakości środowiska.

4.9. Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

W odniesieniu do rolniczej przestrzeni produkcyjnej stosuje się następujące zalecenia:

- należy dążyć do ochrony gruntów rolnych o najwyższej przydatności rolniczej (jakości), w szczególności gleb klas IIIa i IIIb, poprzez ograniczanie ich przeznaczania na cele nierolnicze oraz utrzymanie ciągłości użytkowania rolniczego,
- należy dążyć do zapewnienia, aby tereny o relatywnie najlepszych warunkach glebowych były wykorzystywane przede wszystkim na cele produkcji rolnej, z preferencją dla gospodarstw wyspecjalizowanych i towarowych,
- należy dążyć do wzmocnienia istniejących kierunków produkcji rolniczej, dostosowanych do lokalnych warunków glebowo-klimatycznych, poprzez modernizację gospodarstw, poprawę efektywności produkcji oraz rozwój zaplecza infrastrukturalnego,
- tereny o przewadze użytków zielonych, zwłaszcza położone w obniżeniach terenu i dolinach cieków, należy predysponować do ekstensywnej produkcji hodowlanej, z wyłączeniem intensywnej hodowli przemysłowej,
- należy dążyć do promowania rolnictwa przyjaznego środowisku, w tym rolnictwa ekologicznego oraz działań ograniczających presję produkcji rolnej na gleby i wody,

- należy dążyć do ograniczenia presji urbanizacyjnej na obszary rolnicze, w szczególności na tereny o wyższej wartości produkcyjnej, poprzez kontrolę rozpraszania zabudowy oraz racjonalne kształtowanie stref rozwoju osadniczego,
- należy dążyć do przeciwdziałania fragmentacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej, w tym poprzez racjonalne kształtowanie układu działek oraz ograniczanie podziałów gruntów rolnych na cele nierolnicze,
- tereny o średniej i niskiej przydatności rolniczej należy predysponować do użytkowania wielofunkcyjnego, z zachowaniem walorów przyrodniczych i krajobrazowych oraz ograniczeniem intensywnych form produkcji,
- należy dążyć do poprawy warunków glebowo-wodnych, w szczególności poprzez utrzymanie i modernizację urządzeń melioracyjnych, przy jednoczesnym zachowaniu naturalnych funkcji hydrologicznych terenów,
- należy dążyć do ograniczenia zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych pochodzenia rolniczego, w tym poprzez racjonalne gospodarowanie nawozami oraz właściwe magazynowanie nawozów naturalnych,
- na obszarach użytkowanych rolniczo należy dążyć do zachowania pasów ochronnych wzdłuż cieków, jezior i obszarów podmokłych, w celu zwiększenia retencji krajobrazowej i ochrony bioróżnorodności,
- należy dążyć do zagospodarowania gruntów o najniższej wartości produkcyjnej (gleby klas V-VI) poprzez działania takie jak:
 - wprowadzanie zadrzewień i zakrzaczeń śródpolnych,
 - zalesianie gruntów marginalnych i porolnych,
 - tworzenie elementów małej retencji, w tym oczek wodnych i niewielkich zbiorników,
- w dolinach cieków oraz na terenach podmokłych wskazane jest utrzymanie ekstensywnego użytkowania łąkowego i pastwiskowego oraz unikanie działań mogących trwale zaburzać naturalne stosunki wodne i siedliskowe.

W zakresie leśnej przestrzeni produkcyjnej na terenie gminy przyjmuje się następujące zasady:

- należy dążyć do zwiększania lesistości gminy, w szczególności poprzez zalesianie gruntów o niskiej przydatności rolniczej oraz gruntów zdegradowanych,
- należy dążyć do przeciwdziałania fragmentacji terenów leśnych oraz wzmacniania powiązań przestrzennych pomiędzy istniejącymi kompleksami leśnymi,
- należy dążyć do ograniczenia zmian przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne, zapewniając trwałość funkcji produkcyjnych, ochronnych i krajobrazowych lasów,
- w gospodarowaniu zasobami leśnymi należy uwzględniać nadrzędną rolę pozaprodukcyjnych funkcji lasów, w szczególności:

- funkcji glebochronnych i wodochronnych,
- funkcji przyrodniczych i krajobrazowych,
- funkcji rekreacyjnych i zdrowotnych,
- należy dążyć do przebudowy drzewostanów w kierunku zgodnym z siedliskowym typem lasu oraz zwiększania ich odporności na czynniki klimatyczne i biotyczne,
- należy dążyć do ochrony i zwiększania retencji leśnej, w szczególności poprzez zachowanie terenów podmokłych, renaturyzację obniżeń terenu oraz rozwój małej retencji leśnej,
- lasy położone na obszarach objętych formami ochrony przyrody, w tym na terenie Krajeńskiego Parku Krajobrazowego, należy traktować jako przestrzeń o ograniczonej ingerencji, z priorytetem dla zachowania różnorodności biologicznej i walorów krajobrazowych.

4.10. Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

W zakresie zagospodarowania obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji oraz obszarów wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji przyjmuje się następujące kierunki działań oraz zasady:

- dążenie do przywracania ładu przestrzennego oraz poprawy funkcjonalności i estetyki zagospodarowania,
- preferowanie przekształceń terenów już zagospodarowanych lub zdegradowanych zamiast zajmowania nowych obszarów,
- poprawa jakości przestrzeni publicznych oraz ich dostępności dla mieszkańców,
- dostosowanie struktury funkcjonalnej terenów do aktualnych i prognozowanych potrzeb społecznych,
- ograniczanie dalszej degradacji przestrzeni poprzez eliminację obiektów w złym stanie technicznym lub ich adaptację,
- uwzględnianie uwarunkowań środowiskowych w zagospodarowaniu terenów przekształconych działalnością człowieka,
- prowadzenie rekultywacji i rehabilitacji terenów poeksploatacyjnych w celu przywrócenia ich wartości użytkowych lub przyrodniczych,
- realizacja działań remediacyjnych na obszarach zanieczyszczonych lub zagrożonych oddziaływaniem substancji szkodliwych,
- zapewnienie ochrony zdrowia ludzi poprzez porządkowanie gospodarki wodno-ściekowej i eliminację zagrożeń środowiskowych;

- uwzględnianie ochrony dziedzictwa kulturowego i krajobrazu w procesach przekształceń przestrzennych,
- preferowanie adaptacji i rewaloryzacji obiektów zabytkowych zamiast ich likwidacji,
- kształtowanie zagospodarowania w sposób spójny z otoczeniem i istniejącą strukturą osadniczą,
- dążenie do kompleksowego planowania przekształceń w oparciu o dokumenty strategiczne i planistyczne,
- stopniowe zwiększanie roli planów miejscowych jako podstawowego narzędzia porządkowania przestrzeni.

5. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań

Według Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030, obszar strategicznej interwencji definiowany jest jako *„wskazany w strategii rozwoju obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do którego kierowana jest interwencja publiczna łącząca inwestycje finansowane z różnych źródeł, w tym w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne i w zasoby ludzkie, lub rozwiązania regulacyjne”*.

Zgodnie ze Strategią rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+ oraz Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030, Gmina Więcbork zaliczona została do Obszarów Strategicznej Interwencji zdefiniowanych jako:

- OSI zidentyfikowane na poziomie krajowym:
 - OSI obszary zagrożone trwałą marginalizacją,
- OSI zidentyfikowane na poziomie regionalnym:
 - OSI obszarów cechujących się skrajnym niedoborem wody dla rolnictwa,
 - OSI obszarów peryferyjności transportowej.

OSI obszary zagrożone trwałą marginalizacją

Obszary gmin zagrożonych trwałą marginalizacją cechują się peryferyjnym położeniem poza obszarami największych aglomeracji i słabą dostępnością transportową. Wyróżniają je m.in. problemy strukturalne w rolnictwie, wolny proces dezagraryzacji⁷ lokalnych gospodarek, niski poziom przedsiębiorczości i niski zasób pozarolniczych miejsc pracy. Na tych obszarach identyfikuje się relatywnie niski poziom wykształcenia i kwalifikacji zawodowych mieszkańców,

⁷ Zmniejszanie znaczenia rolnictwa jako miejsca zatrudnienia i źródła pozyskiwania dochodów przez mieszkańców wsi, Rolniczy Magazyn Elektroniczny, <https://cbr.gov.pl/>

niską mobilność zawodową, a tym samym niski poziom atrakcyjności inwestycyjnej. Problemem jest również deprywacja infrastruktury publicznej, co negatywnie wpływa na jakość życia mieszkańców. Obszary te borykają się z niekorzystną sytuacją demograficzną (starzenie się społeczeństwa, odpływ młodych i lepiej wykształconych osób, wyludnienie), a także ze słabym dostępem do podstawowych usług publicznych i dużym zapotrzebowaniem na świadczenia pomocy społecznej. Istotną kwestią jest wreszcie niewystarczająca zdolność instytucjonalna JST do efektywnego i skutecznego zarządzania procesami rozwojowymi. Istotnym zagrożeniem jest dalsze pogarszanie się i tak słabej pozycji konkurencyjnej tych obszarów oraz zmniejszanie się ich udziału w procesach rozwojowych, co może prowadzić do ich trwałej społecznej i ekonomicznej marginalizacji⁸.

OSI obszarów cechujących się skrajnym niedoborem wody dla rolnictwa

W województwie kujawsko-pomorskim coraz bardziej kluczowym zasobem środowiska staje się woda, ze względu na coraz większe jej deficyty, wzmacniane zmianami klimatycznymi. Obecnie główny jej niedobór pojawia się przede wszystkim dla produkcji rolniczej i funkcjonowania środowiska. Nie wykluczone że w nieodległej przyszłości pojawić się mogą ograniczenia również w poborze wody dla celów socjalno-bytowych czy przedsiębiorczości pozarolniczej.

Na obszarze gminy Więcbork obszar cechujący się niedoborem wody dla rolnictwa obejmuje południowy fragment jednostki.

W celu zapobieżenia niedoborowi wody niezwykle ważne są działania na rzecz racjonalizacji wykorzystania wody, wprowadzania rozwiązań minimalizujących jej zużycie oraz realizacja działań na rzecz zatrzymywania i gromadzenia wody. Priorytetowego znaczenia nabierają też działania na rzecz retencji wody i przeciwdziałanie występowaniu oraz skutkom suszy, które muszą być prowadzone w ciągu najbliższych lat z najwyższą determinacją.

OSI obszarów peryferyjności transportowej

Do obszarów cechujących się peryferyjnością transportową zaliczono miejscowości oraz ich najbliższe sąsiedztwo nie spełniające wymogów systemu 60/90⁹. Dodatkowo peryferyjność może się przejawiać nie tylko długim czasem przejazdu, ale także niską liczbą połączeń (poza tym, że brak połączeń to wręcz podstawa określenia, że dany obszar jest peryferyjny). W tym względzie wyróżniają się obszary, na terenie których znajdują się miejscowości, z których w ciągu dnia powszedniego notuje się 5 lub mniej połączeń do co najmniej jednej ze stolic.

⁸ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

⁹ Zarysowany w „Planie modernizacji 2020+” z 2013 roku docelowy system funkcjonowania regionalnego transportu publicznego, który zakłada, że dojazd z każdego miasta powiatowego do Bydgoszczy lub Torunia powinien trwać nie dłużej niż 60 minut, a z pozostałych miejscowości nie dłużej niż 90 minut.

Na terenie gminy Więcbork obszar ten obejmują jej północną jej część.

W związku z powyższym rekomendowana jest realizacja działań na rzecz niwelowania wykluczenia komunikacyjnego na obszarach peryferyjnych (wykluczenie to polega na braku możliwości sprawnego dojazdu w transporcie publicznym do i ze stolicy województwa). Działania te związane są przede wszystkim z utworzeniem większej liczby połączeń do stolic województwa, siedzib powiatu lub innych węzłów przesiadkowych systemu wojewódzkiego. Sprawny transport publiczny w wymiarze lokalnym i regionalnym jest istotnym mechanizmem przeciwdziałania depopulacji obszarów zmarginalizowanych oraz prawidłowego rozwoju wspólnot lokalnych, które budują zintegrowaną wspólnotę regionalną.

Koncepcja rozwoju przestrzeni inwestycyjnych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego

Gmina Więcbork została wskazana również jako wymagająca wsparcia w tworzeniu przestrzeni inwestycyjnych o znaczeniu lokalnym. W związku z brakiem uwarunkowań sprzyjających rozwoju działalności na tych obszarach, wskazano działania z zakresu sprzyjania lokalnym przedsiębiorcom (łatwość uzbrojenia terenu, niższe koszty realizacji „wspólnej” infrastruktury, dróg dojazdowych, itp.), oraz poprawy ładu przestrzennego, podnoszenia jakości życia i minimalizowania oddziaływania na środowisko. Na terenie województwa w tym zakresie wyróżnia się trzy kategorie gmin pod względem potrzeby i charakteru wsparcia rozwoju terenów inwestycyjnych: gminy, w których są dostępne lub są możliwe do wskazania tereny inwestycyjne o skali wieloprzestrzennej, gminy w których są dostępne tereny o znaczeniu lokalnym oraz gminy, w których należy dążyć do utworzenia terenów o znaczeniu lokalnym. Gmina należy do trzeciej kategorii.

Obszar Prowadzenia Polityki Terytorialnej (OPPT) Sępólna Krajeńskiego

Polityka terytorialna na terenie województwa prowadzona będzie na warunkach partnerskich przez Samorząd Województwa oraz partnerstwa samorządów gminnych i powiatowych. Przystąpienie samorządu gminnego lub powiatowego do partnerstwa na poziomach (II-IV) ma charakter dobrowolny.

Gmina Więcbork zalicza się do Obszaru Prowadzenia Polityki Terytorialnej (OPPT) Sępólna Krajeńskiego na IV poziomie.

System osadniczy

Zgodnie z modelem struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2030 miejscowość Więcbork w zakresie hierarchii sieci osadniczej należy do ośrodków uzupełniających ośrodki powiatowe – miasta nie będące siedzibami powiatów, ale ze względu na zlokalizowane w nich instytucje i prowadzone działalności,

obsługujących mieszkańców powiatu i uzupełniających w tym zakresie ośrodki powiatowe. Ośrodki powiatowe na terenie województwa wspierane są łącznie przez sześć takich ośrodków uzupełniających: Więcbork, Chełmża, Łasin, Strzelno, Nowe oraz Szubin.

6. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy Więcbork

Na terenie gminy Więcbork nie wyznacza się obszarów strategicznej interwencji na poziomie lokalnym.

7. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Prawidłowy przebieg procesu realizacji założeń Strategii Rozwoju Gminy Więcbork na lata 2026-2035 będzie kontrolowany poprzez wdrażanie dokumentu, a następnie jego monitoring i ewaluację.

Działania wyznaczone w dokumencie wynikają z kompetencji Gminy oraz ze zdiagnozowanych problemów i potrzeb mieszkańców. Ich koordynacja należy do władzy wykonawczej Gminy Więcbork – Burmistrza Więcborka.

Wdrażanie Strategii będzie obejmować w szczególności:

- realizację przypisanych działań,
- ewaluację i monitorowanie procesu realizacji działań określonych w strategii,
- kreowanie i przyjmowanie propozycji nowych działań od partnerów i interesariuszy strategii,
- koordynację procesu jej aktualizacji we współpracy z Radą Miejską w Więcborku,
- zapewnianie promocji strategii,
- poszukiwanie, wraz z innymi podmiotami zaangażowanymi, pozabudżetowych źródeł finansowania dla działań.

Burmistrz Więcborka będzie koordynował realizację założeń Strategii, które wykonywane będą przez poszczególne referaty i pracowników Urzędu Miejskiego w Więcborku oraz kierowników, dyrektorów gminnych jednostek organizacyjnych odpowiedzialnych za wdrażanie poszczególnych kierunków działań przydzielonych im ze względu na posiadane kompetencje w danym zakresie.

Rada Miejska będzie wsparciem strategicznym w realizacji strategii oraz podejmowaniu decyzji strategicznych.

Ponadto w Strategii znajdują się również działania, których realizację wspierać mogą organizacje pozarządowe oraz przedsiębiorcy z terenu gminy, partnerzy społeczno-gospodarczy. Stąd istotne jest również wdrażanie skutecznych mechanizmów współdziałania między Gminą i pozostałymi zainteresowanymi. Wszyscy partnerzy zaangażowani realizujący

działania w ramach Strategii będą aktywnie współpracować z Gminą Więcbork (liderem i koordynatorem).

Rysunek 6. Podział zadań realizacji Strategii

Burmistrz Więcborka	• Koordynacja i stymulowanie działań • Integrację zasobów interesariuszy
Rada Miejska w Więcborku	• Wsparcia strategiczne przy realizacji i ewaluacji strategii • Pomoc przy podejmowaniu decyzji strategicznych
Pracownicy Urzędu Miejskiego w Więcborku	• Koordynowanie działań • Poszukiwanie źródeł finansowania • Monitoring, ewaluacja i przygotowanie zmian do aktualizacji
Komórki organizacyjne Urzędu Miasta (UM), miejskie jednostki organizacyjne, ewentualni partnerzy	• Realizacja zadań

Źródło: Opracowanie własne

Strategia Rozwoju Gminy będzie wdrażana poprzez wykorzystanie instrumentów obejmujących narzędzia programowe i finansowe, których zakres przedmiotowy lub kierunki wydatkowania środków podlegają bezpośredniej kontroli ze strony organów samorządu. Należą do nich m.in. programy branżowe, strategie postępowania w ramach konkretnych obszarów, uchwały budżetowe i inne dokumenty finansowe, określające krótko i długofalowe kierunki koncentracji środków finansowych, projekty międzysektorowe i międzyorganizacyjne, w tym zlecanie organizacji zadań publicznych organizacjom pozarządowym czy klubom sportowym.

Dodatkowo rekomendowane jest również przyjęcie i aktualizacja szczegółowych programów i planów określających dokładny zakres działań koniecznych do realizacji w zakresie celów wskazanych w Strategii w poszczególnych dziedzinach (np. pomocy społecznej, ochrony środowiska, rewitalizacji, gospodarki niskoemisyjnej oraz pozostałych strategii i programów jednorocznych).

Wobec powyższego, dla sprawnej realizacji przedmiotowej strategii konieczne będzie opracowywanie i wdrażanie następujących dokumentów (strategii, programów, planów) wykonawczych:

- Programu Ochrony Środowiska,
- Projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe,
- Programu Opieki nad Zabytkami,
- Wieloletniego programu gospodarowania zasobem mieszkaniowym gminy,
- Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych,
- Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie,
- Programu Profilaktyki i rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Programu Przeciwdziałania Narkomanii,
- Programu Wspierania Rodziny.

Ważnym aspektem wdrażania Strategii jest również zachęcanie lokalnej społeczności do aktywnego udziału w planowaniu i realizacji zaplanowanych działań, przyczyniających się do rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy. Pełna wersja Strategii znajdować się będzie na stronie internetowej Gminy oraz dostępna będzie do wglądu w Urzędzie Gminy.

Monitoring wdrażania Strategii będzie służył identyfikacji osiągniętych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami i celami. Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji Strategii. Będzie ona polegała na gromadzeniu i opracowywaniu pozyskanych informacji oraz danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych.

Monitorowanie umożliwi:

- bieżącą ocenę realizacji działań i osiągnięcia celów,
- prognozowanie możliwych zmian warunków realizacji Strategii,
- podjęcie czynności naprawczych i zabezpieczających,
- informowanie lokalnej społeczności o osiągniętych efektach,
- zapewnienie spójności różnych dokumentów programowych.

Ewaluacja oznacza systematyczne zbieranie, analizę i interpretację danych w celu określenia wartości strategii. W szerokim ujęciu proces ten musi odpowiadać na pytanie, w jakim stopniu strategia rozwiązuje realne problemy społeczności lokalnej, w wąskim zaś aspekcie ewaluacja koncentruje się na realizacji oceny zapisów strategii np. wskaźników realizacji celów i działań strategii, rozwiązywanie problemów. Ewaluacji podlegać będzie materiał empiryczny stanowiący podstawę do analiz i ocen; oraz ocena trafności, skuteczności, efektywności, użyteczności, trwałości i spójności.

Sprawozdawczość na potrzeby monitoringu i ewaluacji będzie realizowana w okresach rocznych, w oparciu o analizę wskaźnikową, na podstawie własnych danych i informacji statystyki publicznej generowanej przez Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu

Statystycznego, a także statystyk realizatorów działań. Organem odpowiedzialnym za monitorowanie będzie Burmistrz Więcborka, który realizuje swoje zadania poprzez jednostki podległe.

Ponadto do ewaluacji zostanie wykorzystana metoda samodzielnej oceny stopnia realizacji Strategii i osiągniętych efektów, dokonywana siłami własnymi na podstawie zbioru informacji pochodzących ze sprawozdań i raportów. Bezpośrednim wskaźnikiem wykonania Strategii będzie stopień realizacji zaplanowanych w niej działań.

Informacje przede wszystkim zawarte będą w sporządzanym w terminie do dnia 31 maja każdego roku, raporcie o stanie gminy, który wynika z nałożonymi na jednostki samorządu terytorialnego zobowiązaniem wynikającym z art. 28aa ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2025 poz. 1153 ze zm.). Prowadzony monitoring pozwoli na wykrycie zagrożenia w zakresie braku realizacji danego zadania i osiągnięcia założonych wskaźników oraz na ewentualną konieczność modyfikacji planowanych do realizacji działań lub podmiotów współpracujących przy ich realizacji.

Do roku od zakończenia realizacji Strategii sporządzony zostanie raport z ewaluacji zawierający podsumowanie efektów wybranych do realizacji działań w całym okresie jej wdrażania. Pozwoli to uzyskać pełny obraz i ocenę realizacji założeń Strategii. Będzie on również określał wnioski i rekomendacje, które pozwolą usprawnić proces wdrażania Strategii na kolejne lata.

8. Ramy finansowe i źródła finansowania

Zaplanowane do realizacji działania wskazane w Strategii, oprócz odpowiednich zasobów ludzkich i rzeczowych, muszą posiadać odpowiednie zasoby finansowe. Efektywna polityka rozwoju Gminy powinna wykorzystywać dostępne zewnętrzne środki finansowe oraz być dostosowana do możliwości budżetowych. Gmina Więcbork, przystępując do realizacji danego działania, w pierwszej kolejności analizuje możliwość pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania na ten cel, tj.

- środki pochodzące z budżetu państwa,
- środki budżetowe jednostek samorządu terytorialnego województwa, powiatu,
- fundusze europejskie dostępne w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Społecznego, Inicjatyw Wspólnotowych oraz w ramach Wspólnej Polityki Rolnej,
- fundusze celowe np. Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej czy Funduszu Sprawiedliwości,
- fundusze Europejskiego Instrumentu Odbudowy,

- inne fundusze związane z funkcjonowaniem Unii Europejskiej np. Fundusze Norweskie, fundusze EOG,
- środki sektora pozarządowego oraz środki prywatne w ramach partnerstwa publiczno – prywatnego,
- kredyty bankowe, pożyczki oraz inne instrumenty finansowe rynku kapitałowego.

Główne źródła finansowania działań oraz wkładu własnego stanowi budżet Gminy. Część działań przewidzianych w Strategii należy do zadań realizowanych w ramach funkcjonowania gminnych jednostek organizacyjnych. Wobec tego środki na te działania pochodzić będą z dochodów własnych Gminy. Realizacja części działań zakłada również współpracę z innymi jednostkami samorządu terytorialnego, stowarzyszeniami, pozostałymi partnerami. Współpraca ta może również opierać się na wspólnym finansowaniu działań, przekazaniu dotacji na ich realizację.

W poniższej tabeli przedstawiono szacunkowy harmonogram realizacji działań wyznaczonych w Strategii.

Tabela 15. Harmonogram realizacji działań Strategii Rozwoju Gminy

Cel operacyjny	Kierunki działań		Zadania	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	Planowane koszty realizacji zadania/planowane źródło finansowania
1	2		3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Cel strategiczny 1. Zapewnienie wysokiego standardu życia mieszkańców														
Cel operacyjny 1.1. Nowoczesna edukacja i rozwinięte kompetencje dzieci i młodzieży	Wzmacnianie warunków świadczenia usług edukacyjnych i opiekuńczych													środki własne (Budżet Gminy Więcbork), środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, inne środki zewnętrzne.
	Podnoszenie jakości kształcenia i rozwój kompetencji uczniów													
	w tym	Mistrzowskie Kursy Wakacyjne – rozwój umiejętności i zainteresowań dzieci i młodzieży; podniesienie jakości oferty edukacyjno-kulturalnej w czasie wakacji, zwiększenie dostępu do zajęć specjalistycznych i kreatywnych oraz wzmocnienie kompetencji miękkich i motywacji do nauki												
		„W świecie filmu” – klub młodzieżowy (rozwijanie kompetencji cyfrowych i kreatywności)												
Cel operacyjny 1.2. Rozbudowana i dostępna infrastruktura kulturalna oraz baza sportowo-rekreacyjna	Rozwój i modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej													
	w tym	Rozbudowa i przebudowa sali gimnastycznej i zaplecza sportowego z niezależnym wejściem przy Szkole Podstawowej Nr 2 w Więcborku oraz modernizacja terenu rekreacyjno-sportowego przyległego do sali gimnastycznej												8 133 842 zł; Dotacja celowa MSiRT
		Modernizacja boiska sportowego „GROM” Więcbork												Dotacja MSRiT
		Budowa boiska sportowego – Plebanka												
		Zagospodarowanie terenu przy budynku Wiejskiego Domu Kultury w Sypniewie (siłownia zewnętrzna, miejsce na ognisko, kort tenisowy, stół do tenisa, boisko do badmintonu)												środki własne (Budżet Gminy Więcbork).
		Przebudowa miejsc rekreacji w Gminie Więcbork (Plac zabaw przy BOWiD)												330 000 zł; FEdKP
		Przebudowa i remont kompleksu boisk ORLIK w Więcborku												MSRiT
	Bogata infrastruktura i oferta kulturalna													

Strategia Rozwoju Gminy Więcbork na lata 2026-2035

Cel operacyjny	Kierunki działań		Zadania	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	Planowane koszty realizacji zadania/ planowane źródło finansowania
	w tym	Remont oraz doposażenie budynków Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej w Więcborku oraz Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury w Więcborku												872 000 zł; FEdKP
		Przebudowa świetlicy wiejskiej w m. Dorotowo												45 000 zł; środki własne (Budżet Gminy Więcbork).
		Przebudowa i rozbudowa budynku świetlicy wiejskiej w m. Lubcza												środki własne (Budżet Gminy Więcbork).
		Przebudowa i remont budynku wielofunkcyjnego w lasku miejskim w Więcborku												
	Zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego													środki własne (Budżet Gminy Więcbork), środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, inne środki zewnętrzne.
	w tym	„Wesoła Wieś Krajeńska” - organizacja i przeprowadzenie warsztatów i wydarzeń promujących lokalne tradycje i dziedzictwo kulturowe Kraju												PROW
Cel operacyjny 1.3. Zintegrowany system wsparcia oraz usług społecznych	Zwiększanie dostępności i jakości usług zdrowotnych oraz profilaktyki													środki własne (Budżet Gminy Więcbork), środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, inne środki zewnętrzne
	Rozwijanie lokalnego systemu wsparcia społecznego i senioralnego													
	w tym	Budowa budynku – Centrum Wsparcia Rodziny wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną w Więcborku												FERS
		Centrum Aktywności Seniora II												
		Przebudowa, rozbudowa i nadbudowa oraz zmiana sposobu użytkowania budynku gospodarczego na potrzeby Centrum Usług Społecznych w Więcborku												2 440 000 zł; KPO / FERS

Strategia Rozwoju Gminy Więcbork na lata 2026-2035

Cel operacyjny	Kierunki działań		Zadania	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	Planowane koszty realizacji zadania/ planowane źródło finansowania
		Usługi w Mieszkaniu Chronionym/Wspomagany (usługi w mieszkaniach chronionych/wspomaganych)												FERS / FeDKP
		Budowa Placówki wsparcia dziennego – świetlica środowiskowa												FERS / FeDKP
		Budowa obiektu infrastruktury społecznej przeznaczonego na rzecz mieszkalnictwa wspomaganego w Więcborku												2 405 000 zł; FeDKP
Cel operacyjny 1.4. Stabilny poziom bezpieczeństwa publicznego	Zwiększona efektywność działań w obszarze bezpieczeństwa publicznego													środki własne (Budżet Gminy Więcbork), środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, inne środki zewnętrzne.
	w tym	Budowa przejścia dla pieszych wraz z doświetleniem wzdłuż DW 241 na ul. Wyzwolenia w Więcborku												82 500 zł; Program Razem Bezpiecznie
		Rozbudowa budynku OSP w Sypniewie o pomieszczenie garażowe												środki własne (Budżet Gminy Więcbork).
		Budowa monitoringu na terenie Gminy Więcbork												Program Razem Bezpieczniej
		Przebudowa, rozbudowa i zmiana sposobu użytkowania budynku gospodarczego na magazyn OC i OL w miejscowości Więcbork												2 355 000 zł; Dotacja celowa
		Budowa doświetlenia przejścia dla pieszych w Borzyszkowie, gm. Więcbork wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 242												245 000 zł; środki własne (Budżet Gminy Więcbork).
Cel strategiczny 2. Dynamiczna gospodarka wykorzystująca potencjał turystyczny i lokalną przedsiębiorczość														
Cel operacyjny 2.1. Wzrost atrakcyjności turystycznej i	Podnoszenie jakości przestrzeni publicznych pełniących funkcje rekreacyjne i turystyczne													środki własne (Budżet Gminy Więcbork), środki z funduszy

Strategia Rozwoju Gminy Więcbork na lata 2026-2035

Cel operacyjny	Kierunki działań		Zadania	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	Planowane koszty realizacji zadania/ planowane źródło finansowania
rekreacyjnej gminy														europejskich, budżetu Państwa, inne środki zewnętrzne.
	w tym	Przebudowa i rozbudowa budynku na plaży miejskiej w Więcborku												środki własne (Budżet Gminy Więcbork).
		Rozbudowa małej architektury na promenadzie w Więcborku												
		Budowa ścieżki pieszo – rowerowej wokół j. więcborskiego (infrastruktura rekreacyjna, sportowa, mała architektura).												
		Budowa parkingu oraz przebudowa drogi wraz z budową sieci kanalizacji deszczowej w ul. Strzeleckiej w kierunku ośrodków wypoczynkowych w Więcborku												
Cel operacyjny 2.2. Wzmocniona przedsiębiorczość lokalna	Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości i kompetencji mieszkańców												środki własne (Budżet Gminy Więcbork), środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, inne środki zewnętrzne.	
Cel strategiczny 3. Spójna i dostępna przestrzeń z rozwiniętą infrastrukturą techniczną i mieszkaniową														
Cel operacyjny 3.1. Sprawna i zmodernizowana infrastruktura komunikacyjna	Rozbudowa i modernizacja sieci drogowej													środki własne (Budżet Gminy Więcbork), środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, inne środki zewnętrzne.
	w tym	Przebudowa drogi Zakrzewek – Zakrzewska Osada												środki własne (Budżet Gminy Więcbork).
		Przebudowa (modernizacja) drogi gminnej 020215C Górowatki - Klarynowo - Borzyszkowo stanowiącej dojazd do gruntów rolnych												

Strategia Rozwoju Gminy Więcbork na lata 2026-2035

Cel operacyjny	Kierunki działań	Zadania	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	Planowane koszty realizacji zadania/ planowane źródło finansowania
		Budowa drogi gminnej Sypniewo Wybudowanie											
		Budowa drogi gminnej ul. Leśnej w Sypniewie wraz z budową sieci kanalizacji deszczowej											
		Budowa drogi – ul. Spacerowej w Więcborku wraz z siecią kanalizacji deszczowej											
		Przebudowa i rozbudowa drogi wraz z budową sieci kanalizacji deszczowej w ul. Górnej wraz z przebudową skrzyżowania z DW 241 (ul. Wyzwolenia) w Więcborku - dokumentacja budowlana											RFRD
		Budowa drogi wewnętrznej w Jastrzębcu											1 400 000 zł; Dotacja celowa UMWKP
		Budowa części drogi gminnej 020205C relacji Sypniewo – Frydrychowo – Zakrzewska Osada oraz drogi gminnej w Jeleniu											Dotacja celowa UMWKP
		Budowa części drogi gminnej 020226C relacji Czarmuń – Klarynowo odcinek ok. 0,85 km											
		Budowa części drogi gminnej w Suchorączku											środki własne (Budżet Gminy Więcbork).
		Przebudowa drogi gminnej na odcinku ul. Polnej w Sypniewie o długości 216 mb											319 000 zł; RFRD
		Przebudowa drogi gminnej wewnętrznej na terenie działki nr ew. 346 wraz z przebudową zjazdu zwykłego z drogi wojewódzkiej nr 242 relacji Więcbork - Falmierowo											417 000 zł; środki własne (Budżet Gminy Więcbork).
		Budowa drogi wraz z siecią kanalizacji deszczowej w ul. Widokowej w Więcborku											FEdKP
		Budowa drogi wraz z siecią kanalizacji deszczowej w ul. Łąkowej w Wituni											RFRD
		Remont drogi dojazdowej przy SP nr 2 w Więcborku											102 000 zł; środki własne (Budżet Gminy Więcbork).

Strategia Rozwoju Gminy Więcbork na lata 2026-2035

Cel operacyjny	Kierunki działań		Zadania	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	Planowane koszty realizacji zadania/ planowane źródło finansowania
			Rozwój infrastruktury okołodrogowej											środki własne (Budżet Gminy Więcbork), środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, inne środki zewnętrzne.
	w tym		Uporządkowanie przestrzeni komunikacyjnej przy MGOK/ZGK w Więcborku											środki własne (Budżet Gminy Więcbork), Programy Ministra Kultury.
			Budowa oświetlenia drogowego na ul. Piastów w Więcborku											środki własne (Budżet Gminy Więcbork).
			Budowa oświetlenia ulicznego przy ul. Łąkowej w Wituni											
			Budowa chodnika wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 189 w kierunku ul. Leśnej w Wituni											
Cel operacyjny 3.2. Rozwinięta infrastruktura techniczna i uporządkowana struktura przestrzenna			Poprawa jakości sieci telekomunikacyjnej, w tym dostępu do internetu											środki własne (Budżet Gminy Więcbork), środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, inne środki zewnętrzne.
			Funkcjonalna przestrzeń Gminy											
	w tym		Sporządzenie i aktualizowanie dokumentów zagospodarowania przestrzennego											FEdKP
			Przeprowadzenie diagnozy przestrzennej i społeczno-gospodarczej obszarów wymagających rewitalizacji wraz z przygotowaniem map, analiz funkcjonalnych i koncepcji kierunkowych											
			Odnowienie budynków na terenie miasta, ze szczególnym uwzględnieniem budynków będących w zasobie Gminy											środki własne (Budżet Gminy Więcbork).
			Budowa i remonty obiektów użyteczności publicznej											KPO

Strategia Rozwoju Gminy Więcbork na lata 2026-2035

Cel operacyjny	Kierunki działań		Zadania	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	Planowane koszty realizacji zadania/ planowane źródło finansowania
Cel operacyjny 3.3. Atrakcyjny rynek mieszkaniowy	Zwiększanie dostępności mieszkań komunalnych i wspieranych													
	w tym	Budowa budynku wielorodzinnego w Więcborku - gminne lokale mieszkaniowe												środki własne (Budżet Gminy Więcbork).
		Budowa Mieszkań Chronionych Wspieranych (infrastruktura – mieszkania chronione/wspomagane)												FERS / FEdKP
		Usługi w Mieszkaniu Chronionym/Wspomagany (usługi w mieszkaniach chronionych/wspomaganych)												
Cel strategiczny 4. Dobry stan środowiska naturalnego														
Cel operacyjny 4.1. Ochrona stanu środowiska i adaptacja do zmian klimatu	Zintegrowane działania na rzecz środowiska i edukacji ekologicznej													środki własne (Budżet Gminy Więcbork), środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, inne środki zewnętrzne.
	Ochrona zasobów wodnych i zwiększenie retencji													
Cel operacyjny 4.2. Uporządkowana gospodarka wodno-ściekowa oraz gospodarka odpadami	Rozbudowa oraz modernizacja sieci wodociągowej i kanalizacyjnej													środki własne (Budżet Gminy Więcbork), środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, inne środki zewnętrzne.
	w tym	Budowa sieci wodociągowej Śmiłowo-Więcbork												FEdKP / KPO
		Budowa sieci wodociągowej Puszcza – Runowo Krajeńskie, gm. Więcbork												113 000 zł; FEdKP / KPO
		Przebudowa części ul. Słonecznej w Więcborku wraz z budową sieci kanalizacji deszczowej												2 426 000 zł; RFRD
		Rozbudowa kanalizacji sanitarnej na terenie aglomeracji w Gminie Więcbork (ul. Złotowska w Więcborku i Wincentego Witosa w Wituni)												4 400 000 zł; FEdKP
	Zwiększanie efektywności systemu gospodarki odpadami													środki własne (Budżet Gminy

Strategia Rozwoju Gminy Więcbork na lata 2026-2035

Cel operacyjny	Kierunki działań		Zadania	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	Planowane koszty realizacji zadania/ planowane źródło finansowania
														Więcbork), środki z funduszy europejskich, budżetu Państwa, inne środki zewnętrzne.
	w tym		Poprawa funkcjonalności systemu selektywnej zbiórki odpadów w Gminie Więcbork											850 000 zł; FEdKP

Źródło: Opracowanie własne

Spis tabel i rysunków

Tabela 1. Analiza SWOT – wymiar społeczny	17
Tabela 2. Analiza SWOT – wymiar gospodarczy	18
Tabela 3. Analiza SWOT – wymiar przestrzenny	19
Tabela 4. Analiza SWOT – wymiar klimatyczno-środowiskowy	20
Tabela 5. Problemy, przyczyny i potrzeby rozwojowe gminy	23
Tabela 6. Cele strategiczne i operacyjne	26
Tabela 7. Cel strategiczny 1. Zapewnienie wysokiego standardu życia mieszkańców	29
Tabela 8. Cel strategiczny 2. Dynamiczna gospodarka wykorzystująca potencjał turystyczny i lokalną przedsiębiorczość	34
Tabela 9. Cel strategiczny 3. Spójna i dostępna przestrzeń z rozwiniętą infrastrukturą techniczną i mieszkaniową	38
Tabela 10. Cel strategiczny 4. Dobry stan środowiska naturalnego	42
Tabela 11. Ocena stanu Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCWP) na terenie gminy Więcbork	49
Tabela 12. Ocena Jednolitych Części Wód Podziemnych (JCWPd) na terenie gminy Więcbork	50
Tabela 13. Kluczowe projekty „Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+” w zakresie infrastruktury komunikacyjnej, których realizacja dotyczyć będzie gminy Więcbork	55
Tabela 14. Kluczowe projekty „Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+” w zakresie infrastruktury społecznej, których realizacja dotyczyć będzie gminy Więcbork	61
Tabela 15. Harmonogram realizacji działań Strategii Rozwoju Gminy	85
Rysunek 1. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej – strefy funkcjonalno-przestrzenne	47
Rysunek 2. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej – środowisko przyrodnicze	53
Rysunek 3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej – infrastruktura komunikacyjna	56
Rysunek 4. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej – infrastruktura techniczna	59
Rysunek 5. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej – infrastruktura społeczna	62
Rysunek 6. Podział zadań realizacji Strategii	81